

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עו'מי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

ט' - ט"ו תשרי תשפ"א

צו באקומען די און אנדערע ספרים און קונטרסים:

היכל הקודש וויליאמסבורג

Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית ברסלב

ליבערטי
Heichal Hakodesh
Kiryas Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

היכל הקודש בארא פארק

Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

Visit Our Web Site:

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

חיזוק פאר די
אידישע שטוב
212-444-9169

קול
ברסלב
212-444-9191

חיזוק יומי

צו באקומען די חיזוק יומי
טעלעפאון מעסידזשינג
אימעיל
347-630-2876
chizikyomi@gmail.com

עירובין. פרק רביעי – מי שהוציאווה דף מט עמוד א – מותר מהדורת 'אבן ישראל' (שטיינזולץ) קצא

תוספות

1 11 מביאה מותר ביחה וואבל – לפירוש הקונטרס דווקא נקט, אבל באמצעות בדיעות
2 – לא, ולרבינו הם איכא למימר לדברותא נקט, דכל שכן באמצעות בדיעות דליכא
3 למגור כולה ואי. ולפירוש מורינו הרב רבינו יצחק נטקא גאד – משום דמהא פרץ לרבנן מאי
4 שני ההם דפליגינן וגוריהו, והכא לא גוריהו. מכדי למח הדורב דומיה כו.
5 **עירוב** עסקין – פירוש: עירוביה פת מימקי
6 רשות לחדיי אף על גב דפריח לא עבדי
7 חליפין, מכל מקום קטו בחרות דמיש, ואם התא,
8 והתני לקבן ב'הדר' (גמג). בעל הבית שהיה
9 שותף לשכניו, לזה בין וזה בשמן – אין צריך
10 לערב. ואמר ב'הדר' (גמג) נמי בני מחרה שהיו
11 מסובין וקדשו עלידם היום, סומכין על דתת שעל
12 מחולקין משום עירוב. ולמאן דאמר שיהיה דירה
13 אחת שתי ויש למגור דבזן שיש קרוב דעת
14 בידען – עשאה חכמים כאילו הקטו זה לזה.
15 **כפני** שאניה מעיה – ובגמרא דברים מני אן
16 מערבין עירובי חצירות, אלא כפת דשכיח טפי.
17 ונבי שתוקן חקילו שלא לחצירין פת, ושירי שבאר
18 דברים דשכיחי קצת. אבל במגה דלא שכיח כלל
19 – לא.
20 **איכא** בנייהו כלים ופחות משוה פרוטה –
21 דלמאן דאמר משום קנין – אין מערבין
22 בפחות משוה פרוטה ע"ב וג דאכא מון שתי
23 סעודות. ואם חתמה וכו' איכא שוה פרוטה, להדי
24 עירובי אף על גב דליכא מון שתי סעודות. דהא
25 ציבול בכלל בני עירוב. ולמאן דאמר משום קני.
26 אם כן מה צריך שתי סעודות? ויש לומר
27 שכפרש שיהיה דרך קנין – לא בעי חוי
28 לאביהו, וקונה אפילו בלי. אבל בסתמ, מן
29 שריגילי גבור שאן פופרשין ומקדקין לעשות
30 דרך קנין – בעי נמי שיהא בו חשיבות אובל.
31 וקטן

1 **אף** זו דברי רבי שמעון – אפילו להשתמש שתוקן עמה, רבי שמעון הוא דשרי,
2 דהא אפילו באמצעות בחשוקן נמי שרי, אבל לרבנן – פליגי בבבולא. ואמרו שלשתן
3 אסורין זו עם זו. ולישא אוריגא: אמר רבי שמעון – רבי שמעון גופיה לא שרי
4 אלא אצטרוגת באמצעות. וקמייהו לי. והא את רבי במתניתין קטא: אמר מותרת עמך? – ועוד: מאי
5 איה? הכי איבעי ליה לרבי רבי
6 שמעון, איה? משמח דברתייהו שרי. ולשון
7 אחרון זה משמח. וכן עיקר. והיא מותרת
8 עמך – דמותרת מתוך כל שמואל
9 דבדחיה שימוש שבאמצעות קאמר, דומיא
10 דהוא מותר עמון דרישא. ואידי דתנא
11 רישא הוא מותר עמך – תני נמי ספא. ראף
12 זו הכי משמח: אמר רבי שמעון המיקל אסור
13 בו, דאן באמצעות מותרת בדיעותא. אף
14 איסור זה רבי שמעון נמי אמר כוונת
15 ואלישא קמא קישא מאן "אודא שמואל
16 לעמיה?" אינא מה אמר כרב מהו נמי
17 למימר: לרבנן, עירבה עם שתוקן – אסורה
18 ע"ב. ושמעון, דאין שתי רשות משמחש
19 לרשות אחת. תניא מותרת השמואל –
20 דאפילו רבי שמעון לא התיי באמצעות
21 בחצירות, בדקתני "זו מביאה מתוך ביתה
22 כו", ואילו באמצעות בחצירות לא קאמר.
23 ואודא שמואל לעמיה – דאמה אף לרבי
24 שמעון אין שתי רשות משמחש לרשות
25 אחת. לפה הדריב היתב – אשליש ששה
26 בדרך קא. זו מביאה – באמצעות ואוכלת
27 זו מביאה באמצעות ואוכלת. חצר שבין שני
28 מבואות – פתוחה לשנוקן. הכי גריסין
29 עירבה עם שניהן אסורה עם שניהן –
30 רבי שמעון, והדינו שמואל לעמיה, דאמר
31 שמואל: הלכה כדברי המיקל בעירוב. ואי
32 היה שרי רבי שמעון בחד – לא היה אמר
33 שמואל אסורה עם שניהן. לא עירבה עם
34 שניהן – לא עירבה לא עם זו ולא עם זו.
35 אוסרת על שניהן – מלהויה בחשוקין
36 למבוי. ובגון שריגילה כל ימות החול לצאת
37 ולבא בשנוקן דרך פתחים, דריסה היגל שיש
38 לא אסורין, כדפרסא. דאי לא הויה אף על גב
39 אלא בית, לא אסרה אידאי. אף על גב
40 דרגילה עם שניהן – זו היא תקנה. מערכת
41 עם האדור וגילא דענה שסתלקת מן האדור,
42 ומותר האדור לעצמו. היתב באחד היגלה –
43 לצאת ולבא כל עשה, ובאחד אינה רגילה
44 לא עירבה בלא עם זו ולא עם זו, וה שריגילה
45 בו – אסור שחצרו זו אסרת עליו, דמנייה
46 הוא הדור לא עירבה. והאמר מותר – שאינה
47 היגלה. היתב היגלה לעצמו – דהא סלקא
48 נפשה מנייה. וזה שאינה רגילה בו לא עירב
49 – אפילו בשני עצמות. והיא נמי לא עירבה –
50 ערב. מרת סרום – דאפילו מידי דלא חסר בית לא מהני לחבריה והכא על כרדיה דחזין ליה גביה. מרת סרום – שלי שלי. המקפיד על עירובו – אם יאכל אחד מבני
51 בחרות את הפת נתת עליו עירוב שמו – שיהיו כולן מותרים ומרצין בו. ולא ימחה זה בחבירו. אלא שתפוחי חזיה ותרביח. אנשי וזרייט – ציצקין וכו'. וחולק – בשני
52 כלים. אינו עירוב משום אלא מעצמו גופיה. דמה שמו – עירוב שמו. וסיכא ליגמא ואיירי – שלא יכול הבית לחזוקה כלל העירוב, ולא חולקו מותרת. ואי חולקו שמואל –
53 כגון שחילקו מדעת. ותרתי לפה לי – לשמואל, והאילו תרווייהו חד טעמא דקפיד חולק. דימילט פליגי – ובטל שמיה, העירוב משמע מעורב. שמתניין בו עירוב – ארבינה
54 שבו עירובין ותגורו בבית המשיא, אין צריך לנהוג עם פתח. לאו משום דביזן דמנח ליה – לבעל הבית ירפא פסלא דידיה שהוא אובל מנחה. כמאן דמנח ביהו עם העירוב
55 דמי. ובמלוח איכא דיירי – משום פתח היגלה ליה דירק, וכל שכן בעל הבית שהוא דר עם מנח שחוק. ואפילו אין לו פת בכל הבית – שפרץ מיהו. עירוב – שיהיו מצרין
56 טעמא משום אף, שנקמה ליה בעל הבית שרשות. ומנמא כולב בעלים בבית זה שהעירוב מנח בו, וכל חצר שמערבת לרשותו. אנשי וזרייט – וזמני פת אין מקרבין במעון
57 – ליתן כל אחד אחד מנה ומעתי יקנו לו רשות חבירו. לאילקולי – להשחכת תורת עירוב. שמום דריה – שדעתו על אדם על פתחו. והוה ליה כאלו דיירי בהדוא
58 ביתא. ואין בחצרו זו אחד ויריה אותו. חריר כל רשות החצר מיוחדת לבית זה. הכי גריסין: איכא בנייהו כלי ושאינו בו שוה פרוטה וקטן – למאן דאמר משום קנין – כיוצא
59 לקנות בחסד דרך שאן קנין. ואין כיוצא לקנות פת שאין בו שוה פרוטה, ואפילו היא מון שתי סעודות. אף יכול לעשות הקטן שליטה לערב עליו עירוב חצירות – ולא
60 בר מקנה דאקמי הוה. ולמאן דאמר משום דירה – לא מהני קטן סודר. ומערבין באוכל שאין בו שוה פרוטה. וקטן גובה את העירוב – דפת משויא ליה חדא דירק. וקטן
61 לאו מידי עבדי.

1 וקמן - פירש שמואל לזמאן דאמר משום קנין. אין קנין יבול לעשות שליח לערב ולעו
2 עירובי הצירוף. דלאו בר קנין הוא. וקשה לפירושו: דלחיי כושתתמו. כמו בעל הבית
3 שנעשה שותף לחבירו. ועוד: בדפרי"ק ש"ב מערבין" (עירובין) אמר רב הונא קטן גובה
4 העירוב. הרוקח לומר דתליג. ועוד: דשמואל גביה דאמר הכא משום קנין. קאמר בפרק
5 "דמקביל" (גיטין ס"ד). דקטן וזכה לאחרי

6 בשתיפי שמואל דרבנן ויש לדחותו דרבא בסוף 1
7 לגמרי, וחתם מה מכלה קין קטן מטר ופיך שאינו 2
8 קטן עמו. ויהא רבתי חם כמו שפירש רבתי 3
9 תנאל: דרבית של קטן מיירי היא. ונראה 4
10 הדלכה כרבה דאמר עירוב משום ויריה, בדפרי"ק 5
11 "דחדי" (עירובין ס"א). קאמר רבי יוחנן: שוכר 6
12 כמערב רב. ומפשיש מה מערב בפרתי משום 7
13 פרטה. ויקמילן לן כרבי יוחנן לזבי ששמואל. 8
14 ועוד: דהאמר מפירש התלמוד הכי, ואם כן 9
15 הלכות. וזאת שביעתי במשקופי טבה - באר שם 10
16 רבתי יצחק: דבלא אמירה נמי קני, כדאמרין 11
17 בפרק "שביל מערבין" (עירובין לח"ג). אבל יעוד 12
18 דאי עמי מצי אמר. על פי דל דלא אמר - בסנאן 13
19 דאמר דמי. ויש לחלק שאני חתם שהולך לשם 14
20 כך על התחום כדי לערב. אבל שפדליגי רבנן על 15
21 רב יוחנן בישן, ומעלה דביעור מודו דקני אף על 16
22 גב ודל אמר. (ע"ל למא). ותקן: מי שישב 17
23 בדרך ועמד. והוא דרבי אסא ספוק לעיה. האילן ולא 18
24 היהו בוטות לכך - לא יכנס. ומוכח בגמרא 19
25 דקני שמואל במקום, ודעתו שבעבד ארבע 16
26 דקאמר: בית המדרש מובלע בתוך תחומו היה. 17
27 והא דתקן אמר שני שאמרו שביעתי במקום 18
28 פלוני, ואו זאב דיספא עירוב מערב ברבלי בא 19
29 עשיר לא, אפילו אמר. והכא נחונא רביא בית 20
30 שמועטא אחריין (בבא מציעא כ"א). והא איתן 31
31 רצין אחר עבי שרד אחר גתולת שא פרהו. 21
32 ואמר: וכתה לי שדי - וכתה לו. וחתם נמי 22
33 אפילו לא אמר קני. כדאמר חתם בגמרא גבי 23
34 ארבע אמות חוקקו חכמי רבנן דליקטו. ואי תיקט 24
35 ליה לרבי ליקט - כי לא אמר מאי יהיו חוקק 25
36 זאמר" משום סיפא שדיה ערי צדכרבו. אפילו 26
37 אמר - לא אמר כלום. ואפילו לחתתו של 27
38 אילן, לא מצי האייל - דתמקום רגליו עקר 28

39 דעתיה. ותחת האילן נמי לא קנה, לכך לא עירובי 29
40 (עירובין לה"א) בני תנבלגו חוץ לתחום קאמרו ספק - חרי הו' חמר גבול. ויש לו מבוזע 30
41 עירובי אלפים. ולא אמר ולא יוז ממקומו ואומר רבתי יצחק: דחתם בעמדו בעירו לא עקר 41
42 דעתיה מעירו, ודעתו שאם לא יקנה שם שביעה - שיהיה לו תחום ביתו. (שי"ך לוף) 42
43 נא. וטעמא דרב כל שאינו ברא אחר זה אפילו בבת איתו - ושמואל וברייא 43
44 דלמקן דתלמיא - ויהא ליה רובה בעלמא. והכא בתחומין הקילו, והוא להחמיר בהן. 44
45 דאין אמר רבתי, אית הכא משמעל לכאורה דהלתכא שמואל, מדרקת לומר אליבא 45
46 דרב אנה ואי הפליג. ותמוזין פרק ג' (בבא מציעא) מביקש אשה תחתיה לא מתוקנא 46
47 אלא אליבא דרבה. למאי דפסקי התם דקודשין שאין מנורסין לביאה ודו קודשין. ועוד: 47
48 לומר: דרבא סבא כיון דאמר שביעתי תחת האילן, והשביעה היא ארבע אמות - הוי ביאלו 48
49 אמר ליקט לו ארבע מנא חנני, ומודה שמואל במפריש ואומר "שביעתי והיא תכל שנתה 49
50 אמות שתחת האילן קני דמי. וברייא נמי דלמקן דעתה וערב בשתי רוחה, אף על גב 50
51 דתמכון לערב בשתי רוחות אחותי, שי לומר: לכל המעשר בשתי רוחות אחותי מוסקפה ו 51
52 כלבו, ודעתו שאם לא יקנו לו שביעתי שחקן - יקנה אחת מהן, לחייבו עירוב באחת 52
53 מהן.

1 לבסוף אחר - שרצו לערב עם חצר אחת. נותנין בתוכה עירובין על שגבו להחזיר 1
2 חצירין. אחד מהן מוליך על ידי בולן - בשביל בולן, ואפילו חזן הוא לכדו פת אותה 2
3 בשבילן, הואיל והוא כבר עירב עם חבירו - קנה לו צורך בולן, כרבי שמעון - 3
4 דהא ומרתת עמון חזן ומרתין עמה. ושמעון מצינו בדרך וחשבה לו - גרסינן. 4
5 וזהו מצינו אילן או גדר - והוא בסוף עירובין. 5

וְקָמַן. אָמַר לִיה אֲבִי לְרַבְּהִי: לְדִרְדָּךְ קְשָׁיָא, וְלִשְׁמוּאֵל 1
קְשָׁיָא. הָא תְּנִיָּא: הַמְשָׁה שְׂגָבוּ אֶת עֵירוּבֵךְ, מִיָּשָׁה 2
מִוְלִיבֵיךְ אֶת עֵירוּבֵךְ לְמָקוֹם אַחֵר - אַחֵר מִוְלִידְךָ לְבִינְךָ. 3
הוּא נִירוּ דְקָא קְנִי, וְהוּ וְהוּ לָא. הוּא נִירוּ דְקָא דְיִירוּ, 4
וְהוּ לָא! אָמַר לִיה: לָא לְדִירְדָּךְ קְשָׁיָא, וְלָא לִשְׁמוּאֵל 5
קְשָׁיָא: שְׁלִיחוֹת בְּרַבְּהִי קָא עָבִיד. אָמַר רַבְּהִי, אָמַר 6
רַב חָמָא בְּרַ נְוִיָּא, אָמַר רַב: הֲלֵכְהָ מִרְבִּי שְׁמַעוֹן. 7
מִשְׁנָה מִי שֶׁכָּא בְּדִרְדָּךְ לְרֵשָׁתְּךָ לוֹ, וְתַתְּךָ מִרְבִּי אֵילָן 8
אוּ גֵר, וְאָמַר "שְׁבִיתִי תַחְמוּי" - לָא אָמַר כְּלוֹם. 9
"שְׁבִיתִי בְעֵיקְרִי" - מִהֲלֵךְ מִמְּקוֹם רְגִילוֹ יַעַד עֵיקְרִי 10
אֲלֵפִים אָמַה, וּמַעֲקֵרוֹ יַעַד בֵּיתוֹ אֲלֵפִים אָמַה. וּמִצָּא 11
מִהֲלֵךְ מִשְׁחִישִׁיכָה אִיבְעִתָּה אֲלֵפִים אָמַה. אִם אֵינוֹ מִכִּיר, 12
אוּ שְׂאִינוֹ בְּקַן בְּהֻלְכָה, וְאָמַר "שְׁבִיתִי מִמְּקוֹמִי" - 13
יְקַה לוֹ מִקוֹמוֹ אֲלֵפִים אָמַה לְכָל רוּחַ. עֲגוּלוֹת, דְּבִיר 14
רַבִּי חֵינַיָּא בְּן אֲמִינֹגָו. וְהַכְּמִים אוֹמְרִים: מִרְבֻּעוֹת, 15
מִשְׁכּוּלָא מִרְבֻּעוֹת, כִּדִּי שִׁיחָה נִשְׁבֵּר לְקוּיּוֹת. וְהוּ וְהוּ 16
שְׁמַעוֹן הֵנִי מְעַרְבֵי בְּרַגְלֵי. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: אֲנִי אוּ, 17
לֵנוּ אֵלָא עָנִי. וְהִירָה אוֹמֵר: אֵתְךָ עָנִי וְאֵתְךָ אָמַר, 18
לָא אָמְרוּ מְעַרְבֵינּוּ כִּפְתַּ אֵילָא הֲקָלַעַל עַל הַעֲשִׂיר, שְׁלֵא 19
יִצֵּא וְיַעֲרֵב בְּרַגְלֵי. גִּמְרָא מֵאִי "לָא אָמַר כְּלוֹם"? אָמַר 20
רַבִּי: לָא אָמַר כְּלוֹם כֵּן עֵיקֶר, דְּאֵפִילוּ לְתַחְמוּי שְׁלֵי אֵילָן 21
לָא מְצִי אוּיִל. וְשְׁמוּאֵל אָמַר: לָא אָמַר כְּלוֹם לְבִיתוֹ, 22
אָבֵל לְתַחְמוּי שְׁלֵי אֵילָן - מְצִי אוּיִל. וְנַעֲשֶׂה תַחְמוּי שְׁלֵי 23
אֵילָן הַקָּדוֹר גְּפוּל. כֵּאֵל לְמִדּוֹד מִן הַצִּצְפוֹן - מוּדְרִין לוֹ מִן 24
הַתְּרוּם, כֵּאֵל לְמִדּוֹד מִן הַתְּרוּם - מוּדְרִין לוֹ מִן הַצִּצְפוֹן. 25
אָמַר

6 ממקום רגליו, ומחאילן לביתו אלפים. ואמר 6
7 שביעתי תחתיו - ומשם יהיו לו אלפים. 7
8 דאף על פי דהשתקשקש שרשמו ומא - מצי למלוד 8
9 אלפים עד התם דהוא מקום שביעתו, ומשום 9
10 הכי שי לו אלפים לכאן ואלפים לצד ביתו. 10
11 לא אמר כלום - טעמא מפרש בגמרא. גדר - 11
12 דחמת בגבים. אמר שביעתי בעיקרי - 12
13 ורעד הוא שמקיפו עיר ביתו חזן יחור 13
14 מאלפים - קנה לו שביעה בגמרא. הואיל 14
15 וסיים את מקומו. ואתה שביעתו קנה לו 15
16 אלפים לצד רגליו, ואלפים לצד ביתו. ואם 16
17 אינו מכיר - אילן או גדר. או אינו מכיר 17
18 בחלבו - ואינו יודע שיעולה לו, ולא אמר 18
19 כך: פלוגתא דרבי חינאי בן אנטיגוס ורבנן - 19
20 בגמרא מפרשי. וזהו שאמר - כגון זה שהוא 20
21 בא בדרך ואין עמו פת, והשתק על הוא - 21
22 על היתרו ושיעור לערב ברבלי אלא פת. 22
23 ואחר עשר - והשתק בביתו ורובנו לילך 23
24 להחשיך על התחום וליקנות שביעה מותר. 24
25 להקל על העשיר - וזהו שכתב לשגור על ידי 25
26 שליח ולא יטרד הוא עצמו. גמרא לא 26
27 אמר כלום כל עיקר - ולא חזן ממקומו, 27
28 שחרי במקום רגליו חזן לו שביעה, שחרי 28
29 עקר דעתו ולבו מכאן. ותחת האילן נמי לא 29
30 קנה שביעה - דהא לא חסיס. ואף על פי 30
31 שלם תחתיו של טף האילן חזן חזק אלפים אמה 31
32 מבקום רגליו, מפרשיה טעמא דרב לקמן. 32
33 הואיל ולא פירש איוז ארבע אמות בחר לו 33
34 בתחתיו של אילן - לא שביעה היא. 34
35 ושמואל אמר לא אמר כלום לביתו אבל 35
36 לתחתיו של אילן מצי אויל - לקמן מפרשי. 36
37 דכי אמר שמואל למליתיה - כגון דקאי כל 37
38 נופו של אילן בתוך ארבע אמות למקום רגליו, דכל 38

41 ארבע אמות שאתה נותן לשביעה ותחתיו כיוון ראיות לו. הליך, לביתו לא אמר 41
42 כלום - דהא ביתו רוקח מעיקר אלפים. כדחתי בתמנזין מעיקר ועד ביתו אלפים. 42
43 ושמן הוא בחר לו ארבע אמות הראשונות שתחת האילן אותן של עידו, ומשם עד 43
44 ביתו שי יחזר מאלפים כל רוחם נף האילן. אבל לתחתיו של אילן - גמיץ אויל, 44
45 דמנא נפשך כל ארבע אמות שאתה נותן לו תחתיו לשביעה נותנת עד מקום רגליו 45
46 אלפים אמה. ועלשה תחתיו של אילן - רוחב נטיית טופו של אילן, אם הוא רחב 46
47 עששו או ארבע אמות ראשונות לצד רגליו, כדי שיכול לחזור לארבע אמות, 47
48 למדוד מן הצפון - בסוף נטיית חוקה לצד ביתו אלפים. כדי שיגיע לביתו. מודיים 48
49 לו מן הדרום - ואומר: שמואל ארבע ראשונות של עד רגליו בחר לו תחת האילן, 49
50 ומשם מודרין לו אלפים ולביתו, ומנצא רוקח שלשים אמה. אבל למדוד מן הדרום 50
51 מן הצפון - מן הדרום - ואומר: שמואל אלפים לצד רגליו, כדי שיכול לחזור לארבע אמות 51
52 רגליו שלוששים אמה. מודרין לו מן הצפון - שמואל ארבע אמות של סוף האילן לצד 52
53 ביתו בחר לו, ומשם עד מקום רגליו שי לו אלפים, ואין יכול לחזור לארבע אמות 53
54 פסיעה. ולא אמר שביעה אלפים שי לו ממקום רגליו ביתו פחות שלשים אמות מהם 54
55 נפשך. ומקום רוחב האילן הוא מפישי שלא פירש: לישנא אחרינא: ושמואל 55
56 אמר לא אמר כלום לביתו, שאין לו מן האילן לצד ביתו כלום, אבל לתחתיו של 56

57 אילן מצי אויל. דקסבר שמואל דקנה לו שביעה בשני המקומות. הואיל ולא חסיס ארבע אמותי - אין לו מקום המיוחד לו לא תחת האילן ולא במקום רגליו, אלא או כאן 57
58 או כאן וממה נפשך, אלפים שממקום רגליו עד האילן שי לו. וכשתגיע לתחת האילן - נעשה לו מן חצפון מן האילן לביתו - מודרין לו מן הדרום. 58
59 ממקום רגליו. בא למדוד ממקום רגליו כדי לחזור לאחריה אלפים - מודרין לו מן האילן, ויש שנובת ויגונמזין יחור מדאי לפי לשון התלמוד. והלכו. חזא. 59
60 דאק משילי מאי טעמא דרב, הוה לשילוליה טעמי טעמא דשמואל ומליתיה דרב מסתבר דמי. במקום רגליו לא רצה לקנות ותחת האילן לא קנה - רלא דיעי מאי סיים. אבל 60
61 שמואל, לא מכירא איהו? איהו קניה דהא. לא ליטק לא הכא ולא חתום. דהא כאן לא רצה לקנות. ואפילו רבי יוחנן בן נורי לא רצה 61
אלא חצי הקפר, או ישן. אבל זה שאמר בפירוש איני רוצה לקנות כאן - היאך יקנה? ועוד: מאי "נעשה תחתיו של אילן חמר גמלי"? הכי איבעי ליה לממר: ושמואל אמר 61
חרי הו' חמר גבול. ועוד: מאי מן הצפון ומן הדרום? במקום אחד שי לומר מצפון ומדרום, אבל בשני מקומות לא רצה האי לישנא.

קצה

עשיבוני. פרק רביעי - מי שהוציא או זה עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ)

תוספות

1 כל שאני בזה אור הז אפילו בבת אחת אינו — ואומר רבתי יצחק: דאי ליה לתמורת
2 עולה ושלימים אף על גב דליחת בזה אחר הז איתא בבת אחת, כדאייתא ביביצד
3 מעשימין (תמורה כ.ב.) ובפרק שי רובאים (ל.א.) — תרומה אפשר לתקיים שנינו, כדאמר
4 דהה: דהרעה עד שחטאבו, וחבירו, ורביא ברמי חציה עולה וברמי חציה שלמים. אבל
5 רבא לא קני כל שמונה אמות, וזו הינה תוספת
6 **אמר רבה: מאי טעמא דרב - משום דלא מסים**
אתריה. ואיכא דאמר, אמר רבה: מאי טעמא דרב
משום דקסברי: כל שאינו בזה אחר זה - אפילו
קבא אחת אינו: מאי בנייהו? איכא בנייהו: דאמר
ל'אקינו ל' פאריבע אמות כמו שמונה"' — מאן דאמר משום
דלא מסים אתריה - הא לא מסים אתריה, ומאן
דאמר משום כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת
אינו - האי פאריבע אמות רבא, דהכא פריב אמות
קאמר. גופא, אמר רבה: כל דרב שאינו בזה אחר זה
אפילו קבא אחת אינו. איתיביה אבין? רבה: הן פריב
במעשרות - פירושו מתקנין ומעשרותיו מקולקלין.
אמאי? לימא: כל שאינו בזה אחר זה - אפילו קבא
אחת אינו! שאני מעשר דאיתיה לחצאין, דאי אמר
הקדוש פלגא פלגא דחיתאין? - קדשה. והרי מעשר
בהמה דליתה לחצאין, ואמר רבה: יצאו שנים בעשירי,
וקראן עשירי - עשירי ואחר עשר מעורבין זה בזה!
שאני משער בהמה דאיתיה בזה אחר זה במקות. ותנן:
קרא ל' מעשר עשירי, ולעשירי תשיב, ולאתר עשר
עשירי - שלשמן מקודשין. והרי תודה, דליתה במקות
ליתה בזה אחר זה; ואיתמר: תודה שששחטה על
שמונים הלוח, חזקה אמר: קדשו עליה ארבעים מתוך
שמונים, רבי ותימן אמר: לא קדשו עליה ארבעים מתוך
שמונים. הא איתמר עליה, אמר רבי יודא: הכל מודים
ויכא דאמר "לקדשו ארבעים מתוך שמונים" - דקדשו,
"לא יקדשו ארבעים אלא אם כן קדשו שמונים" -
בזילי עלמא לא פליגי דלא קדשו. בי פליגי - בתחומא.
מר סבר: לאתריה קא מבין, ועל תנא איתיביה.
 וכך

1 **מאי טעמא דרב -** משלמא לשמואל לישנא קמא מסתברא מילתיה. דכול מקום
2 קנה שביתה תחת האילן, אבל אן אנו יודעין איזו ארבע אמות קנה — הלכך, ידו על
3 התחנתה ומפסיק מארבעת אלפים כשעור תחתיו של אילן, בא למרוד מכלן מרודין
4 לו מכאן. משום דלא סיים אתריה — ויכון דלא סיים — לא קני ליה מיד. כל שאני
5 בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו — דכיון דאפילו בבת אחת
6 דאם סים ארבע צמנות אינו יכול לחזור בו,
7 לברור ארבע ורוממת לדחיו ל שביתה כאן
8 וכאן, כי אמר על כולו כדאז - סים כזה
9 דאמר שביתתו תחתיו — לא אמרין ליקנו.
10 ארבע מנייהו זה תמני - להכי נקט מנו
11 תמני, לדקמן מוקמינן באילן ש תחתיו
12 משום אמות. הפרכה במעשרות — כל
13 ממשא נו שמונה. פירושו — שיקול לעז
14 אחר — חולין מתוקנין הן. אבל מעשרות
15 שנתן ללוז — מקולקלין הן, שחייט סבל
16 מערב בהן. כשתן קב קשמנייז אל חל שם
17 המעשר אלא על הראוי למעשר. והוא
18 טבל וזה המעשר כדאייתא אמר רבא
19 שיעור אחד מעשרה. ולא דמי לתרומה
20 שנתלת בעין יפה ובעין רעה ובבנותיה.
21 דבתרומה לא תיכיב בה שיעור. אמאי —
22 פירושו מתוקנין. יצא כל שאני בזה אחר
23 זה — דאילו הוה מפריש מעשר כהלכתו
24 והדר שקלו תו קרייה עליה שם מעשר, על
25 תולין שנתוקו כבר — לא חליל עליה שם
26 מעשר והשתא נמי כי פארש האי טופיגאי
27 עם מעשר — לא לחיל שם מעשר אפילו על
28 הראוי למעשר כי הוי אומר גבי שביתה
29 דלא קני ארבע מנייהו מנו תמני כי לא אמר
30 ארבע כדאייתא. שאני מעשר — דלכיון פירושו
31 שנתוקן, דעל כל גרגר וגרגר שבו חל המעשר
32 עליו לפי חשבון הראוי למעשר. כגון הרביש
33 אחד תממשה — קדש כל גרגר חציו. אבל
34 גבי שביתה ליכא למימר דחיב בכל תחתיו
35 עליו, לא ארבעא כדאייתא רבי עיני. אלא
36 אמר תיקדשו פלגא פלגא היישרתא קדשה
37 — והאי כיון דאפריש כפלים וקרא עליה שם
38 מעשר — כמאן דאמר. תיקדשו כל חטאת
39 לפלגא. והרי מעשר בהמה דלית לחצאין —
40 דאי אמר. חצי טלה הז וחולין והחצי מעשר —
41 לא אמר כלום ליקדש לחצאין. ד"כל אשר
42 יעברת תחת השבת העשירי יזהו קדש" אמר רבנא (וזהו בלול קדוש לשם מעשר).
43 וליתה נמי בזה אחר זה, שאם קרא לעשירי "עשירי" ולאחד עשר "עשירי" — אינו
44 קדוש. וכו' בלא לשנים "עשירי" בבת אחת — אמרנן דחי מנייהו עשר גמור. דאמר
45 רבה: עשר ואחד עשר מעורבין זה בזה, דחי מנייהו מעשר, ואידך ידו אחד עשר
46 שקרא עשירי ואילו הוה דייב ביה, סנעה וקרא "עשירי" "עשירי" ולאחד עשר
47 "עשירי" — קיימא לן "עשירי" מעשר. ואחד עשר קרב שלמים. ומה כן שלמים
48 למעשר? השלמים טעונין סמיכה ותוספת חוה ושוק, נפרין במומן. ותמורתן
49 קריבא. מה שאין כן במעשר. והשתא דקראן בבת אחת ולא יעדו ד עשירי גמור ודו
50 אחד עשר שנקרא עשירי — בעו תרייהו תנופת חוה ושוק וסמיכה. ולכי אמר דאינו
51 מברך על התנופה ועל הסמיכה, וכל יליתו ברבה כלכלה. וסכסכי יביא וסכי קרבן
52 מדלח על מעשרות אחד מעשר — שנת ממינה; וכן על גב דלא קדש אחד עשר, אם קרא לעשירי
53 אחת — קדש חדי מנייהו בעשירי. שאני מעשר בהמה דאיתיה בזה אחר זה במקות — כגון אם טעה בעשירי וקרא "עשירי" ולאחד עשר "עשירי" — קדוש אחד עשר משום
54 קריאת השם, וקרב שלמים. דתנן כי ובפרק ברתא דברכות ילפנין מקראי. הלכך, כי קראן באחד — לא מבכבד אחד עשר על העשירי מלחלו עליו שם גמור, דהא אמר עשר
55 גופיה זמנין קדושו בקריאת שם מעשר, כזו הויא דקרייה לעשירי שלפניו "עשירי". והא דרבה — בפרק ברתא דברכות. והרי תודה — דלמתי תודה ארבעה חלות, דאמר עשר
56 במנות (מ.א.) ליתה בנות — אם הפריש לחמי תורות, טעה, וסבור שלא הפריש, וחור וקרא שם על ארבעים חלות אחרות — לא קדשה. דאי ארבעים חלות, קדשת טעו
57 — אינו הקדש. במסכת נזיר (ל.א.) וליה נמי בזה אחר זה, שאם הפריש ארבעים לתרודה ושוח חובב עליה, וחור הפריש לה ארבעים אחרות — לא קדשה, וכי שחטה על
58 שמונים בבת אחת — אמר חזקה וקדשו ארבעים מנוס. טיטות החרוד מקדשת וליה. כדאייתא במנות (ע.ב.) קרבנו על זבח — מלמד שאין הלוח קדוש אלא
59 על דביתהו יקדשו ארבעים — אם ארבעים קאמר, וכתיב שביתה נמי. הא אמרן דאי אמר הלוח ארבעים במנות תמני — קני. לאתריה קא מבין — שאם יאבדו או יטמאו
60 חצין ופטרו בחצין, ורדה ליה כאומר יקדשו ארבעים מתוך שמונים.

וכי

קצו

עיונות

פרק רביעי - מי שהוציאנו דף נ עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזולץ)

1 ובר סבר לקרבן גדול מניח — הקשה הרב רבנו אפרים למה לו לפרוש טעמו דרבי
 2 יוזנ משום דלקרבן גדול מקובץ תיפוק ליה דרבינו יצחק ליה ביררה, וקסבר האזק
 3 שחלק לקחות הן בפרק "מורה" (כבא קנא טבא) ואמר רבנו יצחק דלא שייך כאן
 4 ביריה, ולא עריב לבירוח קדשי כל הריב דאיחנהו בתרובתן, ואם התמה וראי עיר
 5 ארבע מניח ליתן לבתן לתרומת לחמי תהיב

6 ואמר רבינו יצחק דאם הן לבתן — יכול
 7 לפרושי ארבע לכל ארבעים וארבעים, אבל אם
 8 כולן דבן — אי אפשר לתקם אלא לפי שאל
 9 עשרה מכל מין דהא כל מין זמן, ויש לו
 10 עשרה חזיו ועשרה קדושות, ואי אפשר
 11 שלא תהא אתח תרומה מן הקדושות.

7 בריה דרב תנן והישע: לא שנו אלא אמרת, ושמעיה
 8 אמרת — הרי מקצת ביתו ניבך, תנא כותיה דרבי, תנא כותיה דשמאי, תנא כותיה
 9 דרבי: מי שבא בדרך והשקה לו, ותהי מבור אילו או גדר, ואמר "שביחתי תחתיו" — לא
 10 אמר כלום, אבל אם אמר "שביחתי במקום פלוני" — מתפלג עד שמוציא לאותו מקום, הגיע
 11 לאותו מקום — מתפלג את כולו והוציאו לו אלפים אמה, במה דברים אמורים — במקום
 12 המסויים, כגון ששבתת בתל שהוא גבוה עשרה מפתחים והוא מארבע אמות ועד בית אסתים,
 13 וכן בקעה שהיא עמוקה עשרה והיא מארבע אמות ועד בית אסתים, אבל במקום שאין
 14 מסויים — אין לו אלא ארבע אמות, היו שנים, אחד מבור ואחד שאינו מבור — זה שאינו
 15 מבור מוסר שביחתי למבור, ותפסור אומר "שביחתי במקום פלוני", במה דברים אמורים —
 16 משפיים ארבע שקבע, אבל לא סיים ארבע אמות שקבע — לא יוז מקוממו, לימא תיהו
 17 תובתיה דרבי שאמרה! — אמר לה שמאי: הבה כגמא עסקינן — כגון דאיבך במקום הרלו
 18 ועד עקרו תני אלאי וארבע מטרדי, דאי מקומתיה ליה בארדך גיסא דאיבך — קם לה לבך
 19 מתחובא, אי סיים ארבע אמות — מצי איל, ואי לא — לא מצי איל, תנינן כותיה דשמאי:
 20 טעה וערב לשתי רוחות, במדופה הוא שמערבין לו לשתי רוחות, או שאמר לעבריו
 21 "צאו וערבו לי", אחד עירב עליו לצפון ואחד עירב עליו לדרום — מהלך לצפון פעורבו
 22 לדרום, וילדרום פעורבו לצפון, ואם מיצעו עליו את התחום — לא יוז מקוממו, לימא תיהו
 23 תובתיה דרבי! רב תנא הוא ופליג, "אמר שביחתי בעיקרו" — מהלך במקום הרלו ועד עקרו
 24 אלפים אמה, ומעוקרו לביתו אלפים אמה, ומצא מהלך משחשיכה ארבעת אלפים אמה.

1 רבי יוחנן סבי לקרבן גדול מניח — ורבי אפרה. וארבעין מניחיה לא אמרין
 2 דלקדשו, אבל גבי שבתה, כי אמר תתנו — מאי אחריזו איכא? ההוא דהאי לכולהו
 3 איכותן, ואין שבתה אלא ארבע לא אמרין לקב ליה כארבע מניחיה, לא שנו —
 4 (דלא אמר כלום) ארבע קאי. שהם עשרה אמה — או יותר, דאיכא למימר ארבע
 5 עשרה אמה או דהאי גיטא ומינע, הלכך,
 6 לא מסימיה. אבל באחת עשרה חיי מקצת
 7 גיטא ניבך — ש יך לבירו שיעור שבתה
 8 בתוך אתר עשרה הללו, כל בדרך מקצת
 9 ביתו בתוכם הוא. ומאי ניבוח — ארבע
 10 מעינתא, דאי בירדה אמר — שפיר, ואי
 11 בדידאי גיטא או בדידאי גיטא — חיי חצי
 12 אמה מנלו ומאלו בתוכם לא אמצעיתו.
 13 הלכך, יודי סימנא לקנות בית, ומיהו, בא
 14 למודד מן הצפון — מודדין לו מן הדרום כו.
 15 ומכאן דארבעין מעינתו כו — כלומי: הו
 16 הדבר לך אמצעיית מתוך השאר, ומה בכך
 17 אם מקצת בית ניבך בתוך גיטא ש יך לומר: דהאי
 18 יודע בדר ליה, או דהאי גיטא בדר ליה, ואינו
 19 יודע את אלו, וכיון גיטא לספור, רבתי
 20 בסוגי, ואין אלו נבעלות באלו — אין כאן
 21 חשיבות, שמונה אמות — דאיכא למימר דהאי
 22 גיטא בדר, או דהאי גיטא ולא רחי סיים, אבל
 23 שבוע אמות — על כרחך מקצת ביתו ניבך
 24 באחת אמה אמצעיית, דאי אפשר שלא
 25 ביררה לו, ואי באמצעית האזק בדר לא ארבע
 26 אמות — חיי האי מתן ואי מהאי גיטא וכו
 27 מיהו גיטא) — חיי האי מתן, הלכך, קנה שם
 28 ביתו, ומיהו בא למודד כו, שבתתי במקום
 29 פלוני — כדמפיש ואחיל שיהי אתו מקום
 30 מוקף מדינתו, והאי ליהוה כולו כארבע
 31 אמות, הלכך, לא עריך לסימיה בדר ארבע
 32 אמות, ובדליה כארבע אמות, ומתקל את
 33 כולו והוציאו לו אלפים אמה, כמה דברים
 34 אשתמיט — מהלך את כולו לבד מאלפים
 35 שוחצה לו, במקום המסויים — שמוחה
 36 וחלקו ששאר הבקעה שיש לו מחציתו, והוא
 37 אבד

38 ודביר מהאי יאנו מהלך את כולו איכא? בלאו מחציתו מניח עקי ליה לשבתה, ואם יותר מבית אסתים, והואיל את הוקף ליה — אל
 39 מחציתו לשויה כארבע אמות, אבל מקום מסויים — כלומי: שאינו כולו רשות איתו לא ארבע אמות, כגון שאין לו מחציתו, או שישנו יותר משני אסתים.
 40 אל — בתובה אלא ארבע אמות לבד מאלפים משם הילתא, ועיב לסימיה בדר הו מניחיה, כדמפיש ואחיל שיהי אתו מקום, ומשילך עיב הילתא אמת אמה.
 41 ותוך מחציתו עולה לו מן המנין, כמה דברים אמורים — בדמקום שאינו מסויים קני ליה מידא ארבע אמות לשבתה, ואלפים מתן כול רחל, כמספיים ארבע אמות — שקבע
 42 בארבע בתן, שדיה לו כגון סימן אלו או אבן, ואמר ואיתו ארבע אמות שבתיה, לא יוז מספיו — אפילו פישת אתח מארבע אמות של מקום רגליו, דאין לו שבתיה לא
 43 כאן ולא אתן, ובעדו גופו לא רצה לקנות, וכאן שריח — לא סיים, והדינו כרב, הכא ובכא עסקינן — דקניה ר' יוחנן דאיכא עובד רגליו עד עיקר תרי אלפי
 44 ארבע גרמדי, תרי אלפי לחתומא וארבע לשבתה כולן בלך ממקום רגליו ועד עיקרו, ועדיין נוק דאידיך גיטא דאילן נוטה חיה לכולן, דאי בארדך גיטא ארילן
 45 קם ליה יותר מתחטא — אם אהא נתון לו שבתת אתח תנוק שעבער השני — ממצא מקום רגליו שיהי עומד שם ששעה שחשבה לו חוץ לתחומה, והרי הוא עבשיו חוץ
 46 שבתתו יותר מתאלפס ארבע אמות, הלכך, רבי סיים לא ארבע אמות בעד זה שהי אין — מצי גול ספיה, אבל לא סיים לו — מצי גול עברר השני בחר, חיי דהא עבשיו חוץ
 47 לתחומה, ואין לו אלא ארבע אמות, וכו. ואמר שמואל לויקני עביתא ארבע אמה על גב אלפי, ומצי איל, — כגון שבתתו של אילן בתוך חופיה וארבע אמות,
 48 דארבע אמה דיהבת ליה לשבתה תחתיו מן החומיניו עד מקום רגלו, הלכך, שבתה קנה לו שם, אלא אינו יודע אם בעצמו או בדרומה, ולפניו יודע על התרומה, בא למודד
 49 בצפון שבתתו ליה לצד ביתו אלפים — מודדין לו מדרומה, ומתקצין לו כל התחום כל שיעור תחתיו של אילן, ולא יעני לביתו, בא למודד מן הדרום של אילן לחומר לאחוריו
 50 ממקום רגלו מבית תחתיו של אילן — מודדין לו במנופס של אילן, וכלה תרומה במקום רגליו, עיקר לשתי רוחות — לדרום ולצפון, במדופה הוא — משהו לעשות
 51 כן, וליקף שרתיי כאן וערביי כאן, וכיון שנתכחו לשתיקו, והאתח הוא דקניה לו, ואינו יודע איך היא — נותנין עליו חומרי וז חומרי זו, מהלך לצפון פעורבו לדרום ולדרום
 52 פעורבו לצפון — מהלך לביתו לצפון פשיער חתם שנינו לו עירוב של דרום לצד צפון, ומתקל דרום מכוני כשיעור חתם שנינו לו עירוב של צפון לצד דרום, כגון
 53 אם לא התקל לביתו לצפון אלפים לאן שלשת אלפים אמה, והני עירוב כוסף אלה אמה לאן וכוסף אלה אמה לאן, אבל אמה לאן, ואלפי אמה עירובו, ומחר
 54 אלה אלה אמה מניחו לכאן ולכאן, ועירובו של לו אלפים אמה לכל רוח, הלכך, אלפים שיש לו לצפון תרומה שברוחם כלות לו לסוף אלה עירובו, ואלפים שיש לו
 55 לדרום תרומה שבעפן כלות לו לסוף אלה אמה לדרום ביתו, ואם מיצעו עליו את התחום — עליו = בשבילו, תרומה תהום, שגדח כל אחד עירוב לסוף אלפים, הדשאת
 56 הזה היה עירוב ויערוו באמצע של תחומיני, חתום שם המערב לביתו ותחום שלם מן המזרח, ונתבונה לתקום מן העירוב אלפים הילתא, לא יוז מספיו — אמרתי, ואפילו
 57 בכני עירי אני — דאם על הבתול לקחת שבתיה אלא במקום העירובי, ואינו יודע אי זה מתן עירי זה, חיי עירובו אחר מן המזרח, והי עירובו מתן מספיו אלפים
 58 רבי דהאי ביתו ניחא ליה, ודינו כשמואל, דאמר: היבא ומספיק לך בדר ניחא ליה — אוליין בתרייהו לחומריא, ומיהו, במאי דשבקו שרי ליה למיזל, ואק על גב
 59 רבי דהאי ביתו ניחא ליה, ובמקום רגליו לא רצה לקנות, ותחת האילן והוא איכא למימר בדר ביבא תרומיה וכו, לא קנה לא תני ולא דני, ורבי דהאי בארדך גיטא
 60 על גב דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי — קנה באחד מן העירובין, ומותר להלך במקום ששניהם נותנים לו, דאי לרב, אפילו לא מיצעו את התחום — לא יוז ממקומו.
 61 ודיבתו לא רצה לקנות, ובשבתתו העירובין לא סיים בדר ניחא ליה, ולשקן ששמעתי קשיא ליה מאי הוקדק למימר: רב נתא הוא ופליג: מבדי פלתיניהו דרבך ושמואל
 62 במאי דרב סבר לא רצה לו מקום רגליו וחת האילן, ולשמאל קנה מן העירובין, ומותר להלך במקום ששניהם נותנים לו, דאי לרב, אפילו לא רצוהו, מהלך בגרלי
 63 שיקר, מי רמיאת את לדיב הכא איכותן תרתייהו, ובגו עירובים מן — תרתייהו שלילוחתייהו עבדו, ובשתי שבתות אלו אפשר, מיהו, דקתני דמיהו לא קנא, ומולא ידע זה קני —
 64 נתנו חומרי שתיקן עליו, ואיך שרי ממה נפשך, אבל התם — במקום לא רצה לקנות, ותחת האילן סבר רב דבין אלפי סיים לא קנייה היא, הלכך, אין לו שבתה כלל.
 65 ואם תהיי: דמי חזיניה, אמאי לא קני תחת האילן או ארבע צפוניו או ארבע דרומייהו, וליחוי עליה חומרי תרתייהו וידיך לשתירי ממה נפשך, אם כן — לשמואל
 66 וכן מיהו חזיניה, ודאמר ביהויה ביהויה לשלשמואל אין לו לא האילן הילתא כלום, ואמאי: מאי חזיניה רגליו ליבית ליה ליבית לצד ביתו, והוא

עירובין. פרק רביעי - מי שהוציא אוהו דף נא עמוד א - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזילץ)" תוספות

1 והוא רבי רהים פמי - אה דקתני מתנינן דאם סיים קנה שביתה בעיקרו דואו רבי דהו
2 רדטו מטיי התם קודם שחתישן - והיא מתרבי אמירה. ואי קני התם מצי למנוול לביתו
3 בנחת. השבקה לו - לילך עד ביתו אפילו במרובה אבל לעיקרו היה מטיי במרובה איה הוה
4 רדטו. מפני קלי - והלך מעט מעט. דכפילי אוחו - אילו ארז היה נסמך עליו. דפריק
5 מריה כפרתא - טעון פירות הדבה ומכרז

6 ופריע מרוב זמנו. אל ידענא ליה - איני יוצא
7 אורו אילן. סופר שביתתו לפסדי - אמור
8 שביתתו עקר. ואלו היא - זה דא דאמר ליה
9 משמחה דרבי יוסי ליהא. ולא תניא ליה בשם
10 רבי יוסי אלא סתמא תניא ליה לעיל. ומשום
11 הכי אמרו בשם רבי יוסי כי הניא דליקבלה
12 מניה. הכי גרסינן. ולא היא לא תניא ליה כדריב
13 יוסי. גימורין עמי - טעמו. במבסח אוחו (ס.א.)
14 מונה שבחן של חכמים - ואמור רבינו יצחק
15 גימורין עמו. ואלו רבי יוסף בן אבון המשקולת
16 אלו ארבע אמות - לרצנא אוחו לרחמיה. מקום
17 במקום ומקום מנייה - פסוק שאמרו ב מקום
18 ולא נאמר בו ניסה. דגן אורו מפקסו ארז
19 שאמרו ב מקום וניסה. כגון 'אל יצא איש
20 ממקומו' דגן שומרתו לך מקום אשר נטיט
21 שמד. מה להלן כתיב ניסה 'אשר ניס', אף
22 מקרא ד'אל יצא איש ממקומו' מרבי ביה ניסה
23 ודי כמאן דכתיב ביה ניסה. הדר דגן ניסה
24 מנייה. וניסה מנובל. כלומר: דגן ניסה זו שלא
25 נאמר בו נבל. מניסה שאמרו ב נבל. דכתיב
26 מיגדול עיר מקלטו אשר ניס' ומרבינן בו
27 בארז ד'אל יצא איש ממקומו' כגון
28 כתיב ביה גבול. הדר דגן גבול מנובל וגבול
29 מחוץ. דגן גבול זה שלא נאמר בו דרוץ מנובל
30 שאמרו ב חוץ. שאמרו 'ומצא אורו גואל הדם
31 מחוץ לגבול'. ומרבינן דרוץ מנוחה שיה להאי
32 גבול דיאל יצא איש ממקומו. הדר דגן האי
33 חוץ מרובי ד'ומרחום מחוץ לעיר' דכתיב ביה
34 'אלפים באמה'. ושב תבין ובה הכין - בתורה
35 כתיבם שניה בנגיעה בתים. כשבעו של הסגר
36 ראשון כתיב 'ושב הבית ביום השביעי וראה
37 הדגה פשה הנגע בקירות הבית', ובתיב בתריה
38 'והולכו את האנשים את הבית יקציעו מבתי'
39 יקלף עפר הבית סביב הקיר 'ועפר ארץ יקח וטח
40 את הבית'. ובתיב 'זאם ישוב הנגע ערב בבית
41 וגי' ותני את הבית'. ותנאי: 'ופריח', ויכול לא
42 ידא טעא עד שיחזור ויפשה - תלמוד לומר:
43 'ערעת ממארת' - ערעת ממארת' לגורה שיה
44 מה צרעת ממארת האמורה בברים - טימא

1 כוזה היו כל שובתי שבת - פירש הקונטרס. דגבי העברה ליכא למיתב פיאות אלא כדאי
2 גונא. שנותנין שיעור אלכסון. דהא ליכא לעמוד בן ריבעה ועיגול. ורבי שמואל
3 מפירש: שמרביעין ארבע אמות ברשות הרבים בריבע עולם. ואם מעביר או זרוק מנוחה
4 למערב או מצפון לדרום - חייב במה דברים אמורים לתודיה. ואם לאלכסון של עולם -

5 אנו היכי עד שירוק או יעביר ארבע אמות
6 ואלכסון. ועמוד נמי ברשות הרבים מבה עשה
7 ורחב ארבעה דבענין נמי ארבע על ארבע
8 מרובעים - היינו כשיעוריה אלכסון העמוד
9 לאלכסון העולם. אבל העמוד האלכסון מנוחה
10 למערב ומצפון לדרום - לא סגי בארבע על
11 ארבע מרובעות. ויהי עגולה נמי אמרנן ביביד
12 מעברין (עירובין ג.א.) ומרבעה ברביע עולם.
13 ורבינו תם מפירש: דלכל עד תונתן האלכסון
14 כורמיה ובהעברתו ומתחום שבת. ועמוד נמי ערוך
15 שיהא בו ששה פרות שני זמורין. והא דמוכר
16 בכלל ודוכא מביד ערוך אומר: אם היו שנים. אהד
17 מנייה האלכסון. ובוררת פירש קמא דשבת (ס.א.)
18 שהיא עגולה ואין לה אלכסון - נקט רחבה שהיא
19 דאי היה נקט ארבעה היה משמע דלא בעי
20 אלכסון. ולא נודיא. דפיאות דשבת לפינן מערי
21 הלויים. והתם אין תונתן פיאות אלא לפיאות
22 העולם. כדמוכח ביבידע מרביעין (עירובין ג.ב.)
23 דקאמרו נמצא מנרש מרביעין

ואדיכא

1 ארבע אמות, 'אל יצא איש ממקומו' - אלו אלפים אמה. מנא לן? אמר רב חסדא: למדנו
2 מקום מקום, ומקום מניסה, וניסה מניסה, וניסה מנובל, וגבול מנובל, וגבול מחוץ, וחוץ
3 מחוץ. דכתיב: 'ומרחום מחוץ לעיר את פאת קרמיה אלפים באמה וגו''. ונליף 'מקור העיר
4 וחוצה אלף אמה'; דגין 'חויז' מ'חויז' ואין דגין 'חויז' מ'חוצה'. ובאי נפקא מויעה? הא
5 תנא דבי רבי ישמעאל: 'ושב הבית' - 'ויאם הבית' - זו היא שבה זו היא ביהא? הני מילי
6 - ה'יבא דליבא מיד דמי ליה, אבל ה'יבא דאיבא מיד דמי ליה - מ'דמי ליה ילפינן.
7 'אלפים אמה עגולות'. ורבי חנינא בן אבמיגונוס מה נפשך, אי אית ליה גורה שנה - פיאות
8 בתוך, אי לית ליה גורה שנה - אלפים אמה נפשך? ליה? לעולם אית ליה גורה שנה, ואתה
9 ושאינה ה'בא דאיבא קרא: 'זה יהיה להם מנרש הערים' - לזה אתה נתון פיאות, ואי אתה
10 נתון פיאות לשובתי שבת. ור'נן? תני, רב חנינה אומר: כזה יהו כל שובתי שבת. אמר

11 רבי אהא בר יעקב: הפעויר ארבע אמות ברשות הרבים - אינו חייב עד שמעביר הן
12 ואלכסון. אמר רבי פפא, גריק לן רבא; עמוד ברשות הרבים גבוח עשרה ורחב ארבעה,
13 ערוך הן ואלכסון, או לא? ואמרין ליה: לאו היינו דרב חנינה? רב חנינה אומר: רב חנינה אומר:
14 כזה יהו כל שובתי שבת. ור'נן? תני, רב חנינה אומר: כזה יהו כל שובתי שבת. אמר
15 רבי אהא בר יעקב: הפעויר ארבע אמות ברשות הרבים - אינו חייב עד שמעביר הן
16 ואלכסון. אמר רבי פפא, גריק לן רבא; עמוד ברשות הרבים גבוח עשרה ורחב ארבעה,
17 ערוך הן ואלכסון, או לא? ואמרין ליה: לאו היינו דרב חנינה? רב חנינה אומר: רב חנינה אומר:
18 כזה יהו כל שובתי שבת. ור'נן? תני, רב חנינה אומר: כזה יהו כל שובתי שבת. אמר
19 רבי אהא בר יעקב: הפעויר ארבע אמות ברשות הרבים - אינו חייב עד שמעביר הן
20 ואלכסון. אמר רבי פפא, גריק לן רבא; עמוד ברשות הרבים גבוח עשרה ורחב ארבעה,
21 ערוך הן ואלכסון, או לא? ואמרין ליה: לאו היינו דרב חנינה? רב חנינה אומר: רב חנינה אומר:
22 כזה יהו כל שובתי שבת. ור'נן? תני, רב חנינה אומר: כזה יהו כל שובתי שבת. אמר
23 רבי אהא בר יעקב: הפעויר ארבע אמות ברשות הרבים - אינו חייב עד שמעביר הן
24 ואלכסון. אמר רבי פפא, גריק לן רבא; עמוד ברשות הרבים גבוח עשרה ורחב ארבעה,
25 ערוך הן ואלכסון, או לא? ואמרין ליה: לאו היינו דרב חנינה? רב חנינה אומר: רב חנינה אומר:
26 כזה יהו כל שובתי שבת. ור'נן? תני, רב חנינה אומר: כזה יהו כל שובתי שבת. אמר
27 רבי אהא בר יעקב: הפעויר ארבע אמות ברשות הרבים - אינו חייב עד שמעביר הן
28 ואלכסון. אמר רבי פפא, גריק לן רבא; עמוד ברשות הרבים גבוח עשרה ורחב ארבעה,
29 ערוך הן ואלכסון, או לא? ואמרין ליה: לאו היינו דרב חנינה? רב חנינה אומר: רב חנינה אומר:
30 כזה יהו כל שובתי שבת. ור'נן? תני, רב חנינה אומר: כזה יהו כל שובתי שבת. אמר
31 רבי אהא בר יעקב: הפעויר ארבע אמות ברשות הרבים - אינו חייב עד שמעביר הן
32 ואלכסון. אמר רבי פפא, גריק לן רבא; עמוד ברשות הרבים גבוח עשרה ורחב ארבעה,
33 ערוך הן ואלכסון, או לא? ואמרין ליה: לאו היינו דרב חנינה? רב חנינה אומר: רב חנינה אומר:
34 כזה יהו כל שובתי שבת. ור'נן? תני, רב חנינה אומר: כזה יהו כל שובתי שבת. אמר
35 רבי אהא בר יעקב: הפעויר ארבע אמות ברשות הרבים - אינו חייב עד שמעביר הן
36 ואלכסון. אמר רבי פפא, גריק לן רבא; עמוד ברשות הרבים גבוח עשרה ורחב ארבעה,
37 ערוך הן ואלכסון, או לא? ואמרין ליה: לאו היינו דרב חנינה? רב חנינה אומר: רב חנינה אומר:
38 כזה יהו כל שובתי שבת. ור'נן? תני, רב חנינה אומר: כזה יהו כל שובתי שבת. אמר
39 רבי אהא בר יעקב: הפעויר ארבע אמות ברשות הרבים - אינו חייב עד שמעביר הן
40 ואלכסון. אמר רבי פפא, גריק לן רבא; עמוד ברשות הרבים גבוח עשרה ורחב ארבעה,
41 ערוך הן ואלכסון, או לא? ואמרין ליה: לאו היינו דרב חנינה? רב חנינה אומר: רב חנינה אומר:
42 כזה יהו כל שובתי שבת. ור'נן? תני, רב חנינה אומר: כזה יהו כל שובתי שבת. אמר
43 רבי אהא בר יעקב: הפעויר ארבע אמות ברשות הרבים - אינו חייב עד שמעביר הן
44 ואלכסון. אמר רבי פפא, גריק לן רבא; עמוד ברשות הרבים גבוח עשרה ורחב ארבעה,
45 ערוך הן ואלכסון, או לא? ואמרין ליה: לאו היינו דרב חנינה? רב חנינה אומר: רב חנינה אומר:
46 כזה יהו כל שובתי שבת. ור'נן? תני, רב חנינה אומר: כזה יהו כל שובתי שבת. אמר
47 רבי אהא בר יעקב: הפעויר ארבע אמות ברשות הרבים - אינו חייב עד שמעביר הן
48 ואלכסון. אמר רבי פפא, גריק לן רבא; עמוד ברשות הרבים גבוח עשרה ורחב ארבעה,
49 ערוך הן ואלכסון, או לא? ואמרין ליה: לאו היינו דרב חנינה? רב חנינה אומר: רב חנינה אומר:
50 כזה יהו כל שובתי שבת. ור'נן? תני, רב חנינה אומר: כזה יהו כל שובתי שבת. אמר
51 רבי אהא בר יעקב: הפעויר ארבע אמות ברשות הרבים - אינו חייב עד שמעביר הן
52 ואלכסון. אמר רבי פפא, גריק לן רבא; עמוד ברשות הרבים גבוח עשרה ורחב ארבעה,
53 ערוך הן ואלכסון, או לא? ואמרין ליה: לאו היינו דרב חנינה? רב חנינה אומר: רב חנינה אומר:
54 כזה יהו כל שובתי שבת. ור'נן? תני, רב חנינה אומר: כזה יהו כל שובתי שבת. אמר
55 רבי אהא בר יעקב: הפעויר ארבע אמות ברשות הרבים - אינו חייב עד שמעביר הן
56 ואלכסון. אמר רבי פפא, גריק לן רבא; עמוד ברשות הרבים גבוח עשרה ורחב ארבעה,
עני

עני

1 **ואהיא** קא אצינו מביי – לא בעי לעמוד דקאי אמי שבא בדרך וחשבה לו, ודברי הכל
2 – דנומבא מותינח דבמאי דפליגי רבי מאיר ורבי יהודה איירי.
3 **ולא** לעבור לערב בפת אפילו כח קמני לה דברי הכל – ואם תאמר: ולרבי יהודה מאי
4 להקל אמרינו בפת שאפילו בביית ליה לומר שביתתי במקום פלוגתי וכו'. דהאי
5 להקל – היכא דליכא אילין או גדר ומקום מסוימ.

6 במקום שרצה לקנות שבתה.
7 **ויצא** עשיר חוץ לתחום – קשה לרבינו יצחק
8 דמדיקרי ליה עשיר – דמשמע שרצה
9 לחזור וללוק בביתו ואין יכול לחזור; והלא אלו לו
10 אלא אלפים מעירובו לצד עירו, ואפילו אם ביתו
11 היה הארשון בבנינות לצד עירו – לא היה לו
12 בתוך ביתו שבתה אלא ארבע אמות. ואטו בשופטי
13 עסקינן שילוק בביתו ולא היה לו אלא ארבע
14 אמות? ונראה לרבינו יצחק: דהא "חוץ לתחום" –
15 היינו חוץ לעירובי שבת עלי. וכוכא ונזא איבא
16 בכיכר מעברין (עירווי ס"א). ועד אמר רבינו
17 יצחק: דהאי דקאמר ויצא עשיר חוץ לתחום – לא
18 שרצה לקנות שבתה חוץ לתחום, אלא שרצה
19 לחזור ולקנות שבתה בתוך התחום. ונקט הכי
20 משום רבי מאיר, הקדמי ילא יצא עשיר חוץ
21 לתחום, וקמי משמע לן: אף על פי דיצא חוץ
22 לתחום, דהאי השתא לבא בדרך – ואפילו באין
23 יכול לערב ברגליה, רבין דכל עיקר יציאה זו לא
24 היה אלא כדי לערב. ובגמ' דנקט רבי מאיר, נקט
25 גמי רבי יהודה.
26 **ואחד עשיר מערבין ברגל**, ויצא עשיר חוץ לתחום ויאמר: "התא שבתיתי במקום", וזה הוא
27 עיקרו של עירוב. והתירו הכהנים לבעול הכותל לבעול הכותל ביד עבדו, ביד בנו, ביד שולחו
28 בשביל להקל עליו. אמר רבי יהודה: הנה מעשה באנשי בית שמאי ובאנשי בית הלל, בארומיא
29 שהיו מחלקין התיבות וציומקון לעניים בשני בצורתן, ובאין עניי פפר שיחין עניי פפר חניניה
30 ומחשיבין על התחום, למחרת משבימין ובאין. אמר רב אשי: מתניתין נמי דיקא, דקתני: מי
31 שצא לילך לעיר שמערבין לה, והחזירו חברו – הוא מותר לילך, וכל בני העיר אסורין, דברי
32 רבי יהודה. והיון בה: מאי שנא איהו ומאי שנא איהו? ואמר רב הונא: הכא במאי עסקינן
33 – גגון שניש לו שני בתים, ושני תחומי שבת ביניהן. איהו פיון דפקא ליה לאורחא – הוה
34 ליה עני, והתן עשירין וניהו. אלא: כל "במקום פלוגתי" עני – אין, עשיר – לא. ששמע מופה.
35 מתני ליה רב תיאי בר אשי לחייא בר רב קמיה דרב: אחד עני ואחד עשיר. אמר ליה רב:
36 סיים בה נמי: הלכה קרבי יהודה. רבה בר רב הונן הוה רגיל דאית מארטיבינא לפומדיבתא,
37 אמר:

1 עני הוא דאקילו רבנן גביה – הבא בדרך ואין עמו תר הוא דאקילו רבנן גביה לומר
2 "שבתתי במקומי" כשאנו מוכר אילן או גדר, או למכור לומר "שבתתי במקום פלוגתי".
3 אבל עשיר – גגון יושב בביתו – לא זו ולא זו. עיקר עירוב ביני – שבתתו תחתיה,
4 אפילו לעשיר אם יצא החשיק – וזה עיקר מצות עירוב. דכרבי לא אמר לערב פת
5 אלא: עיקר תקנת עירוב לרבי יהודה ברגל
6 היא. והו שפירו הכהנים – דמשמע עיקר
7 התקנת אלו היה חוץ, אלא קולא ברבילא, אלא קולא ברבילא. וזה
8 שאמרנו אצל העני לערב לרבינו מאיר. מאן קאמרי לה
9 רבי מאיר – דאמר: עיקר עירוב בפת. ואהיא
10 עשיר אינו מביי או שאינו בקי בחלבה – ואמר
11 שבתתו תחתיה – עלה קאמר רבי מאיר. והו
12 שאמרנו. כלומר: דאפילו לאחי דאמר במקומי –
13 קילא הוא דאקילו רבנן גביה. אבל לא זהו עיקר
14 תקנת עירוב. ולא אמרי לערב בפת – דמשמע
15 דעיקר עירוב כי איתקין ברגל איתקין, ולא אמר
16 בפת אלא להקל על העשיר. מחלוקת במקום
17 פלוגתי – דאין כאן לא עירוב בפת ולא עירוב
18 ברגל, אלא אמרה בעלמא, עלה קאמר רבי
19 מאיר עני אין עשיר. אבל במקומי דברי הכל
20 אחד עני ואחד עשיר – דעיקר עירוב ברגל: הכי
21 טריטין. והו שפירו – דמשמע קאין זה עיקר
22 עירוב, אלא קולא הוא אמר לעני. על בדרך
23 רבי מאיר קאמר לה ואף על גב דמוקמינן לה
24 גמי רבנן בדרך וחשבה לו, והה מוכר אילן או
25 גדר ואמר שבתתי בעיקרו, היא אפילו לרבי
26 יהודה ליה זהו עיקר מצותו – אפילו הכי לא
27 מצטין לאקאמרי רבי יהודה, משום דקתני בה
28 עני. ויאלו ברי יהודה תרז עני ואחד עשיר
29 קאמר. אפי שבא בדרך וחשבה לו – והיה עשיר
30 אילן, ואמר "שבתתי בעיקר" דקתני: קנה שם
31 שבתתו. ועלה קאמר: זה הוא שאמר העני
32 מערב ברגלו. וזה קולא לעני הוא דאקילו, לא
33 שיהא זה עיקר עירוב, אלא באומר "שבתתי
34 במקומי", ורבי יהודה אמר: אפילו לעשיר שהיה
35 יושב בביתו ואמר שבתתי בסוף אלפים הקול
36 נמי. ואף על גב דעיקר עירוב שבתתו הוא. אלא
37 אמר – דמשמע עיקר עירוב אינו בפת, אלא
38 להקל על העשיר הוא דאיתקין – סתמא היא
39 דברי הכל, ולא מסקא דמילתיה דרבינו יצחק
40 היא. דהא רבי מאיר נמי מודה בה דעיקר עירוב
41 ברגל במקומי. הניא כותיה דרב נחמן – דאמר
42 מחלוקת במקומי, דאפילו היכא דאמר במקומי
43 – לרבי מאיר עשיר לא, ורבי יהודה נמי לא שרי לעשיר אלא "במקומי" אבל במקום פלוגתי – לא: הכי טריטין. ולא יצא עשיר חוץ לתחום ויאמר תהא שבתתי במקומי – דהאי חוץ
44 לתחום – לאו דוקא, אלא סוף התחום. או דוקא חוץ לתחום – בתוך ארבע אמות קאמר. שבו שבתתו. שילא אפי' לעירי ביני – אפילו כי האי נזא דאמר במקומי, אלא למי
45 שבא בדרך כג – אלמא: לרבי מאיר אפילו "במקומי" עני – אין, עשיר – לא. ויצא עשיר חוץ לתחום – אם כרעה. ויאמר שבתתי במקומי – אלמא: לרבי יהודה לא שרי לעשיר
46 אלא "במקומי", רבי נחמן. אמר רבי יהודה: כהנא בשני פת פלוגתי ובאנשי בית הלל ובאנשי בית שמאי, וציומקון – בעבדי יבשתי ובעמלק. עני
47 כפי שיח – סמוכין כל ארומיא בתוך ארבעת אלפים. ומחשיבין על התחום – לא: אלמא: עיקר עירוב ברגל. ובמקומי – נמי אף על גב דעניין חוץ, והואל שבתתי איתיה – בעשירים
48 דמו, דאי אפשר להם בלא מוון שתי סעודות. ואף על פי כן הו מערבין ברגלן ומחשיבין, דהיינו "במקומי" כרב נחמן, אלא: עיקר עירוב ברגל, ומחשיבין על התחום. ואף על גב דלגבי
49 עירוב עשירין תן, דהא מביחם ויצאק על קו, ויש לן פת – אפילו הכי שרי, כי לית ליה שלחה לערב ברגליו. מתניתין נמי דיקא – כרב נחמן דלרבי יהודה במקום פלוגתי עשיר –
50 לא, וכי פליג ארורי אמר: "במקומי" הוא דפליג. מי שיצא – כל דהו החשיק בדרך לעיר. שמערבין שסמוכה לעירו לסקא ארבעת אלפים – תיכל ארם לילך מוון על ידי עירוב.
51 והחזירו חברו – דאמר ליה עד תחום הוא. תע צניה הוא. כדלמק (ג.א.). והו מותר לילך – למחר. לאותה עיר ארור. ולא כני עירו אסורין. שיש לו שני בתים – שיש לו אחד ואחד
52 בזה, והיה רוצה לילך לביתו שבעיר אחרת מעל שם, ולשבת שם בשבת. ולא יצא מביתו ארעא דקדושת שבתה בסוף התחום ולחזור, אלא ארעא דתלמוד למיל על דהם, והחזירו חברו.
53 איתו כיון דצא לאורחא – משום הליכא ממש, וכל משום לערב ברגליו – חזי ליה עני, ויכול לומר שבתתי בסוף התחום. וישים מקום הגביר לו שם, ופלוגאן ארעא דאית לן דאקן
54 (שם) איכא אמאן דאמר דאפילו לא אמר נמי, כיון דאין סודי דהתם עני למיל – כמאן דאמר מימי. ועל כרחי ברלא אמר מימי עסקינן. חזא קליתין ואמר שבתתי במקומי
55 פלוגתי, ועוד: מדפליג רבי מאיר עלה, ואמר היה זה חומר גמל – שמע מינה ברלא אמר שבתתי במקום פלוגתי עסקינן. דהא רבי מאיר מודה בעני. ואם תאמר: רבי מאיר עשיר חשיב
56 ליה לחאי, דהמשום החשיק בדרך פורתא לא משוי ליה עני, אם כן ועשיר חשיב ליה רבי מאיר. ונמי גמל אמאן לא בביתו לא רצה לקנות, דהא אמר שבתתי בסוף התחום, ושם
57 לא יכיל – דהא לאו עני הוא, ולא יוזח ממוקמי מביעי ליה אלא ברלא אמר עסקינן, ורבי מאיר נמי עני משוי ליה ומשוי ליה אמר כולם מספקא ליה אי דרעו לקנות שבתה בסוף
58 התחום, או שמא חזו לו לגמרי מילק' למחר לאותה העיר, ועדו לקנות שבתה בביתו. הלכך, חומר גמל הוא. הני עשיריים עניו – ואפילו כי הו שבתתו "במקום פלוגתי" אסור.
59 דאי לא אמרו – פשיטא. אלמא: כל במקום פלוגתי לרבי יהודה, עני – אין, עשיר – לא. ואף נקט יש לו שני בתים. דאי לא היה ליה ביתא התם – לא היה אמרנין כי לא אמר
60 כמאן דאמר דמי. דלמאן קא חזי בית. הלכה כרבי יהודה – וברב נחמן במקומי. והו אתי מארטיבינא – רגיל דאית בכל שבת מארטיבינא לפומדיבתא

1 והיה יושב ערב שבת בביתו, והוא שבתיתו בעיניו. מקום מסוים היה בין השני תחומין.

2 מאי דעתיך - דעושי אתא, ואמרת שבתיתו במקום פלוני. והא אמר רב נחמן - דלא
3 שרי רבי יהודה אלא במקומו. ותניא כותיה דרב נחמן לעיל: שבת - שקנה שבתיה
4 בגריליו, יש לו ארבע אמות לקניית בית, ובר מאלאפל כל דרוו. להחמיר הוא - דמפסיד

5 ארבע אמות. **משנה** בי שיצא - בעיר, בלחך

6 בעיר אמות. משמע בין ששמוכה לעירי ברוך

7 ארבעת אלפים. הוא שומר לחך - ואף על פי

8 שלא אמר כלום, כדפרשתי לעיל, דכיון ש

9 לו לשם בית - דאי לא עקר דעתו מהלכות

10 ותבטול לקנות שבתיה בסוף התחום, והוי כעני

11 האומר שבתיתו במקום פלוני, וקנה. דהא עני

12 הוא, דהחזיק בדרך. ולכבי מאיר דאי עני הוא,

13 ואי אמר - הוי יקני. אבל השתא דעביד דהא

14 לערב ולומר שבתיתו במקום פלוני, ולא אמר -

15 מספקא לו אי יהודי דעביד לקנות שבתיה בסוף

16 התחום או בביתו, והדין הוא דעביד שבת

17 אלא אלפים שבין ביתו לסוף התחום. אבל

18 אלפים שמעבר בביתו לער השני - הפסיד,

19 דשמאי בסוף התחום קנה, ומסוף התחום נמי לא

20 קנה אלפים לער עד הארורת - משמא לא קנה

21 שבתיה כאן כי אם בביתו. וגמרא תניא נמי הכי

22 - דקשישא ישיב ביתו ויביקין שני תחומי שבת

23 עסקין. כיון שהחזיק בקנה עירוב -

24 לא אמר "שבתיתו בסוף התחום" חזור. יתר על

25 כן - אפילו לא החזיק בדרך, אלא אמר לצאת

26 החזירו חברו ואמר "לן פה". לומר כולי עלמא

27 לא פליגי דעיר - שיאמר לו חברו "לן פה"

28 כדקניא מתניתין בדרכי יהודה "החזירו חברי

29 הדשאתו דאי משום צינה רבמה הוא דחזירי ביה,

30 דהשתיה למקני שבתיה בסוף התחום, ואף על פי

31 שלא אמר. אבל אם חזר מעצמו - איבא

32 למיטרי נגלה, ולא קנה שבתיה לשם. דאפילו

33 גזר דעתא ארבע, חזיר הוא כעני עירי. כי פליגי

34 לחתוק - הייתי נותן על כן אפילו לא היה

35 בדרך, אלא שאמר לו חברו "לן פה" שמעתי

36 ממנו שהיה רוצה לצאת, ואמר לו לן על

37 בביתך הלילה משום צינה. ורב יוסף אמר

38 לחתוק כולי עלמא לא פליגי עירובי בי פליגי

39 לומר - "לן פה" דלרבי יהודה, אם החזיק

40 בדרך, אף על פי שלא אמר לו חברו "לן פה",

41 לחזר מעצמו, אלא אורחא דמילתא נקט. אבל רבי יוסי

42 וקסבר רבי יוסי רבי יהודה להחמיר, ולא תנן בביריתא "יתר על כן" רפאילו, אלא הכי תנן "רבי יוסי

43 אמר מעטא חברו כו.", כך שמעתי. והרבה נגנומתי, יש דקשישא

44 לרבי יוסי אמר "יתר על כן, ומאי רפאילו". והש מרעין: רבי יוסי לא בעי חוקה כולי האי כדברי יהודה. אבל אמרי

45 גואשן, ודביקו חותך אתו לביתו היא חוקה. ובציר מהכי ליבא

46 חוקה. ועוד רבי יוסף דאמר דבחוקה לא פליגי אלא בלומר, ואם כן אף בחוקה פליגי. לישנא אחרינא, ולא

47 שמעתי: חרם רבא לומר "שבתיתו בתוך התחום" - כולי עלמא לא פליגי

48 דצריך לו החזר חזרו בו, וכי פליגי רבי יוסי ואתא לאקולי - אחרוק פליגי. דשמעיה לרבי יהודה דאמר

49 החוקה, ואתא חזרו באמרי "שבתיתו במקום פלוני" קאמר. ובאמי פליגי רבי יוסי ואתא חזר

50 גמול: רבי מאיר ליה חזרו רבי האיזו, אלא בא בדרך משש. אבל האי - כעשירי משוי ליה. וקסבר רבי מאיר: כ

51 שהיה עשיר, ובאומר שבתיתו במקום פלוני, מדרקתי: כ"ש בידו לערב בו דאי סלקא דעתך רבי מאיר ע

52 היה הוא חזרו ולא אמר - אם כן מאי "כלי" הא לא משבתת לה דך ספקאי אלא בתך לחזרה שיצא דתיך. ורזיה

53 מוחז - משמע דקנה. כמאן - ללישנא קמא דפרשי רבי יוסף אליבא דרבי יוסי, תרתי בעי: אמירה דלן פה, וחוקה.

54 הכי בעי ליה כמאן אולא הא דעולא, דבעי תרתי שהחזיק - היינו חוקה, החזירו חברי - היינו "לן פה". כרב יוסף אליבא דרבי יוסי רבי יהודה, אלא חזר מיניהו נקט. ול

55 פירושא: כמאן אולא הא דעולא רבי יוסף ורבי יהודה ביה ובין רבי יוסף ותרתי שיעורא לוד דרבי יהודה

56 חזרו. (הגיה וארן לישנא למימר כרבה ואליבא דרבי יהודה ביה ובין רבי יוסף ותרתי שיעורא לוד דרבי יהודה

57 - לביתיה ובתוך ארבעת אלפים היה. תת דריא - מעלה מן כדבש שיהיה יורד מן העליה. דהוה ליה החזיק בדרך. בית

קסו

עירובין. פרק רביעי - מי שהוציאודו דף נב עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" תוספות

1 ה"א להקל להחמיר הוא - ואם תאמר: תיחסי ליה לשמואל דסוף כיצד מעברין (עירובין
2 סא.) דאמר: שבת בעיר חריבה - לרבן - מלחך את כולה ורומה לה אלפים אמות.
3 הגזע עירובו בעיר חריבה - אין לו ממקומו אלא אלפים אמה ויש לומר: מכל מקום כסתמא
4 כי אורחיה, כשאין נותן עירובו בעיר חריבה, דחי להקל.

5 **לומר** כולי עלמא לא פליגי דריך - פירש

6 רבינו חם: לומר על פניה דהא, ותע צינה

7 הוא. וכיון שהחזירו משמע, הוה ע"כ כיון דעתי

8 לכתך שעתמבור תמה הצינה, ולא יצא מתורת עני.

9 אבל אם בלא טעם החזירו - אלא כי נרמז

10 תמיאש מלחך, ויצא מתורת עני אף על פי

11 שהחזיק בדרך. ורב יוסף אמר: לחזיקו - כולי

12 עלמא לא פליגי דריך, כי פליגי - לומר. דסבר

13 רב יוסף: כיון שממנת חזרה וצינה הוא חזר - אם

14 כן תמיאש לגומר מלחך, ולא קנה העירוב לרב

15 יהודה אלא כחורו בלא טעם. יתר על כן אמר רבי

16 יוסף, דאפילו הכי עקב עירובו הוה ליה לרב יוסף

17 למנכס כי פליגי באומר, אלא נקט במלתיה דרב

18 יוסף לומר אנב מלתיה דרבתי. ודיק רב יוסף

19 מללא הכיר רבי יהודה? עינה ועת תמה דרבי

20 יוסי חזיבי.

21 **כמאן** אולא הא דאמר עולא - אף על פי

22 ששחזרו מחזוק כמאן רב יוסף, ואליבא

23 דרבי יוסי. ומשום "אף על פי" דדיק דחור ממנת

24 תמה הצינה, ולא קנה עירוב לרבי יהודה, וכרבה

25 לא תמיאש, דלכבולי עלמא בעי רבה שיאמר עת

26 צינה הוא. ואי דאמר עת צינה - לא שייך לשון

27 יאף עת פי, ומפירוש זה דרבי, פירוש אחרון

28 דרשי' נראה לרבינו יחזק עוק.

29 **כמאן**

30 **על כן אמר רבי יוסי** בדיבי יהודה: אפילו מיצאו חבירו ואמר לו "לן פה, עת קמה הוא, עת

31 צינה הוא" - למחר משבים והולך. אמר רבה: לומר - כולי עלמא לא פליגי דצריך, כי פליגי -

32 לחתוקי. ורב יוסף אמר: לחתוק - דכולי עלמא לא פליגי דצריך, כי פליגי - לומר. כמאן אולא

33 דצריך לא אמר עולא: מי שהחזיק בדרך החזירו חבירו - הרי הוא מוחזר ומוחזק. ואי מוחזר - למה

34 מוחזק? ואי מוחזק - למה מוחזר? רבי קאמר: אף על פי שהחזיקו חבירו, אלא כי פליגי דרב יוסף,

35 ואליבא דרבי יוסי בדיבי יהודה. רבי יהודה רבי יוסף על פי שהחזיקו חבירו, אלא כי פליגי דרב

36 יוסף אמר: מי תהו אויל שבקיה עד דנתיח דרנא, אמר ליה: בית הכא. למחר קרים ואויל.

37 **כמאן**

38 לחזר מעצמו, אלא שחזר מעצמו - כמאן דאמר "שבתיתו במקום פלוני" דמי. והחזירו חברי דקניו מתניתין

39 יצחק - לאו דוקא, דהוא הדין

40 לחזר מעצמו, אלא אורחא דמילתא נקט. אבל רבי יוסי רבי יהודה תרתינו בעי, חוקה ואמירה. והכי קאמר: מיצאו

41 חברו שנתחיל לצאת, ואמר לו חברו "לן פה עמידי הלילה,

42 וקסבר רבי יוסף רבי יוסי רבי יהודה להחמיר, ולא תנן בביריתא "יתר על כן" רפאילו, אלא הכי תנן "רבי יוסי

43 אמר מעטא חברו כו.", כך שמעתי. והרבה נגנומתי, יש דקשישא

44 לרבי יוסי אמר "יתר על כן, ומאי רפאילו". והש מרעין: רבי יוסי לא בעי חוקה כולי האי כדברי יהודה. אבל אמרי

45 גואשן, ודביקו חותך אתו לביתו היא חוקה. ובציר מהכי ליבא

46 חוקה. ועוד רבי יוסף דאמר דבחוקה לא פליגי אלא בלומר, ואם כן אף בחוקה פליגי. לישנא אחרינא, ולא

47 שמעתי: חרם רבא לומר "שבתיתו בתוך התחום" - כולי עלמא לא פליגי

48 דצריך לו החזר חזרו בו, וכי פליגי רבי יוסי ואתא לאקולי - אחרוק פליגי. דשמעיה לרבי יהודה דאמר

49 החוקה, ואתא חזרו באמרי "שבתיתו במקום פלוני" קאמר. ובאמי פליגי רבי יוסי ואתא חזר

50 גמול: רבי מאיר ליה חזרו רבי האיזו, אלא בא בדרך משש. אבל האי - כעשירי משוי ליה. וקסבר רבי מאיר: כ

51 שהיה עשיר, ובאומר שבתיתו במקום פלוני, מדרקתי: כ"ש בידו לערב בו דאי סלקא דעתך רבי מאיר ע

52 היה הוא חזרו ולא אמר - אם כן מאי "כלי" הא לא משבתת לה דך ספקאי אלא בתך לחזרה שיצא דתיך. ורזיה

53 מוחז - משמע דקנה. כמאן - ללישנא קמא דפרשי רבי יוסף אליבא דרבי יוסי, תרתי בעי: אמירה דלן פה, וחוקה.

54 הכי בעי ליה כמאן אולא הא דעולא, דבעי תרתי שהחזיק - היינו חוקה, החזירו חברי - היינו "לן פה". כרב יוסף אליבא דרבי יוסי רבי יהודה, אלא חזר מיניהו נקט. ול

55 פירושא: כמאן אולא הא דעולא רבי יוסף ורבי יהודה ביה ובין רבי יוסף ותרתי שיעורא לוד דרבי יהודה

56 חזרו. (הגיה וארן לישנא למימר כרבה ואליבא דרבי יהודה ביה ובין רבי יוסף ותרתי שיעורא לוד דרבי יהודה

57 - לביתיה ובתוך ארבעת אלפים היה. תת דריא - מעלה מן כדבש שיהיה יורד מן העליה. דהוה ליה החזיק בדרך. בית

58 הכאן

1 **כמאן** רב יוסף ואליבא דרבי יוסי - פירש הקונטרס: דמאף על פי דיק, דמשמע המוחק
מלקות שביטה, ואם כן לא אמר אי מי הכי ריקי אי בעי תרתי יהחוקי וגם אמירה
2 — אם כן לימא הילכתא כרבי יהודה, דבין לרב יוסף ובין לרבה לרבי יהודה בעי תרת.
3 **הנניא** זרימא וזמא — דכל ספקא לרבי מאיר חמר גמל הוא, ומתניתין דרבי ספקא הוא.
4 וקשה: מהדרא דהיא רביא שמעון

5 דהוי הבא ספק לרבי מאיר. ואומר רבינו יצחק: 1
6 דרפיך דחה ליה למיתני כל שכול וכו' וכו'. 2
7 ומשאלא ליענא דהוי חמר גמל. ומשנה: דרבי יהושע 3
8 א דהויא דרביא לא עירובי בי הבא — לא הוי חמר 4
9 גמל. דאפילו אם היה חמר ספק, הוה חמר גמל; וספקא 10
11 אחסובי כבך עמי כשאר בא ברך, אם לאו. ולכך 12
13 לא קנה עירוב, דרביא עמי אמרו משעביר ברבולו 14
15 במקום פלוני, ולא בספק עמי ודעו כדאי עשיר, 16
17 וזרחה בבני עירו — אף משמע ילך. 18
18 **כי** תניא הוויא למודר — ספקא גמל כלה מדרתו 19
19 במערה — לא יבטא אמה אחת חור. ופירש 20
הקונטרס: לא נראה. והא דלא קאמה בי תניא 21
לחושך אמה חוץ לתחום לא יבטא — דמילתא 22
23 דפשיטא הוא דאין לו לצאת חוץ לתחום. אבל 24
25 בכלה למערה איצטרך לאשמעון.

הדרן עלך מי שהוציאווה

21 **כיצד** מעברין פגוס נבנס — פירש רבינו גונאל: 1
22 פגוס נבנס — בנין העשוי כעין שוכר, 2
23 כדאמרין ב"ה חור"ר (סנהדרין פ"ה ב) גבי כפרסוד 4
24 וניסי: משישברו את פגוסיהם. ומיהו, שוכר ממש 5
25 אין מתעבר עם העיר, כדאמרין בגמרא. 6
7 וגשירים 8
9 **התניא**: למקום ששובו הוא נזקק. **רבי אליעזר** אומר: 10
11 **שמים** — אשתו. **שמים** — לא יבטא! **לא יבטא!** **הא** — 12
13 **הא** — דעקר תרתי וקם אתתיה, **רבי אליעזר** אומר: 14
15 **אפילו** אמה אחת לא יבטא! **אפילו** אמה אחת לא יבטא! **רבי** 16
17 **התניא**: למודר. **התניא**: למודר. **התניא**: למודר. **התניא**: למודר. **התניא**: למודר. 18
19 **התניא**: למודר. **התניא**: למודר. **התניא**: למודר. **התניא**: למודר. 20
21 **התניא**: למודר. **התניא**: למודר. **התניא**: למודר. **התניא**: למודר. 22
23 **התניא**: למודר. **התניא**: למודר. **התניא**: למודר. **התניא**: למודר. 24
25 **התניא**: למודר. **התניא**: למודר. **התניא**: למודר. **התניא**: למודר. 26

הדרן עלך מי שהוציאווה

27 **משנה** **כיצד** מעברין את הערים? **בית נבנס** **בית יוצא**, **פגוס** **נבנס** **פגוס** **יוצא**. **היו** **שם** 1
2 **גדרות** **גבוהות** **עשרה** **מפחים**,

בתוך התחום, הילכך יבטא. הוא דאמר — רבי יצמא. מתניתין דעקר היא — שיצא מן האחת ועומד בשניה, והכי קאמה: אם בשתים עומד — יבטא. ובריתא דתניא: שתים לא יבטא 48
— שיצא מכל השתים. למודר — שתחבה לו, ואמר שביחתי במקומי, ומודר אלפים פסיעות בעיבורו אוילי יבטא לתחום העיר, וכלו אלפים שלו אמה אחת חוץ לתחום. רבי יצמא, 49
שאפילו אלפים מוליכתו אותו לתוכו — אינו מותר לצאת אנאלפים. כדתני: ולמודר שאמרו נותנין לו אלפים — אפילו סוף מדרתו כלה במערה לא יזקק לתקן אנאלפים. דבין שמודר 50
אלפים לבד מקום שביחתי שחן ארבע — אינו יכול לעבור חוץ לאלפים. **משנה** **מי** שהשחך — שהוא בא ברך, וחשבה לו חוץ לתחום. **אפילו** חמש עשרה אמה — לא יבטא 51
חמש עשרה אמה. **מדרה** התחומן לעירית, ועושין סמן לתוך התחום. אינן סמצינ את המדרת — להציב הסמן בקום אלפים. אלא כונסין אותו לתוך אלפים. **מיהו** 52
המועין — מפני טועי המדרה, שאין מכירין את הסמן, ופעמים הולכין להלך ממנו וחורקין, ולא אורעתייהו. לישנא אחרינא, ולא שמעתי: דדוקא חמש עשרה נקט, וטועי המדרה חן 53
המשוחות הקובעין התחומן, ואומרינן לקמן כיצד מעברין? (ג.ב.א. אין מודרין אלא בחבל של חמששים אמה. ארבעים תבלים יש לאלפים, וכל חבל והכל מומעט שני אצותו שזה 54
תופס מכאן וזה תופס מכאן, והאחרון טופח חצני אצבע — הרי פרק טפחים ארבעים אצבעות, והעילין לעשרה טפחים, הרי תשעים טפחים שחן חמש עשרה טפחים אמות.)

הדרן עלך מי שהוציאווה

27 **משנה** **כיצד** מעברין — מפרש בגמרא לשון אשה עברה, דתני לקמן: והתן עירובו בעיבורה של עיר, אלמא: יש עיבור לעיר. ומפרש השתא כיצד יש לה עיבור. **בית נבנס** **ובית** 1
2 **יוצא** **אי** **פגוס** **נבנס** **ופגוס** **יוצא** **אי** **הוי** **נרדיות** **כיו** **מוציאין** **המה** **בגודו** — כלומר: כשכא לציון סימן תחום העיר, וכלו למודר אלפים חוצה לה, אם הוא מוציאה שור 3
איו, שאינה חומה חלקה אלא בתים מסובך ומתערבין ויש בית נבנס לתוך העיר, ויורח מחבירו, ונראה כניסוה פגוסיה ממוחק, ויש בית שלטו ויוצא לתוך יורח מחבירו, או פגוס נבנס 4
או פגוס יוצא, שהיתה עיר מוקפת והיה מגדלין עולין בולטין בחומה, פעמים שכולטין בפנים פעמים שכולטין בחוץ, או שהיו שם לאחת הקרנות של עיר גדרות — שברי חומה 5
של שרבות בתים, וישנן בתוך שבעים אמה ושירים לעיר, בדמפרש לקמן.

1 **כמאן** — בעינן החוקק בדרך ר'לן פה. וללישנא אחרינא הבי רבינו: כמאן דמי ליה 1
2 בהכי, ואף על גב דלא אמר שביחתי במקום פלוני — כרב יוסף אליבא דרבי יוסי רבי 3
יהודה לא, כרבה ואליבא דרבי יוסי (רבי) יהודה, והכי פירושו: כמאן הוא? — כרב יוסף 4
ואליבא דרבי יוסי רבי יהודה, דלא בעי אלא לחוקק, והאי נמי חייב ליה לאמר. ומשנה 5
לא, דאמר נסקטין, וסרבה אליבא דרבי יהודה 6
דבעי תרתיה, והוא חזין נמי לרב יוסף ואליבא 7
דרבי יהודה, והוא אלא אליבא דרבה עיפאף 8
לאוקומי שמויה דרבה. ורבי יוסף הילכתא כרבה, 9
לבר מתלת: שדה, ענין, ומחצה. **ספק** — כפרך 10
"ככל מערבין" (עירובין לה.א.), נתגלגל חוץ 11
לתחום, נשקף, מבעוד יום — אינו עירוב, 12
משחשיבה — זריר זה עירוב. ספק מבעוד יום 13
ספק משחשיבה, רבי מאיר רבי יהודה אומרים 14
בי ספקא: כל ספקא חמר גמל הוא. ומתניתין 15
נמי ספקא הוא. וללישנא אחרינא דרבי יוסי 16
תניא זרימא וזמא לרבי מאיר דהכי קאמה 17
במקום שאינו עירוב, הוה חמר גמל. **לא היטא** 18
— היתם הוא דספק עירוב קנה שם שביטה, וספק 19
לא עירב וקנה בביתו הוה חזיר חמר גמל. אבל 20
היבא דרביא לא עירב, בגון חזרו זה שהיה לו 21
לעירב בפת שקרוב לביתו היה. לישנא אחרינא: 22
שהיה לו למור "שביחתי במקום פלוני" לא הוי 23
חמר גמל, דאין כאן ספק אלא לגמרי נתחבן 24
בביתו, והוא כאשוי רביה. **אלא אפילו דרביא לא** 25
עירב — שלא אמר שביחתי גלוי — נמי 26
מחוקקין ליה בספק, משום ששם ידעתא. 27
וללישנא בתרא דפרשינון, דרבי מאיר עשיר 28
משוי ליה, דאפילו היה חמר גמל ולא בבני 29
עירו — שמע מינה דאפילו במקום שאין ספק, 30
בגון נתגלגל חוץ לתחום מבעוד יום, דרביא לא 31
עירוב הוא — אפילו הבי לרבי מאיר חמר גמל 32
הוא, וסדילק עמומא בביתו מאפליש של צד שני 33
לרביה, והדייא סתמא דקתני מבעוד יום. 34
35 אינו עירוב, דמשמע חזיר הוא בבני עירו — רבי 36
יהודה היא. והא דלא עירב ליה ורמי בהדי 37
סיפא, דקתי "חזיר הוה חמר גמל" — משום דרבי 38
יהודה מסיפא מדרה חזיר מאיר, אבל ביראש — 39
בבני עירו שוי להו. וירשא רבי יהודה היא. 40
41 **משנה** **מי** שיצא חוץ לתחום — במיוד. ומדעת 42
שלא לשם מצוה, שמים יבטא — משום הבלעת 43
תחומין, כדאמרין בפירקין (לעיל דף מה.א.): רבי 44
אליעזר לטעמיה, דאמר: והוא באמצעות, 45
גמרא הבי רסנין: **אם** מי אחיים היא. לפקום 46
שריבוי שם הוא נוקך — ורובו בתוך התחום הוא. 47
48 **נוקך** — כלומר: בתר רובו שדיקן ליה. ובין דלא 49
הויא אלא רגלו אחת חוץ לתחום — עירוב רובו 50
51 בתוך התחום, הילכך יבטא. הוא דאמר — רבי יצמא. מתניתין דעקר היא — שיצא מן האחת ועומד בשניה, והכי קאמה: אם בשתים עומד — יבטא. ובריתא דתניא: שתים לא יבטא 48
— שיצא מכל השתים. למודר — שתחבה לו, ואמר שביחתי במקומי, ומודר אלפים פסיעות בעיבורו אוילי יבטא לתחום העיר, וכלו אלפים שלו אמה אחת חוץ לתחום. רבי יצמא, 49
שאפילו אלפים מוליכתו אותו לתוכו — אינו מותר לצאת אנאלפים. כדתני: ולמודר שאמרו נותנין לו אלפים — אפילו סוף מדרתו כלה במערה לא יזקק לתקן אנאלפים. דבין שמודר 50
אלפים לבד מקום שביחתי שחן ארבע — אינו יכול לעבור חוץ לאלפים. **משנה** **מי** שהשחך — שהוא בא ברך, וחשבה לו חוץ לתחום. **אפילו** חמש עשרה אמה — לא יבטא 51
חמש עשרה אמה. **מדרה** התחומן לעירית, ועושין סמן לתוך התחום. אינן סמצינ את המדרת — להציב הסמן בקום אלפים. אלא כונסין אותו לתוך אלפים. **מיהו** 52
המועין — מפני טועי המדרה, שאין מכירין את הסמן, ופעמים הולכין להלך ממנו וחורקין, ולא אורעתייהו. לישנא אחרינא, ולא שמעתי: דדוקא חמש עשרה נקט, וטועי המדרה חן 53
המשוחות הקובעין התחומן, ואומרינן לקמן כיצד מעברין? (ג.ב.א. אין מודרין אלא בחבל של חמששים אמה. ארבעים תבלים יש לאלפים, וכל חבל והכל מומעט שני אצותו שזה 54
תופס מכאן וזה תופס מכאן, והאחרון טופח חצני אצבע — הרי פרק טפחים ארבעים אצבעות, והעילין לעשרה טפחים, הרי תשעים טפחים שחן חמש עשרה טפחים אמות.)

תוספות

1 או נשרים או נפשות, כעין שערשען על הקבר. מוציאין את המטה בנגון – אם בלילות
2 הללו אצל קרן מורחית עפנית – וראין כאילו יש בליטה אחרת כנגדה בקרן מורחית
3 דרומית, וחוט מתוח מנו לו מורד מן החוט ולחץ, כדי שיחא התוחם שיה לשתי קרנות
4 ולא יאז באז קצר ובאן ארוך. ועינין אותן – את התחומין מורכבין כדי שיחא אלפים
5 לצדדין כחמא עתה, ולא ענולין שיחא לן אלפים

6 באצטען מובדדן קען, עתקען בדרך כל עגול
7 ובעיר מרובעת עתקען, שחין מה אלא אלפים
8 על אלפים. דהוו נמי תחומין מרובעים. ואם
9 אינה מרובעת כגון שהיא יתירה על אלפים
10 לאורכה או פותחה מאלפים – לא הוו מרובעין,
11 תחתומין מרובעין ואז דוקא שיחא ארבע
12 כרחובן, שדרי רחובן למרת העיר היא – אם
13 קטנה אם גדולה, וארבען אלפים. אלא מרובעין
14 דקתני – למעטי עגולין, כדי שיחא נשכר את
15 החוות. נמראה לו חני מאבדין – באלא, אבר
16 אבר – שמוסיפין לה אברים, שאם יש אבר
17 שחינא מן העיר בקרן מורחית דרומית – וראין
18 כאילו אבר גם בקרן מורחית עפנית ומורדין
19 משם. מערת המכפלה – משום דפליגי
20 במשמעות לשון מכפלה נקט לה הכא. משום
21 דפליגי נמי בלישנא דרמתיקין. וכן בארבעה וכו'.
22 במלך חרשי בני תיבת – ויהי בהו לא לפנים מהו.
23 בית ועליה – ויהי מפולה בשתי הקרנות, אבל
24 עני תיבת לא שייך בהו לשון כפולה. שפפולה
25 כוונת – שנקברו כולן איש ואשתו ודחינו זוג
26 זוג. דרבינן (ברכות מט.) "משנה קברו את
27 אבריהם ואת שרדי' וגומר. עליו – כלפי מעלה
28 אלא שכינו הכתובים בלשונם. מילא כתיב ויפת
29 את החרץ פלוגי תחתיו. אושעיא בריבי –
30 אדם ודורו כל צדו וכל חיובו דקברי בריבי הכי
31 פירשוהו. לב לא אחד ואחד – כמה היה חתודה,
32 כלומר: בכלול הכרתי מה חריפות יש מזה לזה.
33 והכמת כל אחד ואחד – כמה זה חכם מהו
34 וכמה למד יותר ממנו. איבעית אימא –
35 משמעותנו לא למד אלא דבר אחד. אבל
36 ברייתא וגמרות גמר טובא. ששה באמה –
37 שהיו מתקברין לשבעות מפני ודוקתן או תא
38 זה רבי מאיר לא עמיהו תבוינו על סוף דעתו –
39 כדאמרין בפרק פנים (יג.) שהיה אומר על
40 טעם טהור אחר צדו. פתח אולם – רחבו
41 עשרים ושל היכל עשרה. סרקית – מחט
42 שתפורין בה סדקי גזרים. והוא דק ביתר.
43 כסיכא נגרא אמר – כיתה שנועצין איתן
44 כחותל בנקב צו, ונגנס ברוחק. כך אין יולת
45 אנו להבין מה שאנו שומעין, כי אם מעט
46 ורובשי. באצטען בקריא – כשהת שעת, שאין
47 האצטען לכול ליכנס תוכה. אלא מדבק מעט
48 באצטען כבידי לשכחה – ששם האצטען נח
49 ליכנס בפי הכרה. כך אנו מודירין לשכות
50 שהקפידו על לשונם – לדבר בלשון צח ולא
51 בלשון מנהגה. באמרין לקמן בגין גליל. ודייק
52 לישנא – לחזר באורו לשון שהו שומעין מרבך
53 ועל ידי שהיו שומעין על פי שמעיה ארץ
54 שמעיה היו נתנבין בהו סימן זוז אחר. זו. ומתוך כך
55 היו מדיקדיקים בלשון – וזיעין לתנח סימנין
56 נאין, ואינין משתכחין מתן. ופתחני – ומנחין
57 סימנין. ולא נשרי מחר רבה – דהיו שומעין שהיו
58 בלשון זה ומהה בלשון אחר, אלא על פי שמעיה
59 אחד – שיעני לשון מבלבל ומשכחן. וגיל
60 ספקתא – למחר לארתיים. כך עמיתיה, בלשנא ארתינא: מפרשין שמעוהוין ומדוקדיקם טעמו של דבר עד שמתוישב בלבן. דיאני וישמחו – לפי שמעוהוין מכותות, לאיסור איסור
61 ולדותר היתר. דוד תגלי ספקתא – כדאמר בברכות (ד) שהיה יגע בתורה ומורה הוראות. כדאמר: ירי מולוכבדות לרוב ועפיר וטיליא. ואומר: מפבושת רבי יפה דתתי יפה וכיתי כר
62 ואמרנין נמי במעיד קטן (טזא.) "יעיני העצני יושב בשכח תחכמיני" זה דוד כר.

1 וגושרים ונפשות שלש ביהו בית הדין – מוציאין את
2 המדה בנגון, ועינין אותה פמין סבלא מרובעת, כדי
3 שיהא נשכר את הדין. גמרא רב ושמואל: חד תני
4 "מעברין", וחד תני "מאבדין", מאן דתני "מאבדין"
5 אבר אבר. ומאן דתני "מעברין" – פאשה עובריה.
6 מערת המכפלה, רב ושמואל, חד אמר: שני בתים
7 זה לפנים מהו, וחד אמר: בית ועליה על גביו.
8 שישקא למאן דאמר לו על גב זה – היינו מכפלה,
9 אלא למאן דאמר שני בתים זה לפנים מהו, מאי
10 מכפלה? שפפולה כוונת. "מקרא קרית ארבע", אמר
11 רבי יוחנן: קרית הארבע וזגות: ארם ונתה, אבריהם
12 ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאה. ויהי כימי אמרפל,
13 רב ושמואל, חד אמר: נמרוד שמו, ולמה נקרא שמו
14 אמרפל – שאמר והפיל לאבריהם אבינו בתוך פבשן
15 האש. וחד אמר: אמרפל שמו, ולמה נקרא שמו נמרוד
16 שהמרוד את כל העולם כולו עליו במלכותו. ויחם
17 מלך הדש על מצרים" רב ושמואל, חד אמר: הדיש מושש, וחד אמר: שנתחדשו גזרותיו.
18 מאן דאמר הדש מושש – דרבינן "הדש", ומאן דאמר שנתחדשו גזרותיו – מידלא פתיב
19 "ומת וימלוך". ולמאן דאמר שנתחדשו גזרותיו, הא פתיב: "ואשר לא ידע את יוסף" מאי
20 "ואשר לא ידע את יוסף" – דהוה דמי פמאן דלא ידע ליה ליוסף קלא (אינן שמונה עשרה
21 "ואשר עשר למדנו בדרו ויבן). אמר רבי יוחנן: שמונה עשר ימים גידלתי אצל רבי אושעיא
22 בריבי, ולא למדתי ממונא אלא דבר אחד במשנתני: כיצד מאבדין את הערים – באלא. איני?
23 והאמר רבי יוחנן: שנים עשר תלמידים היו לו לרבי אושעיא בריבי, השמונה עשר ימים
24 גידלתי ביניהן, ולמדתי לב כל אחד ואחד ותקמת כל אחד ואחד: לב כל אחד ואחד ותקמת
25 כל אחד ואחד – גמר וגמרא – לא גמר. איבעית אימא: מנייהו דידהו – גמר, מיניה דיריה –
26 לא גמר. ואיבעית אימא: דבר אחד במשנתני קאמר. ואמר רבי יוחנן: פשהינו לומדין תורה
27 אצל רבי אושעיא, היינו וישבין ארבעה ארבעה באמה. אמר רבי: פשהינו לומדין תורה אצל
28 רבי אלעזר בן שמעי, היינו וישבין ששה ששה באמה. אמר רבי יוחנן: רבי אושעיא בריבי
29 בדרו – פרבי מאיר בדרו, מה רבי מאיר בדרו? לא יקלו חבריו לעמוד על סוף דעתו – אף
30 רבי אושעיא לא יקלו חבריו לעמוד על סוף דעתו. אמר רבי יוחנן: לכן של ראשונים פפתחו
31 של אולם, ולא אחרונים פפתחו של שמועי. איפא דאמרי: ראשונים – רבי אלעזר בן שמעי,
32 עקיבא, אחרונים – רבי אלעזר בן שמעי. איפא דאמרי: ראשונים – רבי אלעזר בן שמעי,
33 אחרונים – רבי אושעיא בריבי, ואנו כמלא נקב מתם סרקית. אמר אביי: ואנן פי סיקתא
34 בנתיא לגמרא. אמר רבא: ואנן פי אצטעתיא בקריא לסכרא. אמר רב אשי: אנן פי אצטעתיא
35 בקריא לשכחה. אמר רב הורדה, אמר רב: בני יהודה שהקפידו על לשונם – נתקיימה תורתם
36 בדם, בני גליל שלא הקפידו על לשונם – לא נתקיימה תורתם בדם. מידי פקפדיא תליא
37 מילתא? אלא בני יהודה דידיקן לישנא, ומתנחי להו סימנא – נתקיימה תורתן בדם, בני גליל
38 דלא דידיקן לישנא ולא מתנחי להו סימנא – לא נתקיימה תורתן בדם. בני יהודה גמרו מחד
39 רבה – נתקיימה תורתן בדם, בני גליל דלא גמרו מחד רבה – לא נתקיימה תורתן בדם.
40 רבינא אמר: בני יהודה דגלו מספקתא – נתקיימה תורתן בדם, בני גליל דלא גלו מספקתא
41 לא נתקיימה תורתן בדם. דוד גלי מספקתא, שאול לא גלי מספקתא. דוד דגלי מספקתא
42 כתוב ביה: "יראוך וראוני וישמח", שאול דלא גלי מספקתא פתיב ביה: "אל פא אשר יפנה
43 וישחי"

על
1 גזרתי ונפשות שיש בן בית דירה – הא דקתני "שיש בית דירה" לא קאי אנופשות,
2 כדמוכח בברייתא דנפשות נופיה טמאה לירית שומר קבר עבדי, הלכך אף על
3 גבי דלא ירי בה – דירה היא. דנפש בגין שעל הקבר, כדפרש הקונטרס: כמראה. אלא
4 אנשרים קאי. דנשר וקבר ובית הכנסת וכל הדוד דקתני כגמרא בברייתא שיש בלום בית דירה
5 לא לבית דירה עבדי. ונפשות נופיה טמאה לירית שומר קבר עבדי, ואל בית דירה
6 לא יריה הוא. כשרוך פופיש נפש = שיו.
7 כדאמרין בירושלמי, אמר רב שמעון בן גמליאל:
8 אין עושין נפשות לדייקין, פועה אבא כתיב: "לא באותן
9 וזכרם. וכן הביא מפרק שני דשקלים (גב.).
10 לא למדתי מנו" כו. הא דאמר בפרק יבא
11 על יבמתו (יבמות נזא.) בעי מיניה רבי יוחנן
12 מרבי אושעיא: פועה אבא כתיב: "לא באותן
13 שמונה עשר ימים היו.
14 באצטעא בבידי לשכחה – דרבינו אבא
15 גס "בבירי", פרש: שבע אצטע
16 בורעונים, כמו בדרול וכוונתו בו, נראה כמו גומא.
17 וכשמיסדי אצטע – תורתו ומתמלתא נהגמא מיה.
18 כך אנו, כשאנו מסימין המסתא ומתחילין
19 הארות – מיר שובחין וראשונה.
20 דגמרי' מחד רבה – לגמרא רב אחד עדיף.
21 שלא ליבול לשונם חד. אבל למיסר
22 אמרין בפרק קמא דעבודה זרה (טזא.) כל
23 הלומי תורה לפני רב אחד אין רואה סימן כריכה
24 לעלם.

נקפת בבר - כלי שחלוק ב יין מן הכר. הוא דאמר בפרק 'כל תבוי' (שבת קט"א.) גבי רב יוסף מוקד שני, ובפרק 'יש תולדי' (בבא בתרא ג'.) גבי יוסף בן יוזהר, ובני בתלמיז עיליאת דרבינו - מפרש רבינו חזקוני: דעיליתא הוא כלי כמו עלת דחבא, ולא כמו שפרש בקונטרס שם עליות. ונתמא אפמר.

גבר פוס דין זו - פירש רבינו רמב"א:

אוישפוכא, טרינס איש - גבר ופי - פוס:

זה - דין, גא - חי, 'אל תבדלו ממנו גא'

מתרגומן: 'כדי חי' (שמות ב').

משיירין פאה בקעה ואין משיירין פאה

באלפס - בפרק 'בן עזאי' קנה:

משיירין פאה במעשה קרידה, ואין משיירין פאה

במעשה אלפס. פירוש: במעשה קרידה פאה

כרעבא בן אמי משייר, אבל במעשה אלפס -

אינו נראה כרעבא אם אינו משייר.

ענת

בר יהודה דאמר להו: טלית יש לי למכור.

אמר רבי: ליה: מאי גזון מיליתך? אמר להו: בתרין

עלי אדמה. בני גליל דלא דיוקן לישנא מאי היא? דתניא דההוא רב גלילאי דתתהו קאמיל

ואמר להו: אפר למאן, אפר למאן? אמרו ליה: גלילאה שוטה, חמר למורבב, או חמר

למישת, עמר למלכש, או אימר לאיתכסאה? והיא איתתא דבעיא למיכור לחברתה 'תאי

דאובליך חלבא', אמרה לה: שלוכתי, תוכלוך לביא. והיא איתתא לקפיה דרינא,

אמרה ליה: מרי בורי, תפלא הוית לי ונגבדו מין. וכדו הוית רבד שדרו קד עוליה - לא מטי

כרעיהו ארעא. איתתא דבי רבי, כי הוה משתעיא בלשון חכמה, אמרה הכי: עלת נקפת

בפר, ודאון ישריא לקפיהו. וכד הוה בעי דלחבון, הוה אמרה להו: יעדו בתי בחברתה

מניה, ותתקפו עלת בפרד פאלפא דאולא בימא. רבי יוסף בר אבין, כי הוה משתעי בלשון

חכמה, אמר: עשו לי שור במשפט בטור מסכן. וכד הוה שאיל באושפוזא, אמר הכי: גבר

פוס דין חי, מה או טובה יש? רבי אבהו, כי הוה משתעי בלשון חכמה, הוה אמר הכי:

אתרינו לפחמין, וארקיעו רחבין, ועשו לי שני מנידי בעלמא. איפא דאמרי: וישעו לי בהן הכי:

מנידי בעלמא. אמרו ליה רבנן רבי אבהו: הצפינו היכן רבי אלעאי צפון? אמר להן: עלון

בנערה אחרונית אחרונית ערנית והנערתה. אמרי ליה: אשה, ואמרי ליה: מסכתא. אמרי ליה

לרבי אלעאי: הצפינו היכן רבי אבהו [צפון]? אמר להן: נתיעצ בפכתיה, והניגבי למפיכשת.

אמר רבי יהושע בן לוי: הניגדי: מימי לא נצחתי אדם חוץ מאשה תינוק ותינוקת. אשה מאי היא?

פעם אחת נתארחתי אצל אכמניא אחת, עשתה לי פולין. ביום ראשון אכלתי ולא שירתי

מין כלום. שנייה ולא שירתי מן כלום. ביום שלישי הקדיחתני במלת. מין ששטמתי -

משכתי ידי מן אמה לוי רבי, מפני מה איך סועד? אמרתי ליה: כבר סעדתי מקודם יום.

אמרה לוי: הנה קד למשוד? ידך מן הפת. אמרה לוי: רבי, שאם לא הנחת פאה בראשונים?

ולא פעם אמרו חכמים: אין משיירין פאה באלפס, אבל משיירין פאה בקערה. תינוקת מאי

היא? פעם אחת הייתי מתלך בדרך, והיתה דרך עוברת בשרה הייתי מתלך בה. אמרה לי: ליכנס

תינוקת אחת: רבי, אם שדה היא זו? אמרתי ליה: לא. דרך בקושה היא. אמרה לי: ליכנס

במאות בקושה. תינוקת מאי היא? פעם אחת הייתי מתלך בדרך, והייתי תינוקת וישב על

פרשת דרכים. ואמרתי לו: באיזה דרך נגד לעיר? אמר לי: זו קצהו וארובה, וזו ארובה

וקצהו. ותלמתי בקצהו וארובה, מין שהנעתי לעיר מצאתי שמקוין אותה גנות ופרדיסין,

חורתי לאחורי. אמרתי לו: בני, הלא אמרת לי קצהו! אמר לי: ולא אמרתי לך ארובה!?

נשקתיו על ראשו, ואמרתי לו: אשריכם ישראל שכולכם חכמים גדולים אתם, מגדולכם

יעד קמנכם. רבי יוסי הגלילי הוה קא אול באורחא, אשבתה לבריות, אמר לה: באיזו דרך

נגד ללוד? אמרה ליה: גלילי שוטה, לא קד אמרו חכמים אל תרבה שירת עם האשה;

הוה קד לומר: באיזה לוד. ברוריה אשפתיה ליהוא תלמודא דהוה קא גרים בלחשה,

בנשה

לא אשה - אחרונית - בת כוק, אחרונית - מתה אשתו ראשונה וזו אחרונה. עיינית - בעלת חן חריפה כאדם ער, ובעירתו לא היה יכול לישא. מסכתא - אחרונית מסדר

קדישם, עברת ארוך. אחרונית - סיום אחרת התחיל בו, ערנית - עמוקה ונמוכה מעוררת למוזרה. נתיעץ בכבתי - נטל רשות מנשיא. תנין ששנתו שלום דאמר

ולקרותו רבי, ומאו והלאה הוא כשר לדחות מוכרתי לקרא רבי מומחה לרבים, ואם טעה לא ישלם. והניגבי - והררים, והקי לו לדרום. לפפיכשת - לפני זקני דרום שהן חכמים מאד.

על שם שהיה מפיכת אדם גדול דרך לוד וכו'. לא מצינו אדם - ברברים הקריתו - שרפחו. כמו 'כי אש קרחה' (ברכים לב). כלומר: נתנה בו מלא ויותר מדאי. אין משיירין פאה

באלפס - כשהשמש מערבה מן הארץ הקרעה - אין דרך ארובה אבל כל אחד מניח פאה בקערה ומזרזה לשמע, והוא מאכל שמו, פרישת דרכים

על פירוש שאכן ולכאן, איתנה - שנואריך דרך. וקעה - שמוציא מלא המעי פני ליכנס.

ירשעי - לא היה זוכה לחרות כהלכה. על אותו עון - ען דעני ערוב הכתבים. אתה

ונכד עמי - שמואל קאמר לשאלו, כשהעלהו על ידי בעלת אוב. אבואו תנן אין עבואו

- בברכות (מ"א.) גבי מומין תנן, שאין לו אלא ביצה אחת - דרי וזו חמה. רבי עקיבא

אומר: מושכין אותו על עבואו וממקו, אם לו שני ביצה אחרת - סופה לציאת. אבואו =

עבואו, וכן עבואו. ידעי - היה יודע. כתרין -

על אישם - יזרקת היתה כבצע ירק הארץ.

אמר לבאן - מדבר בשפה רפה, ולא פירש

האות, ואינו ניכר אם עמר אם חמר אם אומר.

עמי למילכש - לעשות בגדים. אימר

- לאיתכסאה - שה לשוחט. תא דאובליך חלבא

- היתה רוצה לומר דאובליך חלב, והיא

ממפרשת לחתוך תיבות וזו מולדתהוהוה כל חיבה

ותבה, ומצטרפת שתי תיבות כאחת וממנגנת

התיבות ואומרת האובליך לביא. ואומרת נמי

'שולכתי' בבין ודיתהוה רוצה לומר 'אומרת' לש

בב' כמו 'משולכות', כלומר: חברתי. תוכלוך

לביא - לקלה, משמע שתאכלך לביא. מרי

כירי - ורצה לומר 'קירי', והוא ארוך, ואמרה

'כירי', והוא עבר, תפלא הוית לי - רצה לומר

טבלא הוית לי, ואמרה תפלא ממני קורה. ועבדך

עבדך - רצה לומר עבדו ממני, ואמרה נעבדך

מין משמע עבדך שנובת את הדין, וכדו הוית רבי

שרדו לך עיליה לא מסוין כרעיהו ארעא -

גדלה היתה כל כך שאם מתרחץ אותו עלתה

לא היו גרליך נוגעת בארץ. הרי ששוחות

דרכה: 'וכדו' משמע עשמי, וביצי לוד וכן

הות. ועוד שהיתה מוכרת תליה בדין ואומרת:

אם תולין אותי על כדו, עלת - שם כל

שחלקו בן יין את החבית ומלאין הכובות. נקפת

בכד - נמקפת בחבית, כלומר: כבר כלה היין,

נוגעת בתחתית החבית. דאון ישריא לקפיהו -

ילכו תלמידים לתבואה. כלומר: יפסקו סודרוך,

ואשון עד יין. יעדו בתי בחברתה מניה

נסיד מגופת חבית האחרת ונמוה עד. ותתקפי

עלת לכד - תראה צפה עלת בכד בריות

באלפס כיפס - באיזה הצפה בכד. 'ותתקפי'

כמו 'אקפו ידידיו' (מגילה מ"ב.) ובנוי קפא

הדומא' (סדוכי ג"ג.) - סף התחתון ועלת

בלשון חכמה - שלא יבדו האחרים. שור משפט

התרין - תור דין. שור משפט - דין.

במוד מסכן - דל הרדל. משיל באושפוזא

- שואל עוברי דרכים בענין אושפוזא. גבר

פוס דין די - אוש פו די חי, 'איש' - כמו איש,

'פוס' - כמו פי, 'דיך' - כמו מה. מה זו טובה

יש - כלומר: מנה טוב לו. אתרינו לפחמין

אריקיעו לחובין - בעירתו את הפחמין לחיות

אדומין כארובת ששוחט גוללים הלוחשות על

פי הבורה להתחמם בנגון. אריקיעו - שטחו כמו

רקיע. לוחבין - גוללים לחשות, אדומות כותב

מנידי קבלתה - תרגומן, ומדועין ענות

לחלתה. כמו - על התפילין. הפנינו - הרגא

לשן 'עופיה הליכות ביתה' (משלי לא.) צפון

היה מתחבא. ולא היה יודיעם התלמידים

לדוכן היה והיו שואלים ממנו. עלין בנערה

אחרונית אחרונית ערנית והנערתה - שמח

הלילה בנערה אחרונית ועכשי הוא שון. אמרי

היה לישא. מסכתא - אחרונית מסדר

קדישם, עברת ארוך. אחרונית - סיום אחרת התחיל בו, ערנית - עמוקה ונמוכה מעוררת למוזרה. נתיעץ בכבתי - נטל רשות מנשיא. תנין ששנתו שלום דאמר

ולקרותו רבי, ומאו והלאה הוא כשר לדחות מוכרתי לקרא רבי מומחה לרבים, ואם טעה לא ישלם. והניגבי - והררים, והקי לו לדרום. לפפיכשת - לפני זקני דרום שהן חכמים מאד.

על שם שהיה מפיכת אדם גדול דרך לוד וכו'. לא מצינו אדם - ברברים הקריתו - שרפחו. כמו 'כי אש קרחה' (ברכים לב). כלומר: נתנה בו מלא ויותר מדאי. אין משיירין פאה

באלפס - כשהשמש מערבה מן הארץ הקרעה - אין דרך ארובה אבל כל אחד מניח פאה בקערה ומזרזה לשמע, והוא מאכל שמו, פרישת דרכים

על פירוש שאכן ולכאן, איתנה - שנואריך דרך. וקעה - שמוציא מלא המעי פני ליכנס.

עירובין. פרק חמישי – כיצד מעברין דף נד עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קעג רש"י

1 במשה ביה – בעטת בו. תורף חי' – שתארץ ימים. הטוף אבול – שני לך ממן
2 להדנות עצמן, אלא התמזין עד למחר שמא מות שוב אין לך תגאה. דעלמא יאילני
3 מינה – גרסתינו. כהלולא דפי – הדות ישנו ולמחר איננו, דומה לחופה שהולכת מרה.
4 אם יש לך – ממון. ואין – למות התמסרה – עיבוד, כי פתאום האדם מת. חוק – מן.
5 מי ירד לך – אם נשאר בידם, שנאו יאבדוהו.

30 ולכא בשוק, אלא יושב ומחזר על תלמודו – מתקיים בידו. שהכל דין אותו – שני
31 לו נסות. שהכל מתבטחין ממנו – שמלמד תורה לתלמידים. כאבן זו שאינה נמחה –
32 מפני דריסת רגלו בני אדם, כך לחיי אמן נלאין מחוחו על למודו וללמד לאחרים. לא
33 נשכחתי – "חירות" משמע חוקי, ואינו נמחק לעולם. על ידי הלחות היתה תורה חקיקה
34 לישראל מהתבטח מן עולמית. על הלחות –

35 הללו נוצצין – כלומר: כשהן גידלין גידלה
36 פרסתיך ועירשך עמקן, ואניך צריך להראב
37 עלקו. והללו נבלין – ומתים, לשון "הפלה והכלה"
38 נבל" – יפה – לחילוי לא לחילוי זה, וזה – ללכ רוע לעינים. שתשרם בבגנך – שחך
39 שמורים בידך, שאין שחכבתיך מן. יבנו יוד
40 – טעמה שדרך ומצויאם, אלא בניגמנו.
41 ובכודשה. אימתי שפחה וכו' כופה – שיעוד
42 לדרוש הלכות זה בזה. דבר אבא אימתי שפחה
43 לאשה. אימתי שארץ שמה בתלמודו – בזמן שיש
44 לו מענה ששואלים ממנו בדר הלכה. שארשיש
45 – ספידת שפתיו בל תמנע סלה, כשנתה בו
46 דעת להוציא שפתיו. וזה – אם יש לו מול
47 טוב תאות לבו נתה לו, שכעוד שהוא מתאהב
48 באה לו מתאוה עד שלא ישאלנה. לא יבז –
49 צריך להתמסוק ולהעטיר. כי לא לעולם אריב
50 ולא למנח אקפוץ – אלא: למנח "לצח" לשון עולם
51 הוא, דעבר שפתי יתה. בן "עד עבר סלה"
52 אלא: סלה" לשון לעולם משמע. שרף לצואר
53 – שאינו מומצם ברוחם סביב הצואה, אלא
54 שרפי ריחין, כך הוא נעים ומרצה לבריות.
55 ונראה אומיני נראה – כשניכשה צואה נראה
56 מתחת זקנו, ורוב פעמים שנסטרו חקנו מנסך
57 אותו. כך, אם תלמיד הבט הוא אינו רודף לצאת

35 **במשה ביה, אבולה ליה: לא סף כתוב: "ערוכה בכל**
36 **ושמורתו", אם ערוכה ברמ"ח אברים שלף – משמרת,**
37 **ואם לאו – אינה משמרת. תנא: תלמוד אהד היה**
38 **לרבי אליעזר שהיה שונה בלחש, לאחר שלש שנים**
39 **שבה תלמודו. תנא: תלמוד אהד היה לו לרבי אליעזר**
40 **שנתחייב בשריפה למקום. אמרו: הניחו לו, אדם גדול**
41 **שמש. פתח פיה שמואל לרב יהודה: שנין פתח פופוד**
42 **קרי, פתח פופוד חני, כי חיכי התקנים בידו מרפא."**
43 **שנאמר: "כי חיים אני, אם לומצאיהם וכלל בשור מרפא."**
44 **אל תקרי "למציאיהם" אלא "למוציאיהם בפה". אמר**
45 **ליה שמואל לרב יהודה: שינא, הטוף ואכול, הטוף**
46 **יאשיתי, דעלמא דאילני מנייה כהלולא דמי. אמר ליה**
47 **רב לרב המנא: בני, אם יש לך – היטב לך, שאין**
48 **בשאלו תענונו ואין למות התמכמה. ואם תאמר אני**
49 **לכני – חוק בשאלו מ' גיד לך. בני האדם דימים לעשבי**
50 **השדה, הללו נוצצין ותללו נובלין. אמר רבי יהושע בן**
51 **לוי: תתהך בדרך ואין עמו לנייה – יעסוק בתורה,**
52 **שנאמר: "כי לות חן הם". חש בראשו – יעסוק בתורה,**
53 **שנאמר: "כי לות חן הם לראשך". חש בגורנו – יעסוק**
54 **בתורה. שנאמר: "וענקים לגרנותיך". חש במעונו**

21 **יעסוק בתורה, שנאמר: "רפאות תהי לשרך". חש בעצמותיו – יעסוק בתורה, שנאמר: "ואשיו לעצמותיך". חש בכל גופו – יעסוק בתורה,**
22 **שנאמר: "ולכל בשרו מרפא". אמר רב יהודה רבבי חייא: בא וראה שלא כמדת כדקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם, מדת בשר ודם, אדם**
23 **נותן סם לחבירו – לזה יפה ולזה קשה. אבל הקבית הלל אינו כן, נתן תורה לישראל – סם חיים לכל גופו, שנאמר: "ולכל בשרו מרפא".**
24 **אמר רבי אמי: מאן דאמר: "כי נעים פי תשמרם בבגדך יבנו יודיו על שפתך", אימתי דברי תורה נעימים – בזמן שתשמרם בבגדך,**
25 **ואימתי תשמרם בבגדך – בזמן שיבנו יודיו על שפתך. רבי יורא אמר, מהכא: "שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב", אימתי**
26 **"שמחה לאיש" – בזמן שמענה בפיו. לשון אחר: אימתי שמחה לאיש במענה פיו – בזמן שדבר בעתו מה טוב. רבי יצחק אמר, מהכא: "כי**
27 **קרוב אלך הדיבר מאד פפוד ובכלכך לעשותו", אימתי קרוב אלך – בזמן שבפדי ובכלכך לעשותו. רבא אמר, מהכא: "תאות לבו נתתה**
28 **לו וארשת שפתיו כל מענת סלה", אימתי תאות לבו נתתה לו – בזמן שארשת שפתיו כל מענת סלה. רבא רמי: תביב: "תאות לבו נתתה**
29 **לו", ובתיב: "וארשת שפתיו כל מענת סלה"! וזה – תאות לבו נתתה לו, לא וזה – וארשת שפתיו כל מענת סלה. תנא דבי רבי אליעזר**
30 **בן יעקב: כל מקום שנאמר "צנח" "סלה" "ענד" אין לו הפסק ועולמות. "צנח" – דכתיב: "כי לא לעולם אריב ולא יצנח אקפוץ". "סלה"**
31 **– דכתיב: "פאשך שמענו בן ראינו", בצאות בעיר אלתינו אלהים יוכננה עד עולם סלה". "ענד" – דכתיב: "ה' ימלוך לעולם ועד".**
32 **(מיין) ענקים לחיוי לחות רבינו, אמר רבי אליעזר, מאי דכתיב: "וענקים לגרנותיך", אם משים אדם עצמו פקענו לו שרף על הגדו."**
33 **ונראה ואינו נראה – תלמודו מתקיים בידו, ואם לאו – אין תלמודו מתקיים בידו. ואמר רבי אליעזר, מאי דכתיב: "לחיו בערנותי בבושם"**
34 **אם משים אדם עצמו בערניה זו שהכל דשין בה, וכבושם זה שהכל מתבטחין בה – תלמודו מתקיים, ואם לאו – אין תלמודו מתקיים.**
35 **ואמר רבי אליעזר, מאי דכתיב: "לחות אבן" – אם אדם משים עצמו את לחיו פאבן זו שאינה נמחית – תלמודו מתקיים בידו, ואם לאו –**
36 **אין תלמודו מתקיים בידו. ואמר רבי אליעזר, מאי דכתיב: "הרות על הלחות" – אלמלי לא נשתפרו לחות הראשונות לא נשתמחה תורה**
37 **מישראל. רב אחא בר יעקב אמר: אין כל אופה ולשון שלטת בקו, שנאמר: "הרות", אל תיקרי "חירות" אלא "חירות". אמר רב מתנה,**
38 **מאי דכתיב: "ומפופר מתנה" – אם משים אדם עצמו כמפופר זה שהכל דשין בו – תלמודו מתקיים בידו, ואם לאו – אין תלמודו מתקיים**
39 **בידו. רבא בריה דרב יוסף בר קמא היה ליה מלתא לרב יוסף כהדיה, כי מטא מעלי יומא דכיפורי אמר: איזיל ואפיסייה. אול, אשפוחה**
40 **לשמעיה דקא מווי ליה כפא. אמר: תב לי ואימוניה אגא. יהב ליה, מוניה. כדשמעיה אמר: דמי האי מוניה למוניה דרבא בריה דרב יוסף**
41 **בר קמא. אמר ליה: אגא הוא. אמר ליה: לא תתיב אפרעוד עד דמפרשת לי הני קראי, מאי דכתיב: "ומפופר מתנה וממתנה לחילא**
42 **וממתנה לחילא במות ומבמות הנאי". אמר ליה: אם אדם משים עצמו כמפופר זה שהכל דשין בו – תורה ניתנה לו ובמתנה, וכיון שניתנה לו**
43 **מתנה – נתלו אל, שנאמר: "וממתנה לחילא". אמר רבי ששתאי אל – עולה לגרודתה, שנאמר: "כל גיא נישא". אמר רב הונא, מאן דאמר:**
44 **הוא מישפלו, שנאמר: "ומבמות הנאי". ואם חוזר בו – הקדוש ברוך הוא מבידוהו, שנאמר: "כל גיא נישא". אמר רב הונא, מאן דאמר:**
45 **"תהך ישבו בה תבן במוכרד לעני אלהים" – אם אדם משים עצמו כתיב זו שדורסת ואובלת, ואיפא אמרו: שפסרתה ואובלת – תלמודו**
46 **מתקיים בידו, ואם לאו – אין תלמודו מתקיים בידו. ואם עושה פן – הקדוש ברוך הוא עושה לו סעודה בעצמו, שנאמר: "תבין במוכרדך**
47 **לעני אלהים". אמר רבי חייא בר אבא, אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב: "וצר תאנה יאכל פריה", למח נמשלו דברי תורה פתאנה – מה תאנה זו**

1 כל זמן שממששם בה מוצא בה תמים - שאינו מתבטל בבת אחת, אלא היום מעט ולמחר מעט, ועל כן שעה ראוי לאכול מהן, שמעלתן על כל לזמניה - שהכל ממשאך אותו, וחרותו נותנת לו תן. כארבתה חשנה תמיד - בשביל ארבתה תעשה עצמך שונה ופתי, לדניה עסקך ולרוץ דבר הלכה. לא יחרך - ונטוריקן דריש ליה לא יזהה ליה איראך. צייד רמאי - שמרבה בגיטא ואינו מחור עליה. ורב ששת אפר - אין זה רמאי אלא שטות, והקובץ על די הוא רמאי ושום ברב, והוא יחרוך, כלומר יתקיים בידו, כיצד הרמאי משמשך גף ראשון ראשון כשהוא לכודו שיש יאר, הוא חרך עופות ואוכל, וקרא אתמודי מתמה: לא יחרוך? ולא יצלה ויאכלו אמר עברתה וקיימתיה - לקבוצ על יד, וחזרת עליה עד שתחזיקי בה, בארץ כן חזרתו ושעמתי

2 לתנו לו זו חו - והא דאמר בפרק תרתי דנגילה

3 (ג.ב.) שאר אלו תלמידיו את רבי פרידא: במה

4 הארכת נתיבא אמר לוק: כמעט לא קדמני במה

5 לבית המדרש, הא הוא גרמא לו. אי נמי: באותה

6 שעה לא ידע שאמר ליה הקדוש ברוך הוא אתה על

7 זו, ודע על לבית שחי ארבע מאות שנה.

8 אמר היה בתי אורי יצאנו כמין פנים - נראה

9 דפגום אמר תני רואין כאילו היה פגום אחר

10 כגדו, ומתחילן וטע עליון, ולא שמוחתי ברוח

11 בלאכסון כן הפגום עד ראש האחד של העיר,

12 דהא הדיה מן האחד רואין אותה כאילו

13 שנה, ונגילה כאילו היה מוכרעת השתא פריך

14 שפיר, השתא פגום אחר כדו.

15 ע"ד

16 מעם. "בארבתה חשנה תמיד" - כגון רבי אליעזר בן פדת. אמרו עליו על רבי אליעזר שהיה

17 יושב ועומק בתורה בשוק התחתון של ציפורי, וסרדו מוטל בשוק העליון של ציפורי. תנאי,

18 אמר רבי יצחק בן אלעזר: פעם אחת בא אדם ליטול ויצא בו שרף. תנא דבי רב עקיב, מאי

19 דכתבי: "רוכבי אהנות צהורות יושבי על מרין [והולכי על ירך שיהו]", "רוכבי אהנות" -

20 אלו תלמידי צהורים שמהלכין מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד בו תורה. "צהורות" -

21 שמשושי אותה כצהורים. "ושבי על מרין" - שרדו דין אמת לאמיתו. "והולכי" - אלו בעלי

22 מקרא. "על ירך" - אלו בעלי משנה. "שיחו" - שאלו בעלי תלמוד, ששכל שיהיה דברי תורה.

23 אמר רב שישבו משום רב אלעזר בן עזריה, מאי דכתבי: "לא יחרוך רמיה ציד" - לא יתיר

24 ולא יארץ: מים צייד הרמאי. רב ששת אמר: צייד הרמאי יחרוך? כי אתא רב דימי, אמר:

25 מישל לצייד שצד צפרים, אם ראשון ראשון משפר כנפיו - משתמר, ואם לאו - אין משתמר.

26 אמר רבה, אמר רב סחורף, אמר רב הונא, מאי דכתבי: "הון מהבל ימעט וקובץ על יד

27 ורבה", אם עושה אדם תורתו כחילות חכילות - מתמעט, ואם לאו - קובץ על יד ורבה.

28 אמר רבה: ידעו רבנן להא מילתא ועברי עליה. אמר רב נתןן בר יצחק: אמר עברתה, ואיניס

29 בידיא. תנו רבנן: כיצד כור משה? משה למד מפי הגבורה, נכנס אהרן ושנה לו משה

30 פירוק. נסתלק אהרן וישב לשמאל משה. נכנסו בניו ושנה להן משה פירוק, נסתלקו בניו,

31 אלעזר ושב לימין משה ואתמר לשמאל אהרן. רבי יהודה אומר: לעולם אהרן לימין משה חזר. נכנסו זקנים ושנה להן משה פירוק, נסתלקו זקנים, נכנסו כל העם ושנה להן משה פירוק, נמצאו ביד אהרן ארבעה, ביד בניו שלשה, וביד הזקנים שנים, וביד כל העם

32 אחד. נסתלק משה, ושנה להן אהרן פירוק. נסתלק אהרן, שנו להן בניו פירוק. נסתלקו בניו, שנו להן זקנים פירוק. נמצא ביד הכל

33 ארבעה, כפי אמר רבי אליעזר: חייב אדם לשנות לתלמידו ארבעה פעמים. וקל וחומר, וזהו אהרן ושנה מפי משה, ומשה מפי

34 הגבורה - קדו, הדייט מפי הדייט - על אחת כמה וכמה. רבי עקיבא אומר: מנו שתיים אדם לשנות לתלמידו ש שלפירגו - שנאמר:

35 "ולמדה את בני ישראל". ומינו עד שתהא חסירה בפייהם - שנאמר: "שימה בפייהם". ומינו שתיים לתראות לו פנים - שנאמר:

36 "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם". וליגמרו פולחו ממושה! כדי לחלוק כבוד לאהרן ובניו, וכבוד לזקנים. ויעילו אהרן ויגמרו

37 ממושה, ויעילו בניו וליגמרו מאהרן, ויעילו זקנים וליפלו מבניו, וילוו וליגמריהו לכוהני ישראל! פון דמשה מפי הגבורה גמר

38 מסתייעא מלתייה. אמר מר, רבי יהודה אומר: לעולם אהרן לימין משה חזר. כמאן אולא הא דתנאי: שלשה שהיו מהלכין בדרך

39 ותרב באמצע, ונדול בימינו, וקמן בשמאלו. לימא רבי יהודה היא ולא רבנן! אפילו תימא רבנן, משום מירחא דאהרן, רבי פרידא

40 תהו ליה ההוא תלמידא דתהו תני ליה ארבע מאה זימני ונגמר. וימא חד בעיניה למלתא דבעיניה, תנא ליה ולא גמר. אמר ליה:

41 האידנא מאי שנא? אמר ליה: מדהיא שעמא דאמר ליה למר איפא מילתא דמצוה - אסחיא לדעתאי, וכל שעמא אמינא, השתא

42 קאי מר, השתא קאי מר. אמר ליה: הב דעתיד ואתני לדי. תרד תנא ליה ארבע מאה זימני ואחרנינא, נפקא בת קלא ואמר ליה:

43 גימא ליד דליספו לך ארבע מאה שני, או דתיבוי את ודרך לעלמא דאתאי? אמר: דניופו אנא ודרר לעלמא דאת: אמר להן הקדוש

44 ברוך הוא: תנו לו זו חו. אמר רב הקדאי: אין תורה נאמרה אלא בסמינן, שנאמר: "שימה בפייהם", אל תתני "שימה" אלא "סמינה".

45 שבעה רב התלפוס מעורבך, אול אמרה קמיה דרבי ציון, אמר: אהרן וקניה אמינא מתנייהו לה. אמר מרבינא ליה: "אציב לך ציינים

46 שימה לך וגו'" עשו ציינים לתורה. ומאי משמע דרבי ציון, אמר: דניופו אנא ודרר לעלמא דאת: אמר להן הקדוש

47 ברוך הוא: תנו לו זו חו. אמר רב הקדאי: אין תורה נאמרה אלא בסמינן, שנאמר: "שימה בפייהם", אל תתני "שימה" אלא "סמינה".

48 שבעה רב התלפוס מעורבך, אול אמרה קמיה דרבי ציון, אמר: אהרן וקניה אמינא מתנייהו לה. אמר מרבינא ליה: "אציב לך ציינים

49 שימה לך וגו'" עשו ציינים לתורה. ומאי משמע דרבי ציון, אמר: דניופו אנא ודרר לעלמא דאת: אמר להן הקדוש

50 ברוך הוא: תנו לו זו חו. אמר רב הקדאי: אין תורה נאמרה אלא בסמינן, שנאמר: "שימה בפייהם", אל תתני "שימה" אלא "סמינה".

51 שבעה רב התלפוס מעורבך, אול אמרה קמיה דרבי ציון, אמר: אהרן וקניה אמינא מתנייהו לה. אמר מרבינא ליה: "אציב לך ציינים

52 שימה לך וגו'" עשו ציינים לתורה. ומאי משמע דרבי ציון, אמר: דניופו אנא ודרר לעלמא דאת: אמר להן הקדוש

53 ברוך הוא: תנו לו זו חו. אמר רב הקדאי: אין תורה נאמרה אלא בסמינן, שנאמר: "שימה בפייהם", אל תתני "שימה" אלא "סמינה".

54 שבעה רב התלפוס מעורבך, אול אמרה קמיה דרבי ציון, אמר: אהרן וקניה אמינא מתנייהו לה. אמר מרבינא ליה: "אציב לך ציינים

והיו

והיו

עירובין. פרק חמישי – כיצד מעברין דף נה עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קעז תוספות

1 והיינו דאמר ר' אביושי – הא דאמרן גריןך לטרוח ולהעמיד סימנין ולהערים
2 בתחבולות כדי שתקיימי החרוה בלמודיה – היינו דרבי אביומי דמפרש דיוקא דקרא
3 שאם בשמים היא צריך אהיה לעלות אחריה. חתיבין – מחודין בעירות. חתיבין – בעירון
4 במקומן, אלא נראה ואינו נראה כדאמר לעיל. ארובה כמות שהיא – לקמן מפרש. עולה
5 עושין לה וזית – כשבא למודו תחומין

1 עיר העושה בקשת – הא דלא נקט רב הונא מלתיה אשני פנומי – משום דסתם פנום היה
2 תוך שבעים אמה ושירייה מעיקר העיר, וכיון דהוי תוך עיבור העיר – אפילו יש בין
3 פנומין יותר מארבעת אלפים, רואין אפילו דהוה מוחו עליהם. אפילו יש פנומין הרבה ה
4 אחר זה, כל אחד תוך שבעים אמה ושירייה של חברו רב אשני העיר – שמה יש לחלק,
5 דבני פנומין שאיני מעיקר העיר אפילו אין שם

6 הבלעת תחומין מעברין אותן עם העיר, לפי שבטל
7 אגב העיר. אבל שני ראשי הקשת שהם מעיקר
8 העיר – אין מבטלין אגב העיר, ולכך בני שיהא
9 שם הבלעת תחומין, ומיזה, נראה לרבינו יצחק
10 דאין לחלק בין שני פנומין לעיר העושה בקשת.
11 ובין פירש רבינו נתנאל, הוא דלא נקט רב הונא
12 מלמחה על שני פנומין – משום דבריתא אמר אביי
13 איירי בשני פנומין מרוח אחד, אלא בפנום אחד.
14 **פחות** מארבעת אלפים מודדין מן החר –
15 רבה רב רב הונא בני עני בסמוך שגם בין חר
16 לקשת לא יחא יותר מאלפים, משום דבדי שיהו
17 תחומין מובלעין מכל עז, אבל לרבא בריה דרבה
18 רב רב הונא, דאמר מודדין מן החר ואפילו יותר
19 מאלפים בין חר לקשת – משום דאי בעי הוד
20 אזי ליה דרך בתיים, חש אש חש שיהו מובלעין רק
21 מעד אחד – נראה דהוא חרין בני ליהיה אם אין
22 בין חר לקשת אלא אלפים, ומודדין לו מן החר.
23 אפילו יש יותר מ' אלפים בין שני ראשי הקשת.
24 דהא מצי אתי דרך החר מראש האחד לראש
25 האחר, כיון דהוהו מובלע תוך הקשת.
ואם

1 **והיינו דאמר אביושי בר המא בר הוסא, מאי דכתיב:**
2 **"לא בשמים הוא ולא מעבר לים היא"** – **"לא בשמים**
3 **היא"** – שאם בשמים היא אתה צריך לעלות אחריה,
4 **ואם מעבר לים היא** – אתה צריך לעבור אחריה. **רבא**
5 **אמר:** **"לא בשמים היא"** – לא תמצא במי שמגביה
6 דעתו עליה בשמים, ולא תמצא במי שמרחיב דעתו
7 עליה כים, **רבי יוחנן אמר:** **"לא בשמים היא"** – לא
8 תמצא בגמי רוח, **"ולא מעבר לים היא"** – לא תמצא
9 לא בסתרנים ולא בתנורים. תגו רבנן: **כיצד מעברין את**
10 **הערים? ארובה – כמות שהיא, עגולה – עושין לה**
11 **ויזית, מרובעת – אין עושין לה ויזית. היתה רחבה מצד**
12 **אחד וצרה מצד אחר – רואין אותה כאילו היא שוה.**
13 **היה בית אחד יוצא מן פנום, או שני בתים יוצאין**
14 **במין שני פנומין – רואין אותן כאילו הוה בתיהן עליהן,**
15 **ומורד מןהן ולהלן אלפים אמה. היתה עשויה קמין**
16 **קשת או פמין גאם – רואין אותה כאילו היא מלאה**
17 **בתים והצירות, ומורד מןהן ולהלן אלפים אמה. אמר**
18 **מר:** **ארובה – כמות שהיא, פשיטא! לא צריכה, דאריבא וקמינא, ליתן לה פותיא**
19 **אואריבא, קא משמע לן. מרובעת לן, אין עושין לה ויזית, פשיטא! לא צריכה, דמריבא וקמינא ולא**
20 **מריבא מריבוע עולם, מהו דתימא: לריבוע מריבוע עולם, קא משמע לן. הוה בית אחד**
21 **יוצא מן פנום, או שני בתים יוצאין קמין שני פנומין, הוה בית אחד מריבוע, שני בתים**
22 **מריבוע! לא צריכה, משתי רוחות. מהו דתימא: מרוח אחת – אמרינן, משתי רוחות – לא**
23 **אמרינן, קא משמע לן. היתה עשויה קמין קשת או פמין גאם – רואין אותה כאילו היא מלאה**
24 **בתים והצירות, ומורד מןהן ולהלן אלפים אמה. אמר רב הונא: עיר העשויה פקשת, אם**
25 **יש בין שני ראשיה פחות מארבעת אלפים אמה – מודדין לה מן החר, ואם לאו – מודדין**
26 **לה מן הקשת. ומי אמר רב הונא דכיון דהוא מריבוע רב הונא: חזמת העיר ששפירצה במאה וארבעים**
27 **ואחת ושליש! אמר רבה בר עולאי: לא קשיא; כאן – ברוח אחת, כאן – משתי רוחות. ומאי**
28 **קא משמע לן – דהוהו קרפף לון וקרפף לון? הא אמרה רב הונא דאריבא וקמינא! דתגין:**
29 **נתנין**

1 **היינו דאמר ר' אביושי – הא דאמרן גריןך לטרוח ולהעמיד סימנין ולהערים**
2 **בתחבולות כדי שתקיימי החרוה בלמודיה – היינו דרבי אביומי דמפרש דיוקא דקרא**
3 **שאם בשמים היא צריך אהיה לעלות אחריה. חתיבין – מחודין בעירות. חתיבין – בעירון**
4 **במקומן, אלא נראה ואינו נראה כדאמר לעיל. ארובה כמות שהיא – לקמן מפרש. עולה**
5 **עושין לה וזית – כשבא למודו תחומין**
6 **לקוטיה לא ימדוד לה מהחמה, אלא יסיף לה**
7 **רביע, בלומי: וידיק מן החמה כדי רביעי, דהא**
8 **מריבין פיות לכל מילי דשבת, ואחר כך ימדוד**
9 **תחומי הקשרות, שאם בא ללאת דרך חר העיר**
10 **– ישתבר בהלכות רביעי, דמרוכב יותר על**
11 **העגול רביעי. מרובעת אין עושין לה וזית –**
12 **לקמן מפרש. היתה רחבה מצד זה וצרה מצד**
13 **זה רואין אותה כאילו היא שוה – כשבא למודו**
14 **התחומין למעבר אצל קרן מרביית דרומית אינו**
15 **מודד מן החומה, אלא מרחיק ומשך למעבר עד**
16 **כנגד חודה של קרן מרביית צפנית הנמשכת**
17 **ויוצאת למערב, ומודד, וכן לקרן דרומית**
18 **מרוחית. היה בית אחד בולט – מתחמה העיר**
19 **לאחת הצדדין, כשבא למודו תחום צפון אל**
20 **קרן מערבית צפנית, כשבא למודו תחום צפון הדר**
21 **בולט שם מרחיק מן החומה עד כנגד מקום**
22 **שכלה בלישת הבית לקרן מרוחית צפנית.**
23 **כאילו חוט מתוח מןהן ולהלן כנגד מקום**
24 **שכלה הבית עד כנגד קרן צפנית מערבית,**
25 **ומודד מן החוט ולצפון אלפים. שני בתים מין**
26 **שני פנומין – קא סלקא דעתך לרוח אחת,**
27 **וקאמר: רואין כאילו חוט מתוח מזה לזה, ולקמן**
28 **פריך, השתתא בית אחד אמרת רואין שני בתים**
29 **מביעאי. היתה עשויה קמין קשת – שאין**
30 **הבתים במקום הבלע פנומי, איכא גאם –**
31 **גמיל יוני, עשוי כמין כף בפופה שלטו. רואין**
32 **אותה כאילו היא מלאה בתים – כשבא למודו**
33 **תחומין מן הצפון – מודד מן החר, כאילו היתה**
34 **מוקפת בתים, היתה קשת לא יתחיל למודו**
35 **מביתו ולצפון אלפים, אלא כל העיר עד החר**
36 **השבוה לו ארבעה אמות, וכן העושה כמין גאם**
37 **היוצא מן המורה למערב: אף על פי שאין בתים**
38 **במערב – רואין כאילו מלא כל החלל בתים,**
39 **וכן מן הדרום לצפון. היוצא מביתו אין חלל**
40 **החלק של עד עולה לו מן המורה, אריבא כמות**
41 **שהיא פשיטא – וכי תעלה על העתך שיקצרה.**
42 **האריבא וקמינא – קצרה ברובה, מהו דתימא**
43 **דריבועה למודו למעבר עד שתהא מרובעת יפה. קא משמע לן – כמות שהיא מניחין אותה, שהרי יש לה פיות. דמריבא אבל לא מריבא מריבועי של עולם – שיהא צפונה**
44 **לצפון ולדרומה לדרום עלים, אלא עומדת באכסות. לא צריכה לשיי רוחות – אחד לצפון ואחד לדרום. בין שני ראשיה – היינו אורך מקום החר. פחות מארבעת אלפים –**
45 **שחוסם ראשה זו ובלע בתוך תחום ראשה האחר, נעשית עד אחת, ומודדין לן מן החר ורואין כאילו היא מלאה בתים. ואם יותר – אין מצרפין אותה לחיות אחת, ומודדין לה**
46 **מן הקשת לכל אחד מפחת ביתו, וחלל העיר החלק שאין בו בתים – מן המיירה הוא. חזמת העיר ששפירצה במאה ארבעים וחמית ושליש – אם רוחה פורצה מאה ארבעים**
47 **ואחת אמות ושליש, דהיינו שיעור שתי קרפפות של שבעים אמה ושירייה, ונעשו כשתי עירות לחיות אחת והיוצא מוה ללכת דרך זו חוצה לה – אין עולה זו מרת העיר מן**
48 **הענין, אלמא: ביהוה ממנה ארבעים ואחת ושליש היא הברלה, כאן מרוח אחת – עיר העושה בקשת אינה מובדלת אלא מרוח אחת, הלכך, עד דהוי ארבעת אלפים, והא –**
49 **דרומת העיר ששפירצה בשתי רוחותיו זו כנגד זו קאמר. הלכך, כשתי עירות נעוה, ובגן שאין יישבו בחלל העיר כנגד בית הפרצות, ומאי קא משמע לן – אי בשתי רוחות, הדאי**
50 **כשתי עירות הן – אמאי אשמועינן רב הונא דנתנין קרפף לון וקרפף לון? דהוהו רשתי עירות המסוכות זו לזו נתנין קרפף של שבעים אמה ושירייה לכל אתה לחיות כעיר אחת, כדי**
51 **לחברם על ידי קרפפות הללו לעשותן כעיר אחת, ואף על פי שאין בנין בין הקרפפות וגם הקרפפות עצמן אינן מוקפת מחיצה אלא שיעור קרפף קאמר.**
נתנין

1 ואם לא מודדים להן מן הקשת – לא מן הקשת ממש, אלא מנקום שמתקרר בפנים ואין
2 עם ארבעת אלפים, ולא גרע מאלו ניטל אותו של מעלה. והבינו תנאל פירש: עיר
3 העשירה בקשת – שאין מתקרר הולך.

4 נפש שיש בו ארבע אמות – בני שיש חזירי ארבע אמות, ואלו דירה – משום שהסתימה
5 עשויה לדירה, כדפישר קוטמטר. ונבי שער

וקבר חזירי דירה. ומה שלא חזיר ארבע אמות

– לאו משום שהטמיון ארבע אמות. והוא קבר

3 שתנאל לא הוי ארבע אמות. אלא כיון שהחזיר בית

4 דירה – כאילו חזיר אמות, אמות, דפחות
5 מארבע אמות לא הוי דירה.

6 לא צריכא להשלים – פירש קובנטרס שהנבין

7 לא הוי ארבע אמות על ארבע אמות. ונראה לרבינו

13 הזמעה משלימה ארבע אמות. ונראה לרבינו
14 יתקן: דריצין שיחא פני רוב ארבע אמות. ועוד יש

15 לפי: להשלים – דער בנין ארבע אמות,
16 וקאמו משלימה למעה לצדפה לבנין, ואין

17 מתחילין למודד אלא מסוף המערה.

18 כל עיר שאין בה ירק – פירשו: לפי שניקף בול,

19 ויכול לעקום בתורה. והוא אדם בפרק

20 'תולין' שבת לעקום. בר בי רב לא ליכול בפרק
21 משום דגירי – משמע שגורו לא לרדואי היבב

22 במילת לחם – התם מיירי בירק יש, אבל במובשל

23 טוב ומשביע ברב קל.

באן

באן

1 נתונין קרפף לעיר – כשכא למודד התחמוץ, מניח לעיר ארר של שבעים אמה ושיריים
2 שהוא כעיר, לכך התחמוץ. אלא לשינוי עיירות – לחבר על ידי קרפף שבניהן. ואיתב
3 דכ הונא אב" כ' – ולקמן מפרש בפיסקא פלוגתייהו. אי אשמעינן – בתומת העיר
4 שגפורה. התם קאמרו בר זונא קרפף לזו ולזו לחברן – משום דרודה לצו חזר ויתר
5 מעיקרא, שהיו כבר עיר אחת. ודיוקא

6 ותנין קרפף לעיר, דכרי רבי מאיר. והקבצים אומרים:

7 לא אמרו קרפף אלא בין שתי עיירות. ואיתמר, רב

8 הונא אמר: קרפף לזו וקרפף לזו. ותיצא בר רב

9 אמר: אין נתונין אלא קרפף אחד לשנייהם. צריכא,

10 דאי אשמעינן הכא – משום דהנהו ליה צד היתר

11 מעיקרא, אבל התם – אימא לא. ואו איתמר התם –

12 משום דהנחיקא תשמישיתיהו, אבל הכא דלא הוי קרפף

13 תשמישיתיהו – אימא לא, צריכא. וכמה הוי בין היק

14 לקשת? רבה בר רב הונא אמר: אלפים אמה. רבא

15 גריה דרבה בר רב הונא אמר: אפילו יתר מאלפים

16 אמה. אמר אביו: קוניהו דרבא גריה דרבה בר רב

17 הונא מסתברא, דאי בעי – הדר אתי דרר פתים.

18 הווי שם גדרות גבוהות עשרה ספחים כו"ל. מאי

19 הדורות? אמר רב יהודה: שלש מחיצות שאין עליהן

20 תקרה. איבעיא להו: שתי מחיצות ויש עליהן תקרה

21 והקשר וביה תקרה? רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

22 רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

23 רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

24 רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

25 רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

26 רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

27 רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

28 רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

29 רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

30 רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

31 רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

32 רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

33 רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

34 רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

35 רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

36 רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

37 רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

38 רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר: רבא אמר:

פאן

פאן

לאחריו. אלא: המהלך בראש הדרך נלקבו חור ללמחרת של פראות. וישראל במדר רבא חזירי ארבע אמות. בין
דכתיב על פי ה' יתנו – חשובה היא תניתן לדחות גידות קבע. שלש הצירות של שני בתים – קבעין, על אבן או של עץ. כחכי חשיבי עיר וקובעת את כולן. וכדתנן לקמן (ט.א.א.)
ובשעת קבועת מעשה הצירות של שני בתים. אמת – ותשתיתן עמון. ויחזיקו ציפין – בני אנשי מקנה חזן. ויחזקו בו דורש או חרשית עמ שלכא תומעה להבנתם,
ויטעין משם וקבעין במקום אמת. אין שלחן – לקמן מפרש טעמא. כיושבי קרית – כמתים. לפי שמדושרין הנאה חזן, ולקוח ברווחה כדורש בו. ונחמיט מאו – אטורין בנותיהן.
שאין חזן מרחצאות – ודלכין במקום דרום ירוצין. ויחזיקו נוקשת למנאפן. לפי שהעיר ערוכה מאן איש. כבבילח – שאין חזן מקואות. ויחזיקו נחמיט לטובל ברום רובק
וקראו לחברתה ומרגשין השבנים. ויש רשע דרוף אחריו. ומתיחה עמון וחו (קודושין פ.א.) לא תיחד אדם עם שתי נשים. תירא – דאר לטבילה ולא למרחץ, הרגש טבילה
ליכא. והוא סמוך לה. אבל טעמא נדמוש מרחצאות – איכא. אין תליד רבב כו" – לפי שהירק טוב למאכל. ונלקח בול. ויכול לעקום בתורה. ובפרקין – גרסתי.

בן עזאי אומר: המשה היה וארמית כתוב עליהן:

[דף כ"ג ע"א]

עגל, דבָר, גָּדִי, חוּטָא דֵל, וְחוּטָא עֲשִיר.

עגל – משמש עם נספי בקר גדולים וקטנים, זכרים ונקיבות. גָּדִי – משמש עם נספי הצאן גדולים וקטנים, זכרים ונקיבות, חוץ משל אלים. אֵיל – משמש עם נספי אלים בלבד. חוּטָא – משמש עם נספי שלש בהמות של מצורע.

מי שהוא מבקש נסכים – הולך לו אצל יוהנן שהוא ממונה על החותמות, ונותן לו מעות, ומקבל מפניו חותם. בָּא לוֹ אֵצֶל אַחֵייהָ שֶׁהוּא מְמוּנָה עַל הַנְּסִיכִים, ונותן לו חותם, ומקבל מפניו נסכים. וְלַעֲרַב בְּאִין זֶה אֵצֶל זֶה, וְאַחֵייהָ מוֹצִיא אֶת הַחוֹתְמוֹת, ומקבל בנגדן מעות. אִם פָּתְחוּ – פָּתְחוּ לוֹ וישלם יוהנן מביתו. וְאִם הוֹתִירוּ – הוֹתִירוּ לְהַקְדִּישׁ, שֵׁשׁ הַקְדִּישׁ עַל הָעֲלִיזוּנָה.

מי שאבד חותמו – ממתינין לו עד הערב. אִם מְצָאוּ לוֹ בְּדֵי חוֹתְמוֹ – נוֹתְנִין לוֹ. וְאִם לֹא – לֹא הָיָה נוֹתְנִין לוֹ. וְשֵׁם הַיּוֹם כְּתוּב עֲלֵיהֶן מִפְּנֵי הַרְמָאִין.

גמרא וְלָבֵן עוֹזַי, "חוּטָא דֵל" לָמָּה? הָיָה מְכִיב לֹגוּ עִמוֹ. בְּרַם כְּרַבְּנֵן מְכִיב גָּדִי.

*

נספי רחל כמה? מן מה דתנינן: גָּדִי מְשַׁמֵּשׁ נְסִי צֶאֱן גְדוֹלִים וְקֹטְנִים וְזָכָרִים וְנִקְיֹבוֹת, הֲדָא אָמְרַה: נְסִי רַחֵל – בְּנְסִי גָּדִי.

כְּתִיב (במדבר טו): **כָּכָה יַעֲשֶׂה לְשׁוֹר הָאֶחָד, או לְאֵיל הָאֶחָד, או לְשֶׁה בַּבְּשִׁים או בְּעִזִּים.**

לשור האחד. לָמָּה נֶאֱמַר? מַגִּיד שֶׁלֹּא חֵלֶק בֵּין נִסְפֵי עֶגְל לְנִסְפֵי שׁוֹר. שֶׁהִיָּה בְּדִין, בֵּן הַצֶּאֱן טְעוֹן נְסִיכִים, וְבֵן הַבָּקָר טְעוֹן נְסִיכִים. אִם מְצָאנוּ שְׁחֵלֶק בֵּין נִסְפֵי כֶּבֶשׂ לְנִסְפֵי אֵיל,

לָכֵן נִחְלֹק בֵּין נִסְפֵי עֶגְל לְנִסְפֵי שׁוֹר. תְּלִמוּד לֹמַר: **כָּכָה יַעֲשֶׂה לְשׁוֹר הָאֶחָד.** מַגִּיד: שֶׁלֹּא חֵלֶק בֵּין נִסְפֵי עֶגְל לְנִסְפֵי שׁוֹר.

או לאיל. לָמָּה נֶאֱמַר? שֶׁהִיָּה בְּדִין, אִם מְצָאנוּ שְׁחֵלֶק בֵּין נִסְפֵי בֵּן שֶׁנָּה לְנִסְפֵי בֵּן שְׁנַתִּים, לָכֵן נִחְלֹק בֵּין נְסִי שְׁנַתִּים לְנִסְפֵי שְׁלֹשׁ. תְּלִמוּד לֹמַר: **או לְאֵיל הָאֶחָד.**

או לְשֶׁה בַּבְּשִׁים. לָמָּה נֶאֱמַר? שֶׁהִיָּה בְּדִין, אִם מְצָאנוּ שְׁחֵלֶק בֵּין נִסְפֵי כֶּבֶשׂ לְנִסְפֵי אֵיל לָכֵן נִחְלֹק בֵּין נִסְפֵי כֶּשֶׁבָה לְנִסְפֵי רַחֵל תְּלִמוּד לֹמַר **או לְשֶׁה בַּבְּשִׁים.**

או בעזים. למה נאמר? שהיה בדין, אם מצאנו שחלק בין ניסבי בכש' לניסבי איל, לכך נחלוק בין ניסבי גדי לניסבי תיש, תלמוד לומר: או בעזים – הקיש קטן שבעזים לגדול שבתנישים, מה זה – בשלשת לזנין, אף זה – בשלשת לזנין.

ושם היום כתיב כו'. הגע בעצמך, שזינג אותו היום! שם משמר היה כתוב עליו. הגע בעצמך, שזינג אותו המשמר! שם היום, שם שבת, שם חודש היה כתוב עליהן. אפילו רוצה לזינג – אין מצוי לזינג!

[דף כ"ג ע"ב]

הלקה ד'

מתני' שתי לשכות היו במקדש. אחת לשפת השאין, ואחת לשפת הכלים.

לשפת השאין – יראי הטא נותנין לתוכה בחשאי, ועניים בני טובים מתפרנסין מתוכה בחשאי. לשפת הכלים – כל מי שהוא מתנדב כלי, זורקו לתוכה, ואחת לשלשים יום, הגיזברין פותחין אותה, וכל כלי שמצאו בו צורך לבדק הבית – מניחין אותו, והשאיר – נמפרין, ודמיהן נופלין ללשכת בדק הבית.

גמרא רבי יעקב בר אידי ורב יצחק בן נחמן הווין פרנסים, והווין יהבין לרבי חמא אבוי דרבי יהושעיה דינר, והוא יהיב ליה לחורנין.

רבי זכריה התניה דרבי לוי, היו הכל מלויין עליו, אמרין: דלא צריה והוא נסב. מן דדמיה, בדיקין ואשכחין דהנה מפליג ליה לחורנין.

רבי הוננא בר פפא הנה מפליג מצנה בליליא. חד זמן פגע ביה רבהון דרונתייא, אמר ליה: לא בן אלפן רבי (דברים יט): לא תסיג גבול רעה! אמר ליה: ולא בן כתיב (משלי כא): מתן בסתר יכפה אף! והנה מסתפי מיניה וערק מן קומי.

אמר רבי יונה: "אשרי נותן ללד" אין כתיב באן, אלא (תהלים מא) אשרי משביל אל דל. זה שהוא מסתפל במצוה היאך לעשותה!

פיצד היה רבי יונה עושה? כשהיה רואה עני בן טובים שירד מנכסיו, היה אומר לו: בני, בשביל ששמעתי שגפלה לך ירושה ממקום אחר, מול ואת הורע. מן דהנה נסיב הנה אמר ליה: מתנה היא לך.

היית בר אדא, אית הנה סבין ביומינו, מאן דהנה יהיב להון מבין ריש שתא לצומא רבא – הווין נסבין, מן בטר בן – לא הווין נסבין. אמרין: דשתן גבן.

נחמיה איש שיהיו פגע בו ירושלמי אהד, אמר ליה: זכה עמי הודא תרנגולתא. אמר ליה: הא לך טומיית דקופד, וזבין קופד ואכיל ומית, והיה צווח ואמר, בואו וספדו להרוגו של נחמיה. נחום איש גם זו היה מוליד דורון לבית חמיו. פגע בו מופה שחין אהד, אמר ליה: זכה עמי מופה דאית גבד. אמר ליה: מיהזור. חור, ואשכחיה מית. והנה אמר לקיבליה: עינייא דחמינה ולא יסבון לה – יסתמיני. ודיה דלא פשטן מיתן לה – יתקטעון. רגלייא דלא רתטן למיתן לה – יתברון. ומסתיה בן. סליק לגביה רבי עקיבא, אמר ליה: אי לי שאני רואה אותך בכך! אמר ליה: אי לי שאני רואה אותך בכך! אמר ליה: מה את מקללני? אמר ליה: ומה את מבטט ביהוירין?

רבי הושעיה רבה הנה רביה דבריה חד סגי בהורא, והנה וליף אכול עימיה בכל יום. חד זמן הנה ליה אורחין, ולא מטא מיכול עימיה. ברמשא סליק לגביה, אמר ליה: לא יבעום מרי עלי, בגין דהנה לי אורחין יומא דין, דאמרי דלא ליבזוי ביקרא דמרי יומא דין, בגין בן לא אכלית עם מרי יומא דין. אמר ליה: "אתה פייסתה למאן דמתחמי ולא חמי, דין דחמי ולא מתחמיא וקבל פייסד!" אמר ליה: הודא מנא לך? אמר ליה, מרבי אליעזר בן יעקב! דרבי אליעזר בן יעקב עאל חד דסגי בהורא לקרתי, יתב ליה רבי אליעזר בן יעקב לרע מיניה, דיימרון דאילוי דהנה פר נשא רבא לא יתב ליה רבי אליעזר בן יעקב לרע מיניה.

עבדין ליה פרנסא דאיקר. אמר לון: מהו הכין? אמרון ליה: רבי אליעזר בן יעקב יתב לרע מינה. וצלוי עלוי הודא צלותא: "אתה גמלתה חסד למאן דמתחמי ולא חמי, דין דחמי ולא מתחמי וגמול יתך חסד!"

דלמא רבי חמא פר חנינה ורבי הושעיה רבה הוו מטיילין באילין פנישתא דלוד. אמר רבי חמא פר חנינה לרבי הושעיה: פמה מומן

[דף כ"ד ע"א]

שיקעו אבותי כאן! אמר ליה: פמה נפשות שיקעו אבותיך כאן! לא הנה אית בני נש דילעון באורייתא?

רבי אבון עבד אילין תרעיה

דסדרא רבא. אתא רבי מנא לגביה, אמר ליה חמי מאי עבדית, אמר ליה: **וישב ושראל את עשהו ויבן היכלות** (הושע ח), לא הנה בני נש דילעון באורייתא?

תני: קדשי המזבח – מוציאין את הראוי להן מקדשי בְּדַק הבית. אין קדשי בְּדַק הבית מוציאין את הראוי להן מקדשי מזבח.

והא תנינן: כלי שמצאו בו צורה לְבַדַּק הבית – מניחין אותו, והשאר – נמכרין ודמיחן נופלין לְבַדַּק הבית!

אמר רבי חזקיה: ביני מתניתא, ללשפת בְּדָק הבית.

הדרן עלך פֶּרֶק אֵילוּ הֵן הַמְמוּנִים

פֶּרֶק שִׁישִׁי

הִלְכָה א'

מתני' שלשה עשר שופרות, שלשה עשר שולחנות, שלש עשרה השתחויות, היו במקדש.

של בית רבן ושל בית רבי חנניה סגן הכהנים היו משתחוים בארבע עשרה. והיכן היתה יתירה? כנגד דיר העצים, שכן מסורת בידן מאבותיהן, ששם הארון נגזו.

מעשה בכהן אחד שהיה מתעסק, וראה את הרצפה שהיא משונה מחברותיה, בא ואמר לחבירו, לא הספיק לגמור את הדבר עד שיצתה נשמתו. וידעו ביהודי, ששם הארון נגזו.

גמרא תני: השופרות הללו – עקומות היו, צרות מלמעלה ורחבות מלמטה, מפני הרפואין.

תני בשם רבי אליעזר: הארון גלה עמקו לבל. מה טעמא? שנאמר (מלכים ב, כ, ז): **לא יותר דבר**

אמר ה' – אין דבר אלא שהדיברות לתוכו. וכן הוא אומר (דברי הימים ב, לו) **ולתשובת השנה שלח**

המלך נבוכדנאצר ויבאהו בבליה עם פלי חמדת בית ה' – איהו פלי חמדת בית ה'? זה הארון.

(תני רבי יהודה פר אילעין) רבי שמעון בן לקיש אומר: במקומו היה הארון נגזו. הדיא הוא דכתיב

(מלכים א, ח) **ויארכו הבדים ויראו ראשי הבדים אל הקדש על פני הדביר ולא יראו החוצה.**

כתיב: **ויראו, ואת אמר: ולא יראו? אלא: נראין ולא נראין, בולטין ויוצאין בשני דדי האשה.**

ורבנן אמרין: בלישפת דיר העצים היה הארון נגזו.

מעשה בכהן אחד בעל מום, שהיה עומד ומפצל עצים בלשפת דיר העצים, וראה את הרצפה שהיא

משונה מחברותיה. בא ואמר לחבירו, בא וראה את הרצפה הזאת שהיא משונה מחברותיה. לא

הספיק לגמור את הדבר, עד שיצתה נשמתו. וידעו ביהודי, ששם הארון נגזו.

תני רבי הושעיא: הקיש עליה בקורנב, ויצאת אש ושרפתה.

תני רבי יהודה בן לקיש אמר: שני ארזות היו מהלכין עם ישראל במדבר. אחד שהיתה

[דף כ"ד ע"ב]

התורה נתונה בתוכה, ואחד שהיו שברי לוחות נתונים בתוכו. זה שהיתה התורה נתונה בתוכו –

היה מונח באהל מועד. הדיא הוא דכתיב (במדבר ד): **וארון ברית ה' ומשה לא משו מקרב המחנה.**

זה שהיו שברי לוחות נתונים בתוכו, היה נכנס ויוצא עמקו, ופעמים שהיה מתראה עמקו.

ורבנן אמרי: ארון אחד היה, ופעם אחת יצא בימי עלי, ונשבה.

קרייא מסייע להו לרבנן, (שמואל א, ד) **אוי לנו מי יצילנו מיד האלהים האדירים האלה** – מילת דלא כמון מן ומיהון.

קרייא מסייע לרבי יודה בן לקיש, (שם יד) **ויאמר שאול לאחיה הגישה ארון האלהים**. והלא ארון בקרית יערים היה! מה עבדון ליה רבנן? הגישה אלי הציין.

קרייא מסייע לרבי יודא בן לקיש, (שמואל ב, יח) **הארון וישראל ויהודה יושבין בסוכות**.

והלא ארון בציזן היה! מה עבדון ליה רבנן? סבך שהווא כקירוי שעדיין לא נבנה בית הבחירה. משנבנה הארון – נבנו עמו צנצנת הפז, וצלוהית שמן המשחה, ומקלו של אהרן ופרתיו ושקדיו, וארגו שהשיבו פלשתים אשם לאלהי ישראל.

מי נבנו? ואשיהו נבנו. כיון שראה שכתוב (דברים כח): **יולך ה' אתך ואת מלכך אשר תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת אתה ואבותיך** – עמד וגנוז.

הדא הוא דכתיב (דברי הימים ב, לה): **ויאמר ללוים המבנים ולכל ישראל הקדושים לה', תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דויד מלך ישראל, אין לכם משא בכסף** – אמר להם: אם גולה הוא עמכם לככל – אין אתם מחזירין אותו עוד למקומו. אלא (שם) **עתה עבדו את ה' אלהיכם ואת עמו ישראל**.

פיטום שמן המשחה, (שמות ל) **ואתה קח לך וגו' וקדה חמש מאות וגו'** – שהו אלה וחמש מאות מונים. שמן זית היו – שנים עשר לוג שבו שולקין את העיקרון; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: שולקין היה במים, ונתנו שמן על גביהו.

משהיה קולט את הריה – היה מעבירו בדרך שהפטמין עושיין. הדא הוא דכתיב (שמות ל): **שמן משחת קדש וגו'.**

תני, רבי יהודה בי רבי אילעי: שמן המשחה שעשה משה בדרך – מעשה ניסים נעשה בו מתחילה ועד סוף. שמתחילה לא היה בו אלא שנים עשר לוג, שנאמר **שמן זית היו**. אם לסוף בו את העיקרון – לא היה בו ספק, על אחת כמה וכמה שהאור בולע, והעצים בולעים, והזרה בולעת, ומפנו נמשחו המשכן וכל כליו, השולחן וכל כליו, המנורה וכל פליה. ומפנו נמשחו אהרן כהן גדול ובניו כל שבעת ימי המלוואים, ומפנו נמשחו כהנים גדולים ומלכים.

מלך בתחילה – טעון משיחה. מלך בן מלך – אין טעון משיחה. מה טעמא? **קום משחהו בי זה הוא** (שמואל א, טז) זה – טעון משיחה, ואין בנו טעון משיחה.

אבל כהן גדול בן כהן גדול, אפילו עד עשרה דורות – טעון משיחה.

ובגלוי קנים לעתיד לבא, הדין הוא דכתיב (שמות ל): שָׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִּי לְדֹרוֹתֵיכֶם.

אין מושהיון הפלכים אלא על גבי המעיין, שנאמר (מלכים א, יב) וְהִרְבַּבְתֶּם אֶת שְׁלֹמֹה בְּנִי עַל הַפְרָדָּה

אֲשֶׁר לִי וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ אֶל גִּחֹן וּמִשַׁח אֹתוֹ שֵׁם צִדּוֹק הַכֹּהֵן וְנָתַן הַנְּבִיא לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל.

אין מושהיון מלך בן מלך, אלא מפני המחלוקת.

מפני מה נמשח שלמה? מפני מחלוקתו של אדוניו. יואש – מפני עתליהו. יהואחז – מפני יהויקים

אחיו שהיה גדול מפניו שתי שנים. יהוא – מפני יורם.

לא בן כתיב (שמואל א, טז) קוֹם מְשַׁחֵהוּ בִּי זֶה הוּא, זה – טעון משיחה, ואין מלכי ישראל טעונין

משיחה. אלא יהואחז מפני יהויקים אחיו שהיה גדול מפניו שתי שנים.

ולא יאשיהו גנז? הדין אמרה: באפרסמון נמשח.

אין מושהיון הפלכים, אלא מן הפרן.

שאול ויהוא נמשחו מן הפרן – היתה מלכותו מלכות עוברת. דוד ושלמה נמשחו מן הפרן – היתה

מלכותו מלכות קיימת.

אין מושהיון

[דף כ"ה ע"א]

כהנים – מלכים. אמר רבי יודה ענתונדרייא: על שם (בראשית מט) לא יסור שבט מיהודה.

אמר רב חייה בר אבא: (דברים יז) לַמֶּעַן יֵאָרִיךְ יָמֶיךָ עַל מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבְנָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל. מה

כתיב בתרייה? לא יהיה לפהנים הלויים.

אמר רבי יוחנן: הוא יוחנן הוא יהואחז. והא כתיב (דברי הימים א, ג, טז): הַבְּכוֹר יוֹחָנָן! כְּכוֹר – למלכות.

אמר רבי יוחנן: הוא שלום הוא צדקיהו. והכתיב (שם): הַשְּׁלִישִׁי צְדָקְיָהוּ וְהָרְבִיעִי שְׁלֹמֹה! שְׁלִישִׁי –

לתולדות, רביעי – למלכות.

צדקיהו – שצידק עליו מדת הדין. שלום – שביקויו שלמה מלכות בית דוד.

ריש לקיש אמר: לא שלום הנה שמויה, ולא צדקיהו הנה שמויה, אלא מתגיה. הדין הוא דכתיב (מלכים

ב, כז): וּמֶלֶךְ מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת מַתְנִיָּה דְדָו תַּחְתָּיו, וַיִּסַּב אֶת שְׁמוֹ צְדָקְיָהוּ.

*

אמר רבי יוחנן: באמה של ששה מפרחים – היה הארון עשוי.

מאן תנא באמה של ששה טפחים? רבי מאיר היא. דתנן, רבי מאיר אומר: כל האמות – היו בפנינונית. רבי יהודה אומר: אמות הבנין – ששה, של כלים – המשה.

על דעתיה דרבי מאיר, דו אומר: באמה של ששה טפחים – היה הארון עשוי, אורכו של ארון – המשה עשר טפחים, דכתיב (שמות כה): **אמתים וחצי ארבו. אמתא – אשיתא, ואמתא – אשיתא, ופלגות אמתא – תלתא.**

וארבעה לוחות היו בו, שנים שלימים ושנים שבורים. דכתיב (דברים י, ב): **אשר שברת ושמתם בארון.** הלוחות היו כל אחד ואחד ארבו – ששה טפחים, רחבו – שלשה. ותן ארפן של לוחות לאורכו של ארון – נשתייר שם שלשה טפחים.

תן מהם חצי טפח לכל כותל – נשתייר שני טפחים לספר תורה.

רחבו של ארון – תשעה טפחים, דכתיב (שמות כה) **אמה וחצי רחבו. אמתא – אשיתא, ופלגות אמתא – תלתא.** וארבעה לוחות היו בו, שנים שלימים ושנים שבורים. דכתיב (דברים י, ב) **אשר שברת ושמתם בארון.**

הלוחות – היו כל אחת ואחת, ארפן – ששה טפחים, ורחבו – ששה טפחים. תן רוחבן של לוחות לרחבו של ארון – נשתייר שם שלשה טפחים. חצי טפח מכאן לכותל זה, וחצי טפח מכאן לכותל זה, ומפחיים לשילוט, מקום שפפר תורה מונח.

רבי שמעון בן לקיש אומר: באמה בת המשה טפחים – היה הארון עשוי.

מאן תנא באמה בת המשה טפחים? רבי יהודה! דתנינן תמן, רבי יהודה אומר: אמת הבנין – ששה של הכלים – המשה. ויהו ארון – כלי הוא.

על דעתיה דרבי יהודה דו אומר: באמה של המשה טפחים היה, אורכו – עשוי שנים עשר טפח ומחצה, דכתיב (שמות כה): **אמתים וחצי ארבו. אמתא – המשה, ואמתא – המשה, ופלגות אמתא – תרי ופליג.**

וארבעה לוחות היו בו, שנים שלימים ושנים שבורים. דכתיב: **אשר שברת ושמתם בארון.**

והלוחות – היה כל אחד ואחד, ארפן – ששה טפחים, ורחבו – ששה טפחים. תן רחבו של לוחות לאורכו של ארון, ונשתייר שם חצי טפח, אצבע לכותל מכאן, ואצבע לכותל מכאן.

ורחבו של ארון – שבעה טפחים ומחצה, דכתיב (שמות כה) **אמה וחצי רחבו, אמתא – המשה, ופלגות אמתא – תרי ופליג.**

וארבעה לוחות היו בו, שנים שלימים ושנים שבורים. דכתיב: **אשר שברת ושמתם בארון.**

הלוהות – היה כל אחד ואחד, ארכן – ששה טפחים, ורוחבן ששה טפחים. מן ארכן לרוחבו של ארון, ונשתתיר שם טפח ומחצה, אצבע לכותל מכאן, ואצבע לכותל מכאן. הצי טפח מכאן, והצי טפח מכאן לשילוט.

*

ביצד עשה בצלאל את הארון? רבי הנניה בן גמליאל אמר: שלש תיבות עשאו. שתים של זהב ואחת של עץ. נתן של זהב בשל עץ, ושל עץ בשל זהב, וציפהו, דכתיב (שמות כה): **וְצִפִּית אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבַּיִת וּמִחוּץ**. מה תלמוד לומר **תִּצְפְּנוּ**? להביא שפתו העליונה.

רבי שמעון בן לקיש אמר: תיבה אחת עשאו וציפהו, דכתיב: **וְצִפִּית אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבַּיִת וּמִחוּץ**. מה תלמוד לומר **תִּצְפְּנוּ**? אמר רבי פנחס: להביא בין נסר לנסר.

*

ביצד היו הלוהות כתובים? רבי הנניה (בן אחיה רבי יהודה) בן גמליאל אמר: המשה על לוח זה, והמשה על לוח זה. הדיא הוא דכתיב (דברים ד): **וַיִּכְתְּבֶם עַל שְׁנֵי לְחוֹת אֲבָנִים** – המשה על לוח זה, והמשה על לוח זה.

ורבנן אמרי: עשרה על לוח זה, ועשרה על לוח זה. הדיא הוא דכתיב (שם): **וַיִּגְדֹּל לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים** – עשרה על לוח זה, ועשרה על לוח זה.

רבי שמעון בן יוחאי אמר: עשרים על לוח זה, ועשרים על לוח זה. דכתיב (שמות לב): **וַיִּכְתְּבֶם עַל שְׁנֵי לְחוֹת אֲבָנִים**. עשרים על לוח זה, ועשרים על לוח זה.

רבי סימאי אמר: ארבעים על לוח זה, וארבעים על לוח זה. דכתיב (שם) **מָזָה וּמָזָה הֵם כְּתוּבִים** – סטרונה.

הנניה בן אחי רבי יהושע אמר: בין כל דיבור ודיבור – דקדוקיה ואותיותיה של תורה, דכתיב (שיר השירים ה): **מִמְלֵאִים בְּתָרְשִׁישׁ** –

[דף כ"ה ע"ב]

כימא רבא.

רבי שמעון בן לקיש, כד הוה מטי הדין קרייה, הוה אמר: יפה למדני הנניה בן אחי רבי יהושע, מה הים הוה, בין גל גדול לגל גדול – גלים קטנים. כף בין כל דיבור ודיבור – דקדוקיה ואותיותיה של תורה.

אמר רבי תנחומאי: איתקשיית קימי רבי פנחס, אתיא כרבי יהודה ולא אתיא כרבי מאיר. מאי טעמא דרבי יהודה? דכתיב (דברים לא): לקח את ספר התורה הזה ושמרתם אותו מצד ארון ברית ה' וגו'. על דעתיה דרבי יהודה דו אמר: היכן היה ספר תורה נתון? כמין גלוקסוקים עשוי לו מבחזין, והיה ספר תורה נתון בתוכו.

מאי טעמא דרבי מאיר? דכתיב (שמות כה) ונתת את הכפפת על הארץ מלמעלה, ואל הארץ תתן את העדת אשר אתן אליך. על דעתיה דרבי מאיר דו אמר: אין מוקדם ומאוחר בתורה, אלא: ואל הארץ תתן את העדת אשר אתן אליך, ואחר כך: ונתת את הכפפת על הארץ מלמעלה. רבי פינחס בשם רבי שמעון בן לקיש: התורה שנתן לו הקדוש ברוך הוא למשה – נתנה לו אש לבנה הרוחה באש שהורה. היא – אש, מובקלת – באש, חצובה – מאש, ונתונה – מאש, דכתיב (דברים לג) מימינו אש דת למו.

הלכה ב'

מתני' היכן היו השתתויות? ארבע בצפון, וארבע בדרום, שלש במוזרה ושתיים במערב, כנגד שלש עשרה שערים. שערים דרומיים סמוכים למערב, שער העליון, שער הדלק, שער הככרות, שער הפנים. ולמה נקרא שמו שער הפנים? שבו מכניסין צלוחית של ניסוד הפנים כהן.

רבי אליעזר בן יעקב אומר: בו הפנים מפנים, ועתידין להיות יוצאין מתחת מפתח הבית. לעומתן בצפון, סמוכים במערב. שער יבנה, שער הקרבן, שער הנשים, שער השיר. ולמה נקרא שמו שער יבנה? שבו יצא יבנה בגלותו. שפמוזרה – שער נקור, ושני פשפשוין היו לו, אחד מימינו, ואחד משמאלו, ושנים במערב, ולא היה להן שם.

גמרא מתניתא – אבא יוסה בן יוחנן היא! דאמר: כנגד שלשה עשר שערים. גרם כרבנן – שבקעה שערים היו בעזרה.

על דעת דרבנן היכן היו השתתויות הללו? כי תהיא דתנינן תמן: שלשה עשר פרוצות היו בו שפראום מלכי יון, וחרו וגדרום בני השמונאי, וגזרו כנגדן שלש עשרה השתתויות.

בתיב (זכריה יד): וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מִיַּם חַיִּים מִירוּשָׁלַם וְגו'. תני: מבית קודש הקדשים עד הפרוכת – בקרני סילי וכיליי. מן פרוכת עד מזבח הזהב – בקרני הנבים. ממזבח הזהב עד עזרות – כהוט של שתי. מן העזרות עד מפתן הבית – כהוט של ערב. מיבן ואילף – כמפי חפף.

בתיב (יחזקאל מז): וְהָיָה מִיַּם מַפְּסִים מִן הַכֶּתֶף הַיְמָנִית בְּצֵאת הָאִישׁ קָדִים וְקוּ בִּידוֹ וַיִּמְד אֶלֶף בְּאַמָּה וַיַּעֲבְרֵנִי בְּמִים מִי אַפְּסִים עַד קְרִסוּלָהּ. (שם) וַיִּמְד אֶלֶף וַיַּעֲבְרֵנִי בְּמִים מִי בְּרַבִּיִּים – עד ברבייא. וַיִּמְד אֶלֶף וַיַּעֲבְרֵנִי מִי מִתְּנַיִם – עד מתנייא. מִכָּאן וְאֵילֶף, וַיִּמְד אֶלֶף נַחַל אֲשֶׁר לֹא אוֹכַל לַעֲבֹר – אפילו לבירנין גדולה אינה יכולה לעבור בו. מאי טעמא? (ישעיה לח) וְצִי אֲדִיר לֹא יַעֲבְרֵנּוּ. מפני מה? פי גאו המים, מי שחו. מהו מי שחו? מלשומי. אומר רב חונה: באתרין קרו לשויטא – שהונא.

וּפְרַשׁ יְדֵיו בְּקִרְבוֹ כְּאֲשֶׁר יִפְרֹשׁ הַשָּׁחָה לַשָּׁחֹת (שם כה). מהו לשחות? אומר רבי יוסי בי רבי בון: מיין

[דף כ"ו ע"א]

דמתמלזין בעלמא.

בתיב (זכריה יג): בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה מְקוֹר נִפְתָּח לְבֵית דָּוִד וְלִישְׁבֵי יְרוּשָׁלַם לְחַטָּאת וּלְנִדָּה. רבי שמואל פר נחמן בשם רבי יונתן: מבית דוד ועד יושבי ירושלים – כשרים לנידה ולחטאת. מכאן ואילף – מי תערובות הם, כשרים לנידה, ופסולים למי חטאת.

אומר רבי לעזר: מבית דוד ועד יושבי ירושלים – כשרים לנידה ולחטאת. מכאן ואילף – מי קטפריסות הן, פסולין לנידה ולחטאת.

בתיב (יחזקאל מז): וַיֹּאמֶר אֵלֵי הַמַּיִם הָאֵלֶּה יוֹצְאִים אֶל הַגְּלִילָה הַקְּדֻמוֹנָה – זה ים של סמכו. וַיִּרְדּוּ עַל הָעֶרְבָה – זה ים של טבריא. וּבְאוֹ הַיַּמָּה – זה ים המלח. אֶל הַיַּמָּה הַמוֹצְאִים – זה הים הגדול. וְלִמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ מוֹצְאִים? כַּנֶּגֶד שְׁנֵי פְעָמִים שִׁינָא, אַחַד בְּדוֹר אָנוּשׁ, וְאַחַד בְּדוֹר הַפְּלִגָּה.

רבי לעזר בשם רבי חנינה: בראשונה יצא עד קלבריא, ובשנייה יצא עד פיפי ברבריא. רבי אהא בשם רבי חנינה: בראשונה יצא עד פיפי ברבריא, ובשנייה יצא עד עכו ועד יפו.

(איוב לח) עַד פֹּה תָבֵא וְלֹא תוֹסִיף – עד עכו תבא ולא תוסיף. וּפֹה יֵשִׁית בְּגְאוֹן גְּלִיף – עד יפו אשית גאון גליף.

ניחא ויפא רבא ויפוא דמילחא בשביל למיתקן, ויפא דטבריא, ויפא דסמכו? לרבות דנתם, דכתיב ביה לְמִינָה תִּהְיֶה דְגָתָם – למיני מינים תהיה דגתם.

תני, אמר רבן שמעון בן גמליאל: מעשה שהלכתי לציידו, והביאו לפני יותר משלש מאות מיני דגים בתמחוי אחד.

ונרפאו המים בעצתו וגבאי ולא ירפאו למלח נתנו (שם). פתיב: ונרפאו המים, ואת אמרת: ולא ירפאו המים? מקום הוא ששמו ילא ירפאו.

*

פתיב (שם): ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל, לא יבול עלהו, ולא יתם פרו, לחדשיו ובכר. תני, אמר רבי יהודה: לפי שבועולם הזה – תבואה עושה לששה חדשים, ואילן עושה לשנים עשר חודש. אבל לעתיד לבוא – התבואה עושה להדש אחד, ואילן עושה לשני חדשים. מאי טעמא? לחדשיו ובכר.

אמר רבי יוסי: לפי שבועולם הזה – התבואה עושה לששה חדשים, ואילן עושה ל"ב חדש. אבל לעתיד לבא – התבואה עושה לט"ו יום, ואילן עושה להדש אחד. שכן מצינו שעשת התבואה בימי יואל להמשה עשר יום וקרב מנחה העומר. מאי טעמא? (ויאלב) ובני ציון גילו ושמחו ביה' אלהיכם, כי נתן לכם את המורה לצדקה, ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון.

ומה מקיים רבי יוסי לחדשיו ובכר? בכל חודש וחודש יהיה מבכר.

ועלהו לתרופה (יחזקאל שם), רבי יוחנן אמר: תרפיה מציין עליה.

ותרף מוזהב?

רב ושמואל, חד אמר: להתיר פה שלמעלן. וחד אמר: להתיר פה שלמטן.

רבי חנינא ורבי יהושע בן לוי, חד אמר: להתיר פה עקרית. וחד אמר: להתיר פה אלקים.

*

ולעמתן בצפון וכו'. את מוצא בשעה שעלה נביכנדאצר לכאן, בא וישב לו בדופני של אנמוכיה, ויצאה סנהדרין גדולה לקראתו, ואמרה לו: הגיע זמן הפית הזה ליתרב.

אמר להן: אותו שהמלכתי עליכם – תנתי לי, ואני הולך.

באו ואמרו ליהויכין מלך יהודה: נביכנדאצר בעי לך.

פיון ששמע מהן פה, נטל מפתחות של בית המקדש, עלה לגגו של היכל. אמר לפניו, רבונו של עולם: לשעבר – היינו נאמנים לך והיו מפתחותיה מסורין לנו. עכשיו שאין אנו נאמנים – הרי מפתחותיה מסורין לך.

תרין אמוראי, חד אמר:

[דף כ"ו ע"ב]

יִרְקוּ, וְעוֹד לֹא יֵרְדוּ. וְחַד אָמַר: בְּאַחַ כְּמִין יָד וְנוֹטְלָתָן מִיָּדוּ.

כִּיזוֹ שֶׁרָאוּ כָּל

הַדְּרוֹרֵי יְהוּדָה כֵּן, עָלָיו לְרֹאשׁ גְּבוּלֵיהֶן, וְנִפְּלוּ וּמָתוּ. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה כב) **מִשָּׂא גֵיא חֲזִיוֹן, מַה לָּךְ**

אִיפּוּא בִּי עָלִית בְּלָךְ לְגִגּוֹת, תְּשִׂאוֹת מְלֵאָה עִיר הוֹמִיָּה וְגו'.

הַלְכָה ג'

מִתְנִי' שְׁלֵשָׁה עֶשֶׂר שׁוֹלְחָנוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, שְׂמוֹנָה שֶׁל שְׁיִישׁ בְּבֵית הַמִּטְבְּחִים – שְׁעָלִיהֶן מְדִיחִין אֶת הַקָּרְבָּיִים.

וּשְׁנַיִם בְּמַעְרֵב הַכְּבֹשׁ, אֶחָד שֶׁל שְׁיִישׁ, וְאֶחָד שֶׁל כֶּסֶף. עַל שֶׁל שְׁיִישׁ – הָיוּ נֹתְנִין אֶת הָאִיבָרִים, וְעַל שֶׁל כֶּסֶף – כְּלֵי שֶׁרֶת.

וּשְׁנַיִם בְּאוֹלָם מִבְּפָנִים עַל פֶּתַח הַבַּיִת, אֶחָד שֶׁל שְׁיִישׁ וְאֶחָד שֶׁל זָהָב, עַל שֶׁל שְׁיִישׁ – נֹתְנִין לָחֶם הַפָּנִים בְּכַנִּיסָתוֹ, וְעַל שֶׁל זָהָב – בִּיצִיאָתוֹ, שֶׁמְעַלִּין בְּקוֹדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין. אֶחָד שֶׁל זָהָב מִבְּפָנִים – שְׁעָלָיו לָחֶם הַפָּנִים תָּמִיד.

גְּמָרָא תָּנִי: עַל שֶׁל כֶּסֶף.

(רַבִּי אֲהוּי וְרַבִּי מְוִיִּישָׁא, וּמָטוּ בְּשֵׁם רַב שְׂמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק). רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי שְׂמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. רַבִּי חֲנַנְיָה מְטִי בַּהּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לֵית כְּפֹאן שֶׁל כֶּסֶף, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְרַתֵּיחַ.

לֹא כֵּן תָּנִי: זֶה אֶחָד מִן הַנִּיסוּסִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁכְּשֵׁם שֶׁהָיוּ מְנִיחִין אוֹתוֹ חוּם, כִּף הָיוּ מוֹצִיאִין אוֹתוֹ חוּם, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׂמוּאֵל א, כא): **לְשׁוֹם לָחֶם חֵם בְּיוֹם הַלֶּקֶחַ.**

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי אָמַר: אִיזוֹ מוֹכִירִין מַעֲשֵׂה נְפִישׁ.

כְּעוֹן קוֹמֵי רַבִּי אֵילָא: לֹא הָיָה שֵׁם לָחֶם, מַהוּ לְהַנְיָחוֹ לְשִׁבְתָּ הַכְּפֹאן? אָמַר לֹוִי: כְּתִיב (שְׁמוֹת כח): **וְנָתַתְּ עַל הַשְּׁלֶחֶן לָחֶם פָּנִים לְפָנֵי תְּמִיד.** לָחֶם פָּנִים, אִפְּלוּ פְּסוּל.

*

עֲשֶׂרָה שְׁלֶחֶנוֹת עֲשֶׂה שְׁלֹמֹה, דְּכְּתִיב (דברי הימים ב, ז): **וַיַּעַשׂ שְׁלֶחֶנוֹת עֲשֶׂרָה וַיַּנַּח בְּהִיכַל חֲמֹשֶׁה**

מִיָּמִין וְחֲמֹשֶׁה מִשְּׂמֹאל. אִיזוֹ תִּימָר: חֲמֹשֶׁה בְּדָרוֹם וְחֲמֹשֶׁה בְּצַפּוֹן, וְהֵלֵא אִין הַשְּׁלֶחֶן כְּשֶׁר אֵילָא

בְּצַפּוֹן! שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כח): **וְהַשְּׁלֶחֶן תִּתֵּן עַל צִלְע צַפּוֹן:** מַה תְּלַמּוּד לֹוֹמַר: חֲמֹשֶׁה מִיָּמִין וְחֲמֹשֶׁה

מִשְּׂמֹאל? אֵילָא, חֲמֹשֶׁה מִיָּמִין שְׁלֶחֶנוֹ שֶׁל מוֹשֶׁה, וְחֲמֹשֶׁה מִשְּׂמֹאלוֹ.

אף על פי כן, לא היה מסדר אלא בשל משה בלבד, שנאמר (מלכים א, ו): **את השלחן אשר עליו לחם הפנים.**

רבי יוסי בי רבי יהודה אומר: על כולן היה מסדר, שנאמר (דברי הימים ב, ד): **את השלחנות ועליהם לחם הפנים.**

*

תני: מזרח ומערב היו נתונין; דברי רבי. רבי אלעזר בי רבי שמעון אומר: צפון ודרום היו נתונין. מאן דאמר: מזרח ומערב – ניהא, כולחן ראויין לשירות.

מאן דאמר: צפון ודרום – נמצא שלחן בדרום

ומנורה בצפון, והא תני: השלחן – היה נתון מהצי הבית ולפנים משוק מן הכותל שתי אמות ומקצה כלפי הצפון. ומנורה – כנגדו בדרום. מזבח הזהב – היה נתון באמצע

[דף כ"ז ע"א]

הבית, חולק את הבית מהצד ולפנים משוק קומעא כלפי צפון (חויז), וכולחן היו נתונין משליש הבית ולפנים;

*

עשר מנורות עשה שלמה, שנאמר (דברי הימים ב, ד): **ויעש את מנורות הזהב עשר במשפטים, ויתן**

בהיכל חמש מימין וחמש משמאל, אין תימר: חמש בצפון וחמש בדרום, והלא אין המנורה

כשירה אלא בדרום, שנאמר (שמות כו): **ואת המנרה נכח השלחן על צלע המשכן תימנה.** מה

תלמוד לומר: **חמש מימין וחמש משמאל?** אלא חמש מימין – מנורתו של משה, וחמש משמאלה.

אף על פי כן, לא היה מבכיר אלא של משה בלבד, שנאמר (דברי הימים ב, יג): **ומנורת הזהב ונרתיה**

לבער בערב בערב.

רבי יוסה בי רבי יהודה אומר: על כולן היה מבכיר, שנאמר (שם) **ואת המנורות ונרתיהם לבערם**

כמשפט לפני הדביר זהב סגור, והפרח והנרות והמלקחים זהב הוא מכלות זהב. הן כילו

זהבו של שלמה.

תני רב יהודה בשם אסי: היה שלמה נוטל אלף כפרי זהב, ומכניסן לפור ומוציאן, עד שהוא מעמידן

על אהר. לקיים מה שנאמר (שמות לו): **כפר זהב טהור עשה אתה וגו'.**

תניא: אמר רבי יוסי בי רבי יהודה: מעשה במנורת זהב שעשה משה בכפר, והיתה יתירה דינר

זהב והכניסוה לפור שמונים פעם, ולא חפרה כלום.

ויאות? עד דלא יקום על ברייה - הוה חסר. סגיון מן די, קיים על ברייה - לא חסר כלום.

הלקה ד'

מתני' שלשה עשר שופרות היו במקדש, וכתוב עליהם: א תקלין חרותי, ב ותקלין עתיקוי, ג קניין,

ד וגזלי עולה, ה עצים, ו לבונה, ז זרב לפפורת, ח-ט שלשה לנדבה.

תקלין חרותי - שבכל שנה ושנה.

ועתיקוי - מי שלא הביא אשתקד, שוקל לשנה הבאה.

קניין - הם תזרין. וגזלי עולה - הז בני יונה.

פולן עולות; דברי רבי יהודה. והכמים אומרים: קניין - אחד הטאת ואחד עולה. גזלי עולה - פולן

עולות.

האומר: "הרי עלי עצים" - לא יפחות משני גזירין. "לבונה" - לא יפחות מקומין. "זרב" - לא יפחות

מדינר זרב.

שלשה לנדבה. נדבה מה היו עושין בה? לוקחים בה עולות. הבשר לשם, ועורות לכהנים.

זה מדרש דרש יהוידע בהן גדול: **אשם הוא אשום אשם לה'** (ויקרא ה), זה הפלל: כל שהוא בא משום

הטאת ומשום אשמה - ילקח בהן עולות, הבשר - לשם, והעורות - לכהנים. נמצאו שני פתוכין

קנימין, אשם לה, ואשם לפהון. ואומר (מלכים ב, יב): **בסרף אשם ובסרף הטאות לא יובא בית ה',**

לכהנים יהיו.

[דף כ"ז ע"ב]

גמרא תניא, אמר רבי יהודה: לא היה שופר של קניין בירושלים, מפני התערבות, שמא תמות

אחת מהן, ונמצאו דמי הטאות מיתות מעורבות בהן.

והתניא, האשה שאמרה: "הרי עלי קז" - מביאה דמי קז ונותנתו בשופר.

ואוכלת בקדשים, ואינה הוששת שמא נתעצל בהן, ואין הפהון הושש שמא דמי הטאות מיתות

מעורבות בהן!

כי קאמרינן בהטאות שמתו בעליהן ודאי.

ואי אמרינן, נברור ארבע זוזי ונישדי בנהרא, ואידך - לישתרו?

הא אמרינן בעלמא: רבי יהודה - לית ליה בריה.

*

רבי יוסה בי רבי בון אמר רבי בא בר מפול בעי: אמר: "הרי עלי עז" - מביא גזיר אהד.

אמר רבי לעזר: מותניתא אמרה כו, שזה קרבן בפני עצמו וזה קרבן בפני עצמו, כהאי דתנינן תמן: שנים בידם שני גזרי עצים. קרבן – לרבות את העצים.

רבי יהושע בן לוי אמר: עוביין – אמה, באמה שוהקת, וארבן – באמה גדומה. רבי חוני בשם רבי אמי: כמין טורטני.

אמר רבי שמואל בר רב יצחק: לפי שלא היה מקום המערכה אלא אמה על אמה, לפיכך לא היה בו אלא אמה גדומה.

ותני כן: אמה היסוד, אמה סובב, אמה פרפוב, ואמה קרנות, ואמה מערכה.

*

לבונה לא יפחות מקומין. נאמר כאן (ויקרא ו): **אזכרה**,

[דף כ"ח ע"א]

ונאמר להלן (ויקרא כד, ו): **אזכרה**. מה **אזכרה** האמור להלן – מלא קומין, אף **אזכרה** האמור כאן – מלא קומין.

אי מה **אזכרה** האמורה להלן – שני קומצין, אף **אזכרה** האמורה כאן – שני קומצין? אמר רבי אילא: כלום למדו לקומין – אלא מלחם הפנים, מה להלן – קומין החסר פסול. אף כאן – קומין החסר פסול. אמר רבי יוסה: מילתא דרבי אילא אמרה, המתנדב לבונה – מביאה בקומצו של כהן גדול.

רבי חזקיה חולק עליו, ואומר בשם רבי ירמיה: ואפילו בקומין הבגלים.

*

זהב לא יפחות כו. אמר רבי אלעזר: והוא שהזכיר צורה. אבל אם לא הזכיר צורה – מביא אפילו צינורה.

*

ששה לנדבה. חזקיה אמר: כנגד ששה בתי אבות.

בר פדיה אמר: כנגד שש בהמות, פר, ועגל, ושעיר, איל, גדי, ומלה.

שמואל אמר: כנגד ששה קרבנות, קיני זכים וקיני זבות, קיני יולדות, חטאות, ואשמות, המנחות, ועשירית האפה.

אמר רבי יוחנן: על ידי שהנדבה מרובה, ריבו לה שופרות הרבה.

כתיב (דברי הימים ב, כד): **ובכלותם הביאו לפני המלך ויהודע וגו'** – רבי שמעון בר נחמן בשם רבי יונתן אמר: שתי נדבות עשה.

מִסְכַּת נְזִיר פֶּרֶק ראשון

א, א בית שמאי אומרים: כנוויי כנוויין אסורין. ובית הלל אומרים: כנוויי כנוויין מתרין. בית שמאי אומרים: אין משיאין על פי בת קול. ובית הלל אומרים: משיאין על פי בת קול.

א, ב האומר 'נזירות'; רבי שמעון בן גמליאל אומר: הרי זה נזיר שתיים. הריני נזיר ואחת – מונה שתיים. ועוד – מונה שלש. אחת ועוד ושוב – מונה ארבע.

סומכוס אומר: הריני נזיר פונטוגין – הרי זה נזיר חמש. טטרגין – הרי זה נזיר ארבע. טריגין – הרי זה נזיר שלש. דיגון – הרי זה נזיר שתיים. הן – אחת. הריני נזיר אם לא אגלה משפחות – הרי זה נזיר ואל יגלה משפחות.

א, ג 'הריני נזיר בשעות יום כחדשי השנה' – הרי זה נזיר שתיים עשרה. 'בימות השבת כשני שבוע כשמיטת יובל' – הרי זה נזיר שבועה. 'הריני נזיר כימי חמה, כמנין ימות החמה' – הרי זה נזיר שלש מאות וששים וחמש נזירות כמנין ימות החמה. 'הריני נזיר כימות הלכנה, כמנין ימות הלכנה' – נזיר שלש מאות וחמשים וארבע נזירות כמנין ימות הלכנה. רבי אומר: עד שיאמר: 'נזירות עלי כמנין ימות החמה וכמנין ימות הלכנה'.

א, ד רבי יהודה אומר: אמר 'הריני נזיר מנין הלקטי קיץ' וכמנין שבלי שמיטה' – הרי זה נזיר לעולם ומגלח אחד לשלשים יום, עד שיאמר: 'לא לכה נתפונתי'. 'הריני נזיר כשער ראשי, כעפר הארץ, כחול היס' – הרי

זה נזיר לעולם, ומגלח אחד לשלשים יום. רבי אומר: אין זה מגלח אחד לשלשים יום. 'שאין זה נזיר עולם, הריני נזיר מכאן ועד התיבוס מן הארץ ועד לרקיע' – הרי זה נזיר עולם. 'הריני נזיר כל חיי, הריני נזיר עולם' – הרי זה נזיר עולם. מאה שנה, או מאתיים שנה, אפלו אלף שנה – אין זה נזיר עולם.

א, ה כשם שכנויי נזירות כנזירות, כך כנויי שמשון כשמשון. רבי יהודה אומר: נזיר שמשון מטמא למתים שמשון עצמו טמא למתים. רבי שמעון אומר: האומר 'הריני נזיר שמשון' – לא אמר כלום, שלא נמצא בשמשון שיצאה נזירות מפיו עליו.

א, ו נזירות נוהגת בארץ ובחוץ לארץ, בין שיש לו שער בין שאין לו שער, אף על פי שנאמר (במדבר ו, יח): 'ולקח את שער ראש נזרו', בין שיש לו כפים ובין שאין לו כפים, אף על פי שנאמר (במדבר ו, יט): 'ונתן על כפי הנזיר'.

א, ז המורט – בית שמאי אומרים: צריך להעביר תער על כל בשרו. בית הלל אומרים: אין צריך, וכן במצרע, וכן בלויים.

א, ח חמר בנזיר שאין במצרע, וחמר במצרע שאין בנזיר – נזיר. אם גלח ביום מלאת סופג את ארבעים, מה שאין כן במצרע. מצרע מגלח ראשו וזקנו וגבות עיניו, מה שאין כן בנזיר. חמר בנזירות מבשבועות ובשבועות מבנזירות, שיש נזיר בתוך נזיר ואין שבועה בתוך שבועה, חמר בשבועות, ששגגת שבועות – אסורה. ושגגת נזירות – מתרת.

1 יש כפרשים, הנוני כמנין שביקלים שעושים מובשי תאנים בין הקציעות, כדי פאשר הם הולכים ביניהם – לא תהייתה הקציעות נדרסות בקציריהם. ויש מפרשים כהלקטי קיץ – הנוני, כפאשר מובשים את התאנים עושים תלים תלים מתאנים. ואולי יש לפרש בלקט הנושר בשעת קצירה בעונת הקיץ.

מסכת נזיר פרק שני

בא בית שמאי אומרים: כנוי כנויין – אסורין. כיצד? אמר: הרני נזיר מן הגרוגרת ומן הדבלה. בית שמאי אומרים: נזיר. ובית הלל אומרים: אינו נזיר. אמר: 'הרני נזיר על מנת שאהא שותה יין ומטמא למתים' – הרי זה נזיר, ובטל תנאו, שהוא מתנה על מה שכתוב בתורה, כל המתנה על מה שכתוב בתורה – תנאו בטל. יודע אני שיש נזירין אבל איני יודע שהנזירין אסורין ביין, שאסור לשתות יין ולטמא למתים. רבי שמעון אומר: אין לה פתח גדול מזה.

בב 'הרי עלי לגלח חצי נזיר' – הרי זה מגלח נזיר שלם; דברי רבי מאיר. רבי שמעון פוטר, שלא התנדב כדרך המתנדבים. 'הרני נזיר, ועלי לגלח נזיר, ואם גלח לעצמו' – לא יצא. 'הרי עלי לגלח חצי נזיר ועלי לגלח נזיר, ואם גלח לעצמו' – לא יצא.

בג 'אלו קרבנות שאזיר עליהן' – לא אמר כלום, שנאמר: 'קרבנו לה' על נרו' – ולא נרו על קרבנו. 'הרי עלי חטאתו ואשמו של פלוני, מדעתו' – יצא. 'שלא מדעתו' – לא יצא. 'הרי זה חטאתו ואשמו של פלוני', והלף הלה והביא בעצמו – הרי זה כחטאת כאשם שכתרו בעליה.

בד 'הרי עלי לגלח חצי נזיר', ושמע חברו ואמר: 'ואני, ועלי לגלח חצי נזיר' – זה מגלח נזיר שלם וזה מגלח נזיר שלם; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: 'זה מגלח חצי נזיר וזה מגלח חצי נזיר'. 'הרני נזיר כשיהא לי בן' ונולד לו בן. ספק שהוא בן קימא ספק אינו בן קימא; רבי יהודה פוטר, ששגגת נזירות מתרת. רבי שמעון מחיב, ששגגת נזירות אסורה, ויאמר: 'אם היה בן קימא, הרני נזיר חובה, ואם לאו הרני נזיר נדבה'. 'הרני נזיר על מנת שיהא בכרי זה מאה כור', והלף ומצאו שנגנב או שאבד, ספק היה בו ספק לא היה בו, רבי יהודה פוטר, ספק נזירות להקל, ורבי שמעון אומר ספק

נזירות להחמיר, ויאמר: 'אם היו כדברי הרני נזיר חובה', ואם לאו 'הרני נזיר נדבה'.

בה 'הרני נזיר לאחר עשרים יום' – נזיר מעכשיו מאה יום. מונה עשרים ואחר כך מונה שלשים, ומספק – מונה שמונים וחוזר ומונה שלשים – להשלים נזירותו ראשונה.

בו אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל, על שנדר נזיר שלשים יום, שאם גלח ביום שלשים – שלא יצא, על מה נחלקו? על שנדר סתם לבית שמאי, שאם גלח ביום שלשים יצא. ובית הלל אומרים: אם גלח ליום שלשים – לא יצא.

בז שתי נזירות. ראשונה נזירות סתם, ושניה נזירות שלשים, מגלח את הראשונה ביום שלשים ואחד, ואת השניה ביום שלשים ואחד, ואם גלח את הראשונה יום שלשים, וגלח את השניה ביום שלשים – לא יצא. ראשונה נזירות שלשים, ושניה נזירות סתם, מגלח את הראשונה ביום שלשים ואחד, והשניה ביום שלשים ואחד, ואם גלח את הראשונה ביום שלשים ואת השניה ביום שלשים – יצא.

בח מי שאמר: 'הרני נזיר' ונטמא ביום שלשים – סותר את הכל. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: לא סתר אלא שבעה. 'הרני נזיר שלשים יום', ונטמא יום שלשים – סותר את הכל. 'הרני נזיר מאה יום' ונטמא יום מאה – סותר את הכל. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: לא סתר אלא שלשים יום. נטמא ביום מאה ואחד – סותר שלשים. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: לא סתר אלא שבעה. זה הפלל שאמר רבי יהודה משום רבי אליעזר: כל שנטמא ביום שראוי להביא בו קרבן, ויש לו לספור, סותר שלשים יום, וכל שנטמא ביום שלשים, שאין ראוי להביא בו קרבן, ויש לו לספור – לא סתר אלא שבעה זמנים, חוץ מימי טמאתו בלבד.

אומרים: יש בכלל חמש שתיים – זהא נזיר שתיים.

גב מי שאמר: 'הריני נזיר', וְשָׁהָה כְּדֵי דְבּוּר, וְשָׁמַע חֲבֵרוֹ, וְאָמַר: 'וְאֲנִי' – הוּא אֲסוּר וְחִבְרוֹ מֵתָר. כִּמָּה הוּא כְּדֵי דְבּוּר? כְּדֵי שְׁאֵלַת שְׁלוֹם.

גג 'הריני נזיר', וְשָׁמַע חֲבֵרוֹ וְאָמַר: 'פִּי כְפִיו, וְשַׁעְרֵי כְּשַׁעְרוֹ' – הֲרִי זֶה נְזִיר. 'יְדֵי כְּיָדוֹ, רַגְלֵי כְּרַגְלוֹ' – הֲרִי זֶה נְזִיר. 'יְדֵי נְזִירָה וְרַגְלֵי נְזִירָה' – לֹא אָמַר כְּלוּם. 'רֹאשִׁי נְזִירָה, כְּכַדֵי נְזִירָה' – הֲרִי זֶה נְזִיר. זֶה הַכֶּלֶל: דְּבַר שֶׁהִנְשָׂמָה תְלוּיָהּ בּוֹ – הוּא נְזִיר. דְּבַר שְׂאִין הִנְשָׂמָה תְלוּיָהּ בּוֹ – אִין זֶה נְזִיר.

גד האומר לאשתו: 'הריני נזיר! ואת?'² אם אמרה: 'הן'! – שניהם אסורין. אם רצה להפטר – מפד לה, מפני שקדם נדרו להקם. ואם לאו – הוא אסור והיא מתרת.

האומר לאשתו: 'הריני נזיר ואת?'³ אם אמרה: 'הן' – שניהן אסורין. ואם לאו – שניהן מתרין, מפני שתלה נדרו בנדרה.

אמרה לו אשתו: 'הריני נזירה', ואם אמר 'הן' – אסורין. אם רצה להפטר – אינו יכול, מפני שקדם 'הקם' לנדר. ואם לאו – היא אסורה והוא מתר.

אמרה לו אשתו: 'הריני נזירה, ואתה?', אם אמר 'הן' – שניהן אסורין. ואם לאו – שניהן מתרין, מפני שתלתה נדרה בנדרו.

האומר לחברו: 'הריני נזיר, ואתה?', אם אמר: 'הן' – שניהן אסורין. ואם לאו – הוא אסור וחברו מתר.

בט מי שהיה טמא, ונזר – אסור לגלח ולשתות יין ולטמא למתים, ואם גלח ושתה – סופג את הארבעים. מזה ושונה – הטמאין לא עלו לו, ואין יום שביעי עולה לו מן המנין. כל אלו שאמרו: אין מתחיל למנות עד שיטטה, אין יום שביעי עולה לו. כל אלו שאמרו: מתחיל מונה מיד, יום שביעי עולה לו מן המנין.

בי מנה נזירותו ולא הביא קרבנותיו – אסור לגלח ולשתות יין ולטמא למתים. הביא קרבנותיו ולא גלח – אסור לשתות יין ולטמא למתים. אם גלח ושתה יין ונטמא למתים – הרי זה סופג את הארבעים. רבי שמעון אומר: כיון שנוזק עליו אחד מן הדמים – התר לנזיר לשתות יין ולטמא למתים.

ביא מי שנזר שתי נזירות, מנה ראשונה ולא הביא קרבנותיו, ואחר כך נשאל על הראשונה לחכם, והתיר לו – יצתה נזירות שניה בראשונה. מנה שתייהן והביא קרבנות שתייהן כאחת – לא עלתה בידו אלא אחת. הפריש של זו בפני עצמו ושל זו בפני עצמו, והלך והקריב את של זו בזו ואת של זו בזו – לא יצא.

מִסְכַּת נְזִיר פָּרָק שְׁלִישִׁי

גא אמר רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל, על שהיו שתי כתי עדים, אחת אומרת: שתיים, ואחת אומרת: חמש, שהיא נזיר כקטנה שבה, על מה נחלקו? על שהיו שני עדים מעדיין אותו. כת אחת אומרת: שתיים. ואחת אומרת: חמש, שבית שמאי אומרים: נחלקה עדותן, ואין נזירות. ובית הלל

² לא בדרה שאלה כמו באפן הקדם, אלא שתלה את הנדר שלו בנדר שלה, ומתפזר לומר לה: הריני נזיר אם גם את תהיי כמוני.

³ הוא נדר בנזיר בנדאות, ותוף כדי כך הוא שואל אותה, אם גם את רוצה לדור נזירות.

האומר לחברו: 'הריני נזיר, ואתה!', אם אמר: 'הן' - שניהן אסורין. ואם לאו - שניהן מתרין, מפני שתלה נדרו בנדרו.

ג,ה האשה שנדרה בנזיר, ושמעה חברתה, ואמרה: 'ואני'. ואחר כך בא בעלה של ראשונה והפר לה - היא מתרת וחברתה אסורה. רבי שמעון אומר: אם אמרה: 'אף אני' - לא נתכונה אלא כמותה, ושתייהן מתרות. 'שבועה לביתי שאני נכנסת', ושגגה ונכנסה - מתרת לשעבר, ואסורה לעתיד לבא.

ג,ו האשה שנדרה בנזיר, ושמע בעלה ולא הפר לה. רבי מאיר ורבי אליעזר אומרים: הוא נתן אצבע בין שניה, שאם רצה להפר - יפר. ואם אמר: 'אי אפשי באשה נדרנית' - יוציא ויתן כתובה. רבי יהודה ורבי שמעון אומרים: היא נתנה אצבע בין שניו, שאם רצה להפר - אינו יכול. ואם אמר: 'אי אפשי באשה נזירה' - תצא שלא בכתובה. האשה שנדרה בנזיר, ושמע בעלה והפר לה, והיא לא ידעה שהפר לה בעלה, והיתה שותה יין ומטמאה למתים - הרי זו סופגת את הארבעים. כשהיה רבי עקיבה מגיע לדרך זה היה אומר: ומה מי שנתכונן לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה ואכלו - צריך כפרה וסליחה, המתכונן לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר, על אחת כמה וכמה שצריך כפרה וסליחה!

ג,ז כמה דברים אמורים? בתגלחת טהרה אבל בתגלחת טמאה - יפר שמפר לעתיד לבא, שיכול לומר: 'אי אפשי באשה מגלחת'. רבי אומר: אף בתגלחת טהרה, עד שלא גלחה - יפר, שיכול לומר: 'אי אפשי באשה מגלחת'. מי שנדר בנזיר, והיה שותה יין ומטמא למתים ואחר כך נשאל לחכם והתרו לו - אין סופג את ארבעים. רבי יהודה אומר: אם אין סופג את ארבעים - יספג מכת מרדות.

ג,ח המפריש מעות לנזירותו - לא נהנין ולא מועלין, מפני שהן ראויין להביא בכלן שלמים. מת, והיו לו מעות סתומין - יפלו לנדבה. מעות מפרשין - דמי חטאת יוליד לים המלח. לא נהנין ולא מועלין. דמי עולה - יביאו עולה ומועלין. דמי שלמים - יביאו שלמים, ונאכלין ליום אחד, ואינן טעונין לחם. אלו לעולתו, והשאר לשאר. מת, דמי שלמים - יביא בהן שלמים. והשאר - יפלו לנדבה. 'אלו לחטאתי והשאר לשאר נזירותי' - דמי חטאת יוליכו לים המלח. והשאר - יביאו חציה לעולה וחציה לשלמים, ומועלין בכלן ואין מועלין במקצתן. אלו לעולה, והשאר לשאר נזירות, דמי עולה יביאו בהן עולה, ומועלין בהן, והשאר - יפלו לנדבה, ומועלין בכלן, ואין מועלין במקצתן. אלו לעולתי ואלו לחטאתי ואלו לשלמים ונתעברו - הרי זה לוקח בהן שלש בהמות, בין מקום אחד בין משלש מקומות, ומחלל דמי חטאת על חטאתו. דמי עולה על עולה, דמי שלמים על שלמים, ונתן לבעלים - לא יתנם לבעלים עד שיחללם על כלם.

ג,ט בית שמאי אומרים: אין אדם מדיר את בנו בנזיר. ובית הלל אומרים: מדיר את בנו בנזיר. הדירו כשהוא קטן, וגלח, או שהביא שתי שערות - בטלה הימנו נזירות אביו. אימתי אמרו 'האיש מגלח על נזירות אביו'? בזמן שגזר לאחר מיתת אביו, אבל נזר בחיי אביו, והפריש אביו מעותיו לנזירותו - הרי אלה יפלו לנדבה. רבי יהודה, רבי אליעזר, רבי מאיר ורבי יהודה אומרים: בין כך ובין כך אין זה מגלח על נזירות אביו. אימתי אמרו 'האיש מגלח על נזירות אביו'? בזמן שהניח אביו מעות סתומים לנזירותו ומת, אבל הניח מפרשין, או בהמה, בין כך ובין כך אין זה מגלח על נזירות אביו; דברי רבי יוסי. רבי אליעזר

4 לא בדרך שאלה.

ורבי מאיר ורבי יהודה אומרים: בין כך ובין כך מגלח על נזירות אביו.

ג, מי שגדר בנזיר, ונשאל לחכם ואסר לו; בית שמאי אומרים: מונה משעה ששאל, ובית הלל אומרים: מונה משעה שגדר, נשאל לחכם והתיר לו, אלו ואלו מודים, שאם היתה לו בהמה מפרשת – תצא ותרעה בעדר; זו טעות טעה נחום איש המדי כשפתחו בנדר.

ג, יא היו מהלכין בדרך, ואחד בא כנגדן. אמר אחד: 'הריני נזיר שזה פלוני', ואחד אמר: 'הריני נזיר שאינו הוא'. 'הריני נזיר שאחד מכם נזיר', ואחד אמר: 'הריני נזיר שאין אחד מכם נזיר'. 'הריני נזיר ששניכם נזירים'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שכלכם נזירים'. בית שמאי אומרים: כלם נזירים. ובית הלל אומרים: אין נזיר אלא מי שלא נתקומו דבריו, ויביאו קרבן בשתפות. רבי יהודה אומר משום רבי טרפון: אין אחד מהם נזיר, שלא נתנה נזירות אלא בהפלאה. רבי יוסי אומר: היו בית שמאי אומרים: 'הריני נזיר שזה יוסף, ונמצא יוסף, שזה שמעון, ונמצא שמעון'. 'שהוא נזיר'. ראה אנדרוגינוס ואמר: 'הריני נזיר שזה איש'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שאין זה איש'. 'הריני נזיר שזה אשה'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שאין זה אשה'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שזה איש ואשה'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שאין זה איש ואשה'. 'הריני נזיר שאחד מכם נזיר'. 'שאיין אחד מכם נזיר'. 'ששניכם נזירין'. 'שכלכם נזירין' – הרי אלו כלן נזירין, וכלם מונין תשע נזירין.

מסכת נזיר פרק רביעי

ד, א נזיר שאכל כל האסורין לו בהתרואה אחת – אין חיב אלא אחת. התרו בו ואכל, התרו בו ואכל ושתה – חיב על כל אחת ואחת. וכמה שעורו? בכזית. כלן מצטרפין בכזית, יין וחמץ פיוצא בהן, כיצד הוא

עושה? מביא כוס מלא יין ומביא כזית איגורו ונותן לתוכו ושוֹפֵעַ, אם שתה פיוצא בהן – חיב. ואם לאו – פטור; דברי רבי עקיבה. רבי אלעזר בן עזריה פטר, עד שישתה רביעית יין בין שמזגו ושתאו, בין ששתאו חצאים. רבי אליעזר אומר: נזיר שהניח פיו על פי חבית של יין ושתה, שתאה פלה בהתרואה אחת – אינו חיב אלא אחת. מתרין בו ושותה מתרין בו ושותה – חיב על כל אחת ואחת. וכן היה רבי אליעזר אומר: נטל אשכול של ענבים ואכל כלו בהתרואה אחת – אינו חיב אלא אחת. מתרין בו ואוכל, מתרין בו ואוכל – חיב על כל אחת ואחת. אכל הימנו ענבים, לחים ויבשים, או שאכל הימנו שני חרצנין וזג, או שפחט הימנו כזית יין התר – הרי זה חיב על כל אחת ואחת.

ד, ב נזיר שמירט⁵ או ששפסף, או שתלש בו בזוג, אפלו כל שהוא – הרי זה חיב. אבל אין סותר אלא בתער וברב ראשו. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: כשם ששתי שערות מעכבות בו – כך שתי שערות סותרות בו.

ד, ג חמר בתגלחת, שהתגלחת אין לה שעור, ועשה בה את המגלח כמתגלח, מה שאין כן בשתייהן, כיצד לא התר בכלל היוצא מן הגפן? נזיר ששתה יין של תרומה ושל מעשר שני, 'שבועה שאשתה יין' ושתה – הרי זה חיב על כל אחד ואחד. כיצד התר מכלל תגלחת? מצורע מחלט – הרי זה מגלח, ואין צריך לומר מצרעתו, אלא אפלו לתן סימן לנתקו, אם פשה ואם לא פשה.

ד, ד בין שנטמא הוא, בין שטמאווה אחרים, בין בשוגג בין במזיד, בין באונס בין ברצון – סותר את הכל, וחיבין קרבן, בין שגלח הוא בין שגלחוהו אחרים, בין בשוגג בין במזיד, בין באונס בין ברצון – סותר את הכל וחיבין קרבן. אימתי אמרו תגלחת

⁵ שפרט בידו שערות מעפרו.

אַשְׁמוּ. הִבִּיא אַשְׁמוּ וְנִטְמָא, אַשְׁמוּ וְנִטְמָא – חֵזֵב קֶרְבֵּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: קֶרְבֵּן אֶחָד עַל הַכֹּל, עַד שִׁיבִיא חֻטְאָתוֹ. הִבִּיא חֻטְאָתוֹ וְנִטְמָא, וְהִבִּיא חֻטְאָתוֹ וְנִטְמָא – מִבִּיא קֶרְבֵּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. הִבִּיא חֻטְאָתוֹ וְלֹא הִבִּיא אַשְׁמוּ – מוֹנֵה. הִבִּיא אַשְׁמוּ וְלֹא הִבִּיא חֻטְאָתוֹ – אֵינִי מוֹנֵה. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: כִּשְׁם שְׁחֻטְאָתוֹ מַעֲכָבוּ, כִּף אַשְׁמוֹ מַעֲכָבוּ.

ד, ח מוֹדֵה רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׂאֵם גִּלְחַת עַל חֻטְאָתוֹ שְׂאֵם לְשִׁמְן, וְאַחַר כֵּן הִבִּיא קֶרְבָּנוֹתָיו לְשִׁמְן – תְּגַלְחָתוֹ פְּסוּלָה וְזִבְחָיו לֹא עָלוּ לוֹ. גִּלְחַת עַל הַעוֹלָה וְעַל הַשְּׁלָמִים שְׂאֵם לְשִׁמְן, וְאַחַר כֵּן הִבִּיא קֶרְבָּנוֹתָיו לְשִׁמְן – תְּגַלְחָתוֹ פְּסוּלָה, וְזִבְחָיו לֹא עָלוּ לוֹ. הָרְאוּי לְבֹא בֶּן שָׁנָה וְהִבִּיא בֶּן שְׁתַּיִם, בֶּן שְׁתַּיִם וְהִבִּיא בֶּן שָׁנָה, אוֹ שֶׁהָיָה אֶחָד מֵהֶן רוֹבֵעַ, וְנִרְבַּע, מְקַצֵּה, וְנִעֲבָד, אֶתְנָן, מַחִיר, שְׂרוּעַ, וְקָלוּט – תְּגַלְחָתוֹ פְּסוּלָה, וְזִבְחָיו לֹא עָלוּ לוֹ, וְשֹׂאֵר שְׁלָמֵי נִזִּיר, שֶׁהִבִּיאָן שְׂאֵם כְּמִצְוֹתוֹ – נֶאֱכָלִין לַיּוֹם וְלַלַּיְלָה אֶחָד, וְאֵינָן טַעֲנוּנִין לֹא לְחֵם וְלֹא זְרוּעַ.

ד, ט מִי שֶׁנִּזְרַק עָלָיו אֶחָד מִן הַדָּמִים, וְנִטְמָא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: סוֹתֵר אֶת הַכֹּל, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: יָבִיא שֹׂאֵר קֶרְבָּנוֹ וְיִטְהַר, מִפְּנֵי שֶׁקִּדַּשׁ שְׂעָר בָּדָם. מַעֲשֵׂה בְמָרִים הַתְּרַמּוּדִית שֶׁנִּזְרְקוּ עָלֶיהָ אֶחָד מִן הַדָּמִים, וּבָאוּ וְאָמְרוּ לָהּ עַל בִּתְּהָ שֶׁהִיְתָה מִסְכָּנָתָה, וְהִלְכָה וּמִצְאָתָהּ שְׂמֵתָהּ, וְנִטְמָאָה. עָלֶיהָ אָמְרוּ חֻכְמִים: תִּבִּיא שֹׂאֵר קֶרְבָּנָהּ וְתִטְהַר, מִפְּנֵי שֶׁקִּדַּשׁ שְׂעָר בָּדָם.

ד, י כָּל מִי שֶׁנִּזְרַק שְׁתֵּי נִזְרוֹת מִנֶּה רֵאשׁוֹנָה וְלֹא הִבִּיא קֶרְבָּנוֹתָיו – אֲסוּר לְגַלְחַת וְלִשְׁתוֹת יַיִן וְלִהֻטְמָא לְמֵתִים. נִטְמָא עַד שֶׁלֹּא גִלְחַת; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: צְרִיף לְהִבִּיא קֶרְבֵּן טְמֵאָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵין צְרִיף, מִפְּנֵי שֶׁיִּצָּא מִכָּלֵל רֵאשׁוֹנָה וְלִכְלָל הַשְּׁנֵיָה לֹא בָּא.

סוֹתֵר שְׁלִשִׁים יוֹם? בְּזִמְן שֶׁאֵין לוֹ לִסְפֹּר, הָאֵם יֵשׁ לוֹ לִסְפֹּר – הֲרֵי זֶה אֵין סוֹתֵר. גִּלְחַת עַל הַזִּבְחַת וְנִמְצָא פְּסוּל – תְּגַלְחָתוֹ פְּסוּלָה וְסוֹתֵר שְׁלִשִׁים יוֹם.

ד, ה הַכֹּל מְשַׁלְחִין תַּחַת הַדּוֹד, חוּץ מִן טְמָא שְׂגִלְחַת בְּמִדְיָנָה, מִפְּנֵי שֶׁשְׂעָרוֹ נִקְבַּר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: טְהוֹרִים כְּאֵן וְכָאן. הֵיוּ מְשַׁלְחִים טְמָאִים כְּאֵן וְכָאן – לֹא הֵיוּ מְשַׁלְחִים. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: הַכֹּל לֹא הֵיוּ מְשַׁלְחִים תַּחַת הַדּוֹד, חוּץ מִן הַטְּהוֹר שְׂכַמְקֵדֵשׁ, מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשֶׂה כְּמִצְוֹתוֹ. טְמָא כֵּן וְכֵן וְטְהוֹר שְׂבִיבּוּלִין – אֵין מְשַׁלְחִין תַּחַת הַדּוֹד, וְאֵין לָהּ שְׂמֵשֶׁלַח תַּחַת הַדּוֹד אֲלֵא נִזִּיר שְׂגִלְחַת בְּטְהָרָה וּבִפְתַח אֹהֶל מוֹעֵד, שְׂנֵאֲמַר (בַּמִּדְבָּר ו, יח): "וְגִלְחַת הַנִּזִּיר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד" וְגו'.

ד, ו רַבִּי שְׁמַעוֹן הַשְּׂזוּרִי אוֹמֵר: הָאִישׁ מְשַׁלַּח תַּחַת הַדּוֹד וְאֵין הָאִשָּׁה מְשַׁלַּחַת תַּחַת הַדּוֹד, מִפְּנֵי פְרָחִי כְּהוֹנָה. כִּיצַד מְשַׁלְחוֹ? נִתְּנָן עָלָיו רֹטֵב וּמְשַׁלַּח, וְאֵם שְׁלַח תַּחַת הַדּוֹד שֶׁל חֻטְאָת וְאָשֵׁם – יֵצֵא. אִמֵּר רַבִּי שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק: מִיָּמֵי לֹא אֶכְלָתִי אָשֵׁם נִזִּיר טְמָא אֲלֵא אַחַת. מַעֲשֵׂה שְׂבָא אֵלֵי אֶחָד מִן הַדְּרוֹם, וְרֵאִיתִיו יָפֵה עֵינָיִם וְטוֹב רֵאִי, וְקוֹרְצוֹתָיו סְדוּרוֹת לוֹ תִּלְתְּלִים. אִמְרָתִי לוֹ: בְּנִי! מַה רֵאִיתָ לְשַׁחַת שְׂעָר זֶה נֶאֱהָ? נֵם לִי: רוּעָה הֵייתִי לְאָבִי, וְהִלְכָתִי לְמִלְאוֹת מַיִם מִן הַמַּעַיִן, וְנִסְתַּכְּלָתִי בְּבּוֹאָה שְׁלִי, וּפְחָז יֵצְרִי עָלַי, וּבִקְשָׁה לְהַעֲבִירֵנִי מִן הָעוֹלָם. אִמְרָתִי לוֹ: רִיקָה! מִפְּנֵי מַה אַתָּה מִתְּגַאֵה בְּעוֹלָם שֶׁאֵינוֹ שְׁלֵף? בְּדַבָּר שֶׁעֲתִיד לִהְיוֹת עֹפֵר רְמָה וְתוֹלַעָה? הֲרֵי עָלִי לְגַלְחַת לְשָׁמַיִם! עֲמַדְתִּי וְנִשְׁקַתִּיו עַל רֵאשׁוֹ, וְאִמְרָתִי: כְּמוֹתָךְ יִרְבוּ עוֹשֵׂי רֵצוֹן מִקּוֹם בִּישְׂרָאֵל, עָלֶיךָ הַכֶּתֶב אוֹמֵר (בַּמִּדְבָּר ו, יב): "אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִפְלִיא לְגַדֵּר נִזִּיר לְהַזִּיר לָהּ".

ד, ז נִזִּיר שְׂנִטְמָא בְּשַׁבְעֵי, וְחֹזֵר וְנִטְמָא בְּשַׁבְעֵי – אֵינוֹ מִבִּיא אֲלֵא קֶרְבֵּן אֶחָד. נִטְמָא בְּשַׁבְעֵי וְחֹזֵר וְנִטְמָא בְּשַׁבְעֵי – מִבִּיא קֶרְבֵּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: קֶרְבֵּן אֶחָד עַל הַכֹּל עַד שִׁיבִיא

מִסְכַּת נְזִיר פָּרָק חֲמִישִׁי

ה, א כל אלו שאמרו 'אין מתחיל למנות עד שיטטה', אם נטמא - אין מביא קרבן טמאה. כל אלו שאמרו 'מתחיל ומונה מיד', אם נטמא - מביא קרבן טמאה.

ה, ב טמאה שנתונה על גבי כהל, אפלו מחצה על מחצה, וכן עדר בהמה חיה ועוף חיין, שהיו מהלכין זה אחר זה, אפלו ראשו של זה וראשו של זה בין רגלו של זה - אין הנזיר מגלח עליהו, ואין חיבין עליו על טמאת מקדש וקדשיו. רבי אליעזר אומר: בראשונה היו זקנים חלוקין, מקצתן אומרים: רביעית דם, ורבע עצמות. ומקצתן אומרים: חצי קב עצמות וחצי לוג דם. בית דין שאחריהן אמרו: רביעית דם ורבע עצמות לתרומות וקדשיו. חצי קב עצמות וחצי לוג דם לנזיר ולמקדש.

ה, ג אמר רבי אלעזר: כשהלכתי לערדסקיא, מצאתי את רבי יהושע בן פתור, שהיה יושב ודן לפני רבי מאיר בהלכה: כל טמאה מן המת שהנזיר מגלח עליה - חיבין עליה משום ביאת מקדש, וכל טמאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה - אין חיבין עליה על טמאת מקדש. אמר לו: אל תהא זו קלה מן השרץ! אמרתי לו: כלום אתה בקי ביהושע בר ממל? אמר לי: הן! כך אמר יהושע בר ממל משום רבי יהושע: כל טמאה מן המת שהנזיר מגלח עליה - חיבין עליה משום ביאת מקדש, וכל טמאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה - אין חיבין עליה על טמאת מקדש, ורואה אני את דבריו.

ה, ד שאלו את רבי שמעון: הרי שהיה נזיר ומצרע, מהו שיגלח תגלחת אחת, ותעלה לנדרו ולצרעתו? אמר להן: אין מגלח. אמרו לו: למה? אמר להם: אלא זה מגלח להעביר שער, וזה מגלח להעביר שער - יפה אתם אומרים! אלא נזיר מגלח

"להעביר" שער ומצרע מגלח "לגדל" שער. אמרו לו: אף אנו אומרין לא תעלה לו בימי גמרו, תעלה לו בימי ספרו. אמר להם: אילו זה מגלח לאחר ביאת מים, וזה מגלח לאחר ביאת מים - יפה אתם אומרים! אלא נזיר מגלח "לאחר" ביאת מים, ומצרע מגלח "קדם" ביאת מים. אמרו לו: אף אנו אומרים לא תעלה לו לימי ספרו, ונזירותו תעלה לו לימי חלוטו וטמאתו. אמר להם: אילו מגלחים לאחר דמים - יפה אתם אומרים! אלא נזיר מגלח "לאחר" דמים, ומצרע מגלח "לפני" דמים. אמרו לו: תקון הדבר - לא תעלה לו לימי צרעתו ונזירותו, תעלה לו לימי צרעתו וטמאתו. אמר להם: נזיר טהור והוא מצורע, זה לגדל וזה להעביר, אם נזיר טמא והוא מצורע - זה לפני ביאת מים וזה לאחר ביאת מים (ספרים אחרים: 'אבל אם היה נזיר - מגלח תגלחת אחת על שתיהן').

ה, ה שני נזירין שאמר להן אחד: 'ראיתי את אחד מכם שננטמא, ואיני יודע אי זה מכם' - סופרין שלשים יום, ומביאין קרבן טמאה וקרבן טהרה, ואומר: 'אם אני טמא - קרבן טמאה שלי וקרבן טהרה שלך. ואם אני טהור - קרבן טהרה שלי וקרבן טמאה שלך'; וסופרין שלשים יום, ומביאין קרבן טמאה וקרבן טהרה, ואומר: 'אם אני טמא - קרבן טמאה שלי וקרבן טהרה שלך, וזה קרבן טהרתי. אם אני טהור - קרבן טהרה שלי וקרבן טמאה שלך, וזה קרבן טהרתך'.

מת אחד מהן, אמר רבי יהושע: יבקש אחד מן השוק שידר כנגדו בנזיר, ואומר: אם טמא הייתי - הרי אתה נזיר מיד, ואם טהור הייתי - הרי אתה נזיר לאחר שלשים יום. וסופרין שלשים יום ומביאין קרבן טמאה וקרבן טהרה, ואומר: אם אני טמא - קרבן טמאה שלי, וקרבן טהרה שלך, ספק. ואם אני טהור - קרבן טהרה שלי, וקרבן טמאה שלך, ספק; וסופרין שלשים יום, ומביאין

⁶ בנזירות הפפרים מוכא: הן, ובעל הלכות היה.

קִרְבַּן טְמֵאָה וְקִרְבַּן טְהוֹרָה, וְאוֹמֵר: 'אִם אָנִי טְמֵא - קִרְבַּן טְמֵאָה שְׁלִי וְקִרְבַּן טְהוֹרָה שְׁלֶךְ, וְזֶה קִרְבַּן טְהוֹרִי. וְאִם אָנִי טְהוֹר - קִרְבַּן טְהוֹרָה שְׁלִי וְקִרְבַּן טְמֵאָה שְׁלֶךְ, וְזֶה קִרְבַּן טְהוֹרְתִי.' שְׁלֹשִׁים יָמִים הָרִאשׁוֹנִים וּשְׁלֹשִׁים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים - אָסוּר לְגַלַּח, וּלְשִׁתּוֹת יַיִן, וּלְטַמֵּא לַמֵּתִים, אִם גִּלַּח וְשִׁתָּה יַיִן וְנִטְמָא לַמֵּתִים - סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים, הוּא עֲצֻמוֹ, עַל הָרִאשׁוֹנִים - חֵיב. וְעַל הָאַחֲרוֹנִים - פְּטוּר.

מִסְכַּת נְזִיר פְּרָק שִׁישִׁי

וּ, אִם סִפֵּק נְזִיר טְמֵא, סִפֵּק נְזִיר טְהוֹר - אֲבָל נְזִיר וְדֹאֵי'. סִפֵּק מְצוּרַע טְמֵא סִפֵּק מְצוּרַע טְהוֹר - אֲבָל מְצוּרַע וְדֹאֵי. אוֹכַל בְּקִדְשִׁים אַחַר שְׁשִׁים יוֹם. שׁוֹתֵה יַיִן וּמִטְמֵא לַמֵּתִים לְאַחַר מֵאָה וְעֶשְׂרִים יוֹם. כִּיצַד? אָמְרוּ לוֹ: נְזִיר טְמֵא אֲתָה וְאֵין נְזִיר טְמֵא מְגַלַּח, אֲלָא עַד שְׁבַעָה, צָא וּמְנָה שְׁבַעָה. הִזָּה וְשִׁנָּה, גִּלַּח וְהִבִּיא קִרְבַּן, מְנָה שְׁבַעָה וּבִקֵּשׁ לְגַלַּח, וְאָמְרוּ לוֹ: נְזִיר טְהוֹר אֲתָה, וְאֵין נְזִיר טְהוֹר מְגַלַּח אֲלָא עַד שְׁלֹשִׁים, צָא וּמְנָה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה לְהִשְׁלִים שְׁלֹשִׁים, גִּלַּח וְהִבִּיא קִרְבַּן, מְנָה שְׁלֹשִׁים, וּבִקֵּשׁ לְגַלַּח, אָמְרוּ לוֹ: נְזִיר טְהוֹר אֲתָה! וְאֵין נְזִיר טְהוֹר מְגַלַּח אֲלָא עַל הַדְּמִים. כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? מְבִיא עוֹלַת בְּהֵמָה וּמִתְנַה עֲלֶיהָ, וְאוֹמֵר, אִם נְזִיר טְהוֹר אָנִי - הֲרִי זֶה חוֹבָה. וְאִם לֹא - הֲרִי זֶה נְדָבָה. כִּיצַד תַּעֲשֶׂה לוֹ לְהַחְמִיר עֲלָיו? מְבִיא פִּילֵי שֶׁל חֶרֶס חֲדָשָׁה, וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ רִבִיעִית מִים חַיִּים, וּמְבִיא שְׁתֵּי צִפְרִים, וְשִׁחַט אֶת אַחַת מֵהֵן אֶל כְּלֵי חֶרֶס עַל מִים חַיִּים, חִפְרָה וְקִבְרָה בְּפָנָיו, וְאָסוּרָה בְּהִנָּאָה, וּמְבִיא חֲטָאת הָעוֹף, וּמִתְנַה עֲלֶיהָ, וְאוֹמֵר: אִם טְמֵא אָנִי - חֲטָאת מַחֻבְּתִי וְעוֹלָה נְדָבָה. אִם טְהוֹר אָנִי - עוֹלָה מַחֻבְּתִי וְחֲטָאת סִפֵּק. מְגַלַּח רִאשׁוֹ וְזָקְנוֹ וְגִבּוֹת עֵינָיו כְּדֶרֶךְ שְׁמֻצְרָעִים מְגַלְחִין, וּמוֹנֵה שְׁלֹשִׁים, וּמְבִיא עוֹלַת בְּהֵמָה אַחֲרָת, וּמִתְנַה עֲלֶיהָ, וְאוֹמֵר: 'אִם טְהוֹר הִיִּיתִי - עוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה חוֹבָה, וְזוֹ נְדָבָה, וְהַחֲטָאת עוֹף סִפֵּק מַחֻבְּתִי, וְאִם

טְהוֹר אָנִי - עוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה נְדָבָה, וְזוֹ חוֹבָה, וְחֲטָאת עוֹף סִפֵּק, וּמְגַלַּח רִאשׁוֹ וְזָקְנוֹ וְגִבּוֹת עֵינָיו כְּדֶרֶךְ שְׁמֻצְרָעִין מְגַלְחִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לְמַחְרַת מְבִיא אֶשְׁמוֹ וְלָגוּ בְּיָדוֹ, וּמְעַמִּידֵן עַל שְׁעָרֵי נִקְנוֹר, וּמִתְנַה עֲלֶיהֶן, וְאוֹמֵר: 'אִם מְצוּרַע אָנִי - הֲרִי זֶה אֶשְׁמִי. וְאִם לֹא - הֲרִי זֶה שְׁלָמִי נְדָבָה'. אֶשֶׁם זֶה נִשְׁחַט בְּצִפּוֹן, וְטַעוֹן מִתֵּן בְּהוֹנוֹת, וְסִמִּיקָה, וְנִסְכִּים, וְתַנּוּפָה חֲזָה וְשׁוֹק, וְנֹאכַל לְזִכְרֵי כְּהוֹנָה, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֻכְמִים לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁמִבִּיא קִדְשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל. לְהִבִּיא חֲטָאת בְּהֵמָה אֵין יָכוֹל - שְׁאֵין חֲטָאת בְּהֵמָה בָּאָה עַל הַסִּפֵּק. לְהִבִּיא חֲטָאת הָעוֹף אֵין יָכוֹל - שֶׁהַעֲשִׂיר שֶׁהִבִּיא קִרְבַּן עֵינֵי לֹא יֵצֵא. כִּיצַד עוֹשֶׂה? יִכְתֹּב נִכְסֵיו לְאַחַר, וּמְבִיא קִרְבַּן עֵינֵי. נִמְצָא עֵינֵי הִבִּיא חֲטָאת הָעוֹף, וּמִתְנַה עֲלֶיהֶם, וְאוֹמֵר: 'אִם מְצוּרַע אָנִי, הֲרִי זֶה חֲטָאת, אִם לֹא - הֲרִי זֶה סִפֵּקוֹ', וְאוֹכַל בְּקִדְשִׁים מִיָּד. אֲבָל לְשִׁתּוֹת יַיִן וּלְטַמֵּא אֵין יָכוֹל, שְׁאֵין יְמֵי נְזִיר עוֹלִין לוֹ בְּתוֹךְ יְמֵי צְרַעְתּוֹ. כִּיצַד יַעֲשֶׂה לוֹ? כְּדַבְּרֵי בֵן זֹמָא סוֹפֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם, וּמְבִיא עוֹלַת בְּהֵמָה וּמְגַלַּח, וּמְבִיא חֲטָאת הָעוֹף, וּמִתְנַה עֲלֶיהָ, וְאוֹמֵר: אִם טְמֵא אָנִי - חֲטָאת מַחֻבְּתִי וְעוֹלָה נְדָבָה. וְאִם טְהוֹר אָנִי - עוֹלָה מַחֻבְּתִי וְחֲטָאת סִפֵּק. וְסוֹפֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם, וּמְבִיא קִרְבָּנוֹתָיו שְׁלָמִים וְעוֹלָה, וּמִתְנַה עֲלֶיהָ וְאוֹמֵר: אִם טְמֵא אָנִי - עוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה חוֹבָה וְזוֹ נְדָבָה. וְהַחֲטָאת הָעוֹף מַחֻבְּתִי, וְאִם טְהוֹר אָנִי - עוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה נְדָבָה, וְזוֹ חוֹבָה, וְהַחֲטָאת הָעוֹף סִפֵּק, וּמְגַלַּח, וְאוֹכַל בְּקִדְשִׁים לְאַחַר שְׁשִׁים יוֹם, וְשׁוֹתֵה יַיִן וּמִטְמֵא לַמֵּתִים מִיָּד. בְּמָה דְּבָרִים אָמְרוּ? בְּזִמְנֵי שְׁנֵי שְׁלֹשִׁים, אֲבָל נְזִיר שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ - אוֹכַל בְּקִדְשִׁים לְאַחַר שְׁתֵּי שָׁנִים, וְשׁוֹתֵה יַיִן וּמִטְמֵא לַמֵּתִים לְאַחַר אַרְבָּעָה שָׁנִים.

וּ, אִם טְמֵא בְּסִפֵּק, וּמְחַלֵּט בְּדֹאֵי - אוֹכַל בְּקִדְשִׁים לְאַחַר שְׁמוֹנֵה יָמִים, וְשׁוֹתֵה יַיִן

7 כלומר הוא נזיר ודאי ואין ספק בניזירותו.

ומטמא למתים בפניו ושלא בפניו, למה רבו כופו? לזנירות, אבל לא לנדרים ולא לשבועות.

וה עבד שגזר, וגלח, ויצא לחרות - יצא. נזר ולא גלח, ויצא לחרות - לא יצא. נטמא ויצא לחרות - מונה משעה שנטמא.

מסקת סוטה פרק ראשון

א, א המקנא לאשתו. רבי אליעזר אומר: מקנא לה על פי שתיים, ומשקה על פי אחד או על פי עצמו.

המקנא לאשתו על פי עד אחד, או על פי עצמו, ומשקה לה על פי שנים. השיבו חכמים לדברי רבי יוסי ברבי יהודה: אין לדבר סוף.

אי זו היא עדות הראשונה? זו עדות סתירה. עדות אחרונה - זו עדות טמאה. וכמה היא שעור סתירה? כדי טמאה. וכמה היא טמאה? כדי ביאה. וכמה היא כדי ביאה? כדי העראה. וכמה היא העראה? רבי אליעזר אומר: כדי חזרת דקל. רבי יהושע אומר: כדי מזיגת כוס. בן עזאי אומר: כדי לשותותו. רבי עקיבה אומר: כדי לצלות ביצה. רבי יהודה בן בתירא אומר: כדי לנמעה. רבי אליעזר בן ירמיה אומר: כדי לקשר הגרדי נימא. חנן בן פינחס אומר: כדי שתושיט אצבע לתוף פיה, לתן קיסם. פלימו אומר: כדי שתושיט ידה לסל לטול כפר, ואף על פי שאין ראיה לדבר, זכר לדבר, שנאמר (משלי ו, כו): "כי בעד אשה זונה עד כפר לחם".

א, ב רבי יהודה אומר: בעלה נאמן עליה, מקל וחמר: ומה נדה, שחייבים על ביאתה כרת - בעלה נאמן עליה, סוטה, שאין חייבין על ביאתה כרת - אינו דין שיהא בעלה נאמן עליה?! אמרו לו: וכל שכן! הואיל ואין חייבין על ביאתה כרת - לא יהא בעלה נאמן עליה!

דבר אחר: לא! אם אמרת בנדה שיש לה התר אחר אסורה - תאמר בסוטה, שאין לה

ומטמא למתים לאחר ששים ושמונה יום. טמא בודאי ומחלט בספק - אוכל בקדשים לאחר שלשים ושבועה יום, ושותה יין ומטמא למתים לאחר שבועים וארבעה יום. טמא בודאי ומחלט בודאי - אוכל בקדשים לאחר שמונה ימים, ושותה יין ומטמא למתים אחר ארבעה וארבעים יום.

ו, ג כל קרבנות צבור ויחיד - הציץ מרצה על טמאת הדם ועל טמאת הגוף, חוץ מנזיר ועושה פסח, שמרצה לטמאת הדם, ואינו מרצה על טמאת הגוף, ואם נטמא טמאת התהום - הרי זה מרצה.

כיצד? היה הולך לשחוט את פסחו, ואמרו לו: מת היה עמך בבית שנכנסת לו, תחת אבן שישבת עליו, ונודע לו בין בשעת פסחו בין עד שלא עשה פסחו - צריך לעשות פסח שני. אבל אמרו לו: קבר התהום היה עמך בבית שנכנסת לו, או תחת אבן שישבת עליו, ונודע לו עד שלא עשה פסחו, צריך לעשות פסח שני, משעשה פסחו - אין צריך לעשות פסח שני. וכן נזיר שהלך להביא קרבנותיו, ואמרו לו: מת היה עמך בבית שנכנסת לו, או תחת אבן שישבת עליו, ונודע בין משהביא קרבנותיו בין עד שלא הביא קרבנותיו - צריך להביא קרבן טמאה. אבל אמרו לו: קבר התהום היה עמך בבית שנכנסת לו, תחת אבן שישבת עליו, ונודע לו עד שלא הביא קרבנותיו - צריך להביא קרבן טמאה. משהביא קרבנותיו - אין צריך להביא קרבן טמאה.

ו, ד חמר באשתו ובתו מה שאין בעבדו, וחמר בשפחתו ובעבדו מה שאין באשתו ובתו, שאשתו ובתו מפר את נדרן ואין כופין לשותות יין ולטמא למתים, אבל עבדו ושפחתו - אין מפר את נדרן אבל כופין לשותות יין ולטמא למתים. ואין שותין אלא בפניו, ואין מטמא למתים אלא בפניו.

רבי יוסי אומר: עבד שאמר לו רבו - והוי שותה יין שתי שנים, ומטמא למתים שתי שנים - שותה יין בפניו ושלא בפניו,

תּוֹסֶפֶת

הַשְּׁלֵם

– כְּדֵי שִׁירָאָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם. רַק יִבְכֶּה – כְּדֵי שִׁירָאָה לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים.

א, ז רשׁאִין הַכֹּהֲנִים לְתַן בְּשִׁירֵי מְנַחֹת יִין, שְׁמֵן וְדִבְשׁ, וְאֶסוּרִין לְחֻמֵּץ. כָּל הַמְּנַחֹת שִׁבְתוֹרָה טְעוּנָה שְׁמֵן וְלִבְנָה, חוּץ מִמְּנַחַת חוּטָא וּמְנַחַת קְנָאוֹת, שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר ה', טו): "לֹא יֵצֵק עָלָיו שְׁמֵן וְלֹא יִתֵּן עָלָיו לִבְנָה" וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כָּל חֲטָאת שִׁבְתוֹרָה – אֵין טְעוּנָה נְסֻכִים, חוּץ מִחֲטָאתוֹ וְאֲשֶׁמוֹ שֶׁל מְצוּרַע, שְׁלֹא יֵהָא קֶרֶבֶן חוּטָא מְהֵדֵר. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: כָּל זְכוּרוֹת שִׁבְתוֹרָה נֶאמְרוּ לְטוֹבָה, חוּץ מִזֹּו שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר ה', טו): "מְנַחַת זְכוּרֹת מְזַכֶּרֶת עוֹן". רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אִף זֹו לְטוֹבָה, שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר ה', כח): "וְאִם לֹא נִטְמָאָה הָאִשָּׁה וְטַהוֹרָה הִיא וְנִקְתָּה וְנִזְרְעָה זֶרַע".

הַתֵּר אַחַר אֶסוּרָה? ! וְאוֹמֵר (מְשַׁלֵּי ט, יז): "מַיִם גְּנוּבִים יִמְתְּקוּ וְגו'". רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הַכְּתוּב הֶאֱמִינוּ עָלֶיךָ, שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר ה', טו): "וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן".

א, ג מְעַלִּין אוֹתָהּ לְשַׁעֲרֵי מִזְרַח, לְשַׁעֲרֵי נִקְנוֹר, שְׁשֵׁם מְשַׁקִּים אֶת הַסּוּטוֹת, מְטַהְרִין אֶת הַיִּלְדוֹת, וּמְטַהְרִין הַמְּצַרְעִים, שְׁנֵאמַר (מַלְכִים א ח, לא לב): "אֶת אֲשֶׁר יַחְטֵא אִישׁ לְרַעְהוּ וְאֵתָהּ תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְעֵשִׂית וְשִׁפְטָתָּ אֶת עַבְדֶּיךָ לְהַרְשִׁיעַ רָשָׁע לְתַת דְּרוֹכּוֹ בְּרֵאשׁוֹ" – "וְיִצְבְּתָהּ בְּטָנָה וְנִפְלָה יִכְבֶּה" (בַּמִּדְבָּר ה', כז). "וְיִלְהַצְדִּיק צְדִיק לְתַת לוֹ כְּצַדִּיקְתּוֹ" – "וְאִם לֹא נִטְמָאָה הָאִשָּׁה וְטַהוֹרָה הִיא וְנִקְתָּה וְנִזְרְעָה זֶרַע". הִיא עוֹמֶדֶת מִבְּפָנַיִם, וְהַכֹּהֵן עוֹמֵד מִבְּחוּץ, שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר ה', יח): "וְהָעַמִּיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה לְפָנָיו ה'", וְאֵין כֹּהֵן לְפָנָיו ה', וְכַדְרֶךְ שְׁמֵאִמִּין עָלֶיךָ שֶׁתַּחֲזוֹר בָּהּ – כֶּךָ מֵאִמִּין עָלֶיךָ שְׁלֹא תַחֲזוֹר בָּהּ. אוֹמְרִים לָהּ: בְּתִי! אִם בְּרוּר לָךְ שְׁאֵת טַהוֹרָה – עֲמִדִי עַל בּוֹרֶיךָ, וְשִׁתִּי, שְׁאֵין הַמַּיִם הִלְלוּ דוֹמִין אֶלָּא לְסַם יִבֵּשׁ שְׁנַתוֹן עַל גְּבִי בְּשַׁר חֵי, אִם יֵשׁ שָׁם מִכָּה – מִחֲלַחַל וְיוֹרֵד. אֵין שָׁם מִכָּה – אֵינוֹ מְזִיקוֹ.

א, ד אֵין מְשַׁקֵּין שְׁתֵּי סוּטוֹת כְּאַחַת, שְׁלֹא יֵהָא לְבָה גַס בְּחִבְרָתָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה, אֶלָּא מִשׁוֹם שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר ה', טז): "וְהִקְרִיב אֹתָהּ הַכֹּהֵן" – אַחַת מִקְרִיב, וְלֹא שְׁתֵּים.

א, ה כֹּהֲנִים מְטִילִין בִּינֵיהֶם גּוֹרְלוֹת. כָּל מִי שְׁעֵלָה גּוֹרְלוֹ, וְאִפִּילוּ כֹהֵן גְּדוֹל – יוֹצֵא וְעוֹמֵד בְּצַד סוּטָה, וְאוֹחוֹז בְּבִגְדֵיהָ, אִם נִקְרְעוּ – נִקְרְעוּ. וְאִם נִפְרְמוּ – נִפְרְמוּ. עַד שְׁמַגְלָה לְבָה, וְסוּתָר אֶת שְׁעָרָה; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה לְבָה נָאָה – לֹא הָיָה מְגַלְהוּ, וְאִם הָיָה שְׁעָרָה נָאָה – לֹא הָיָה סוּתָרָה, מִפְּנֵי פְרָחֵי כְהוּנָה.

א, ו שְׁלֵשָׁה צְרִיכִין שִׁירָאוּ עַל פְּנֵי הַמַּיִם, אֶפְרַיִם פְּרָה וְעַפְרַיִם סוּטָה, וְדָם צַפּוֹר. אֶפְרַיִם פְּרָה – כְּדֵי שִׁירָאוּ עַל פְּנֵי הַמַּיִם. עַפְרַיִם סוּטָה – כְּדֵי שִׁירָאָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם. דָּם צַפּוֹר שֶׁל מְצוּרַע

<p>27</p> <p>ראשון Sunday</p> <p>Candle Lighting 6:26 הדלקת הנרות</p>	<p>ט</p> <p>9</p>	<p>Yom Kippur Eve</p> <p>ערב יום כפור</p> <p>עלות השחר 5:37 סו"ז קר"ש - מג"א 9:11 סו"ז תפלה - מג"א 10:23 שקיעה 6:43 צה"כ לשיטת ר"ת 7:56 בבלי: ערובין מט • ירושלמי: שקלים כג • תוספתא: נזיר א נ"ך: איוב ד-ה • רמב"ם: תפילין ומזוזה וספר תורה ג</p>
<p>28</p> <p>שני Monday</p> <p>Yom Tov Ends 7:55 זמן מוצי"ט</p>	<p>י</p> <p>10</p>	<p>Yom Kippur / Yizkor</p> <p>יום כפור, יזכור</p> <p>עלות השחר 5:38 סו"ז קר"ש - מג"א 9:12 סו"ז תפלה - מג"א 10:23 שקיעה 6:42 צה"כ לשיטת ר"ת 7:55 בבלי: ערובין נ • ירושלמי: - • תוספתא: נזיר ב נ"ך: איוב ו-ז • רמב"ם: תפילין ומזוזה וספר תורה ד</p>
<p>29</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>יא</p> <p>11</p>	<p>עלות השחר 5:39 סו"ז קר"ש - מג"א 9:12 סו"ז תפלה - מג"א 10:23 שקיעה 6:40 צה"כ לשיטת ר"ת 7:53 בבלי: ערובין נא • ירושלמי: שקלים כד • תוספתא: נזיר ג נ"ך: איוב ח-ט • רמב"ם: תפילין ומזוזה וספר תורה ה</p>
<p>30</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>יב</p> <p>12</p>	<p>עלות השחר 5:40 סו"ז קר"ש - מג"א 9:12 סו"ז תפלה - מג"א 10:23 שקיעה 6:38 צה"כ לשיטת ר"ת 7:51 בבלי: ערובין נב • ירושלמי: שקלים כה • תוספתא: נזיר ד נ"ך: איוב י-יא • רמב"ם: תפילין ומזוזה וספר תורה ו</p>
<p>1</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>יג</p> <p>13</p>	<p>עלות השחר 5:41 סו"ז קר"ש - מג"א 9:13 סו"ז תפלה - מג"א 10:23 שקיעה 6:37 צה"כ לשיטת ר"ת 7:50 בבלי: ערובין נג • ירושלמי: שקלים כו • תוספתא: נזיר ה נ"ך: איוב יב-יג • רמב"ם: תפילין ומזוזה וספר תורה ז</p>
<p>2</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 6:18 הדלקת הנרות</p>	<p>יד</p> <p>14</p>	<p>ערב סוכות</p> <p>עלות השחר 5:42 סו"ז קר"ש - מג"א 9:13 סו"ז תפלה - מג"א 10:23 שקיעה 6:35 צה"כ לשיטת ר"ת 7:48 בבלי: ערובין נד • ירושלמי: שקלים כז • תוספתא: נזיר ו נ"ך: איוב יד-טו • רמב"ם: תפילין ומזוזה וספר תורה ח</p>
<p>3</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Candle Lighting 7:46 הדלקת הנרות</p>	<p>טו</p> <p>15</p>	<p>1st Day Succos</p> <p>עלות השחר 5:43 סו"ז קר"ש - מג"א 9:13 סו"ז תפלה - מג"א 10:24 שקיעה 6:33 צה"כ לשיטת ר"ת 7:46 בבלי: ערובין נה • ירושלמי: שקלים כח • תוספתא: סוטה א נ"ך: איוב טז-יז • רמב"ם: תפילין ומזוזה וספר תורה ט</p>

דער רבי זאגט אז מען קען זיך גארנישט פארשטעלן די גרויסקייט און טיייערקייט פונעם אתרוג. מען זעט אז אידן געבן אויס אסאך געלט פאר די מצוה, מער ווי פאר אנדערע מצוות, ווייל דאס איז עפעס גאר א ספעציעלע חשובע מצוה. (שיחות הר"ד סימן קכ"ה)